

**UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ**

LETNO POROČILO 2004

Ljubljana, april 2005

PREDGOVOR

Pred vami je jubilejno, deseto poročilo Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij. Kot vsa doslej je tudi letošnje nastalo na osnovi poročil zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma. Poročilo vsebuje številne podatke in informacije o našem zaporskem sistemu v letu 2004 ter izkazuje tako uspehe kot tudi težave, s katerimi se srečujemo pri delu z zaprtimi osebami.

Naj v tem, uvodnem delu nanizamo le nekaj splošnih ugotovitev. Povprečno dnevno število zaprtih oseb se je v preteklem letu minimalno povečalo, ponovno pa se je zmanjšalo število vseh v zavode na novo sprejetih oseb. V povprečju je bilo dnevno zaprtih 57 oseb na 100.000 prebivalcev, kar Slovenijo uvršča med države z najmanjšim deležem zaprtih oseb. Med članicami EU je ta manjši le v Cipru.

Tudi v tem letu smo se soočali s prenapolnjenostjo zavodov, premajhnim številom zaposlenih, predvsem paznikov, in številnimi drugimi težavami, ki pa smo jih glede na okoliščine in možnosti uspešno premoščali. Zasluga za to gre vsem zaposlenim, ki so kljub preobremenjenosti odgovorno opravljali svoje delo. Zavodi so tako uspeli zagotoviti stabilno varnostno situacijo, uporov in drugih večjih ekscesov v njih ni bilo, spodbuden pa je tudi podatek o le enem pobegu iz zaprtega dela zavoda, kar je najmanj, odkar je Slovenija samostojna država. Še bolj razveseljivo pa je dejstvo, da v zavodih prvič ni bilo niti enega samomora in da so bili vsi poskusi še pravočasno preprečeni. Po drugi strani se je povečalo število napadov na delavce in več je bilo primerov, ko se zaprte osebe niso vrnile s prostega izhoda.

Veliko napora je bilo vloženega zlasti v izboljšanje prostorskih razmer in v razreševanje kadrovskih težav. Najpomembnejši prostorski pridobitvi lanskega leta sta vsekakor novi zavod v Kopru in obnovljeni oddelek pripora v zavodu Maribor, uspelo pa nam je zaposliti tudi 44 novih sodelavcev. To je sicer manj, kot bi jih potrebovali, vendar so novi in ustrezno usposobljeni pazniki pomembno razbremenili z nadurnim delom preobremenjene paznike. Z uveljavitvijo novega zakona o prekrških, ki ukinja zaporno kazen, in načrtovanim zakonom o ustavitvi določenih postopkov o prekrških in odpustitvi izvršitve določenih kazni zapora, ki ga je vlada že poslala v obravnavo v državni zbor, sicer pričakujemo, da bo na novo sprejetih "prekrškarjev" v prihodnje manj, kar bo zmanjšalo tako prostorsko stisko in preobremenjenost zaposlenih v nekaterih zavodih.

V svojem poročilu pred sprejemom Slovenije v EU je evropska komisija zapisala, da naši zapori v glavnem izpolnjujejo mednarodne standarde, opozorila pa je na problem prenapolnjenosti. Za vse, ki delamo v zaporskem sistemu, je ob tem izredno pomembno, da zunanji nadzorstveni organi, kot je varuh človekovih pravic, niso ugotovili večjih napak oz. sistematičnega kršenja človekovih pravic. Ta potrditev našega dosedanjega dela je pomembna usmeritev za delo v prihodnje.

Pred nami je 9. april, dan Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij, in ob tej priložnosti iskreno čestitam svojim sodelavkam in sodelavcem, obenem pa se zahvaljujem vsem, ki so sodelovali pri pripravi poročila.

Dušan VALENTINČIČ
generalni direktor

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Župančičeva 3, Ljubljana

UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

Generalni urad, Tivolska 50 (13. in 14. nadstropje), Ljubljana

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij je organ v sestavi ministrstva za pravosodje in je organizirana v osem sektorjev:

1. Generalni urad;
2. Zavod za prestajanje kazni zapora Dob z odprtim in polodprtim oddelkom Slovenska vas;
3. Zavod za prestajanje kazni zapora Ig;
4. Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje;
5. Zavod za prestajanje kazni zapora Koper z oddelkom v Novi Gorici;
6. Zavod za prestajanje kazni zapora Ljubljana z oddelki v Novem mestu, Radovljici in odprtim oddelkom Ig;
7. Zavod za prestajanje kazni zapora Maribor z oddelkom Murska Sobota in odprtim oddelkom Rogoza;
8. Prevezgojni dom Radeče.

ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB (za moške)

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci (moški)

Prostorska zmogljivost: 233 oseb

ZPKZ Dob, POLODPRTI IN ODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: polodprti oddelek 40 in odprti oddelek 23 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IG (za ženske)

Kategorije zaprtih oseb: obsojenke, pripornice in ženske, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku, ter mladoletnice, obsojene na mladoletniški zapor

Prostorska zmogljivost: 79 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci/ke, priporniki/ce, osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku in mladoletniki, obsojeni na mladoletniški zapor

Prostorska zmogljivost: 96 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci/ke, priporniki/ce in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 110 oseb

ZPKZ Koper, ODDELEK NOVA GORICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 128 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK RADOVLJICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 22 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK NOVO MESTO

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 35 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODPRTI ODDELEK IG

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 27 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci/ke, priporniki/ce in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 133 oseb

ZPKZ Maribor, ODPRTI ODDELEK ROGOZA

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci

Prostorska zmogljivost: 36 oseb

ZPKZ Maribor, ODDELEK MURSKA SOBOTA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce in osebe, kaznovane z zaporom v postopku o prekršku

Prostorska zmogljivost: 41 oseb

PREVZGOJNI DOM RADEČE

Kategorije zaprtih oseb: mladoletniki/ce, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom

Prostorska zmogljivost: 68 oseb

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE V LETU 2004

V Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljnjem besedilu: uprava) smo izvajali naloge v skladu z zakonskimi opredelitvami in strokovnimi zahtevami. Pri tem smo največ pozornosti namenili doslednemu izvajanju predpisov s področja izvrševanja kazenskih sankcij in skrbi za enotno, strokovno in zakonito obravnavanje zaprtih oseb.

Pripravili smo dopolnjen predlog sprememb in dopolnitev zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (v nadaljnjem besedilu: zakon) ter predlog sprememb in dopolnitev pravilnika o izvrševanju pripora. Na podlagi novele pravilnika o izvrševanju pripora so bili izdani novi hišni redi zavodov glede izvrševanja pripora. Pripravili smo tudi predlog sprememb in dopolnitev navodila o razporejanju in pošiljanju obsojencev na prestajanje kazni zapora in predlog sprememb pravilnikov o nošenju, hrambi in vzdrževanju orožja, o vrstah in nošenju uniforme paznikov ter o uporabi, označevanju in opremljenosti vozil.

Posebno skrb smo namenjali spremljanju gibanja števila zaprtih oseb, da bi zmanjšali negativne posledice prenapoljenosti zavodov, in sicer s prerazporejanjem zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene sobe, oddelke in zavode in z izboljševanjem prostorskih razmer. Povprečno število zaprtih oseb se je v primerjavi z letom pred tem povečalo za 1 %. Med skupaj 1.132 povprečno zaprtimi osebami je bilo povprečno 782 obsojencev, 280 pripornikov, 42 oseb, kaznovanih v postopku o prekršku in 28 mladoletnikov v prevzgojnem domu. Število na novo sprejetih oseb se je zmanjšalo za več kot 8 %. Skupaj smo obravnavali 4.488 oseb, kar je za 7 % manj kot v letu 2003. V zavodih je bilo v povprečju za manj kot 3 % več zaprtih oseb, kot je na voljo prostorskih zmogljivosti glede na predpisane standarde. Najbolj so bili prezasedeni največji zavodi (Ljubljana, Maribor in Dob), težave pa so se pojavljale tudi drugod (Radovljica, Novo mesto), najmanj pa sta bila zasedena prevzgojni dom in zavod za ženske.

Zaključili smo novogradnjo zavoda v Kopru, kar je bil najpomembnejši projekt v zadnjih letih. Zanj smo pridobili uporabno dovoljenje in izvedli preselitev. Prenovili smo tudi celoten oddelek pripora v zavodu Maribor. Za nekaj manjših prostorskih izboljšav smo poskrbeli tudi na drugih lokacijah. V oddelku Novo mesto in v zavodu Ig smo uredili sistem elektronskega varovanja. Nabavljena je bila najnujnejša oprema za razne potrebe (pohištvo za bivalne sobe, oprema za pralnice, dve vozili, oprema za paznike, računalniška oprema). Nove uniforme in obutev za paznike smo nabavili v skladu s planom.

Veliko pozornosti smo namenili tudi učinkovitejši organizaciji dela in poslovanja. Generalni direktor je sklical devet kolegijev z direktorji zavodov, na štirih so sodelovali tudi vodje dislociranih oddelkov in na enem direktorji javnih gospodarskih zavodov (v nadaljevanju: JGZ). Generalni direktor se je skupaj z direktorji zavodov sestal tudi s Konferenco sindikata uprave. Sestajali so se tudi aktivni poveljnikov, vodij vzgojnih in drugih služb, zdravstvenih in socialnih delavcev, pedagogov, psihologov. Sprejeti so bili sklepi in razna navodila, s katerimi smo podrobneje uredili posamezna področja.

Na strokovnem področju smo skrbeli za izvajanje uveljavljenih strokovnih metod dela, posebno pozornost pa smo namenili obravnavi odvisnih od drog, preprečevanju samomorov in samopoškodb, obravnavi storilcev spolnih deliktov, izobraževanju in zdravstvenemu varstvu zaprtih oseb.

Organizirali smo strokovni pogovor o pogojnih odpustih, ki ga je vodil dr. Petrovec z inštituta za kriminologijo.

Na varnostnem področju smo posebno skrb namenili preprečevanju pobegov in vnašanju nedovoljenih drog v zavode. V letu 2004 smo imeli le en primer pobega iz zaprtega dela zavodov, kar je najmanj, odkar je Slovenija samostojna država. Skupaj s policijo smo pripravili sporazum o sodelovanju pri reševanju izrednih dogodkov (zajetje talcev) in izvedli skupno nenapovedano enodnevno taktično vajo.

Na podlagi pripravljenega programa smo organizirali usposabljanje za 47 novih paznikov. Usposabljanje se je zaključilo s preverjanjem znanja s področja predpisov in uporabe pooblastil. Izdelali smo tudi učbenik za paznike "Praktični postopek", program samoobrambe in priročnik za usposabljanje v samoobrambi.

Zaposlili smo duhovnika rimskokatoliške vere, koordinatorja za duhovno oskrbo v zavodih, s čimer smo začeli sistematično urejati to področje.

V pritožbenih postopkih smo obravnavali 89 pritožb zaprtih oseb in na vse odgovorili. Devet je bilo utemeljenih, osem pa delno utemeljenih, kar je manj kot v letu poprej. Varuhu človekovih pravic smo poslali 52 poročil o pobudah zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic. V upravnih postopkih smo o zahtevah obsojencev izdali 6.527 odločb.

Na kadrovske področju smo pridobili 44 novih zaposlitev, s čimer smo pomembno razbremenili paznike, preobremenjene z nadurnim delom. Naredili smo večletno analizo nadurnega dela in sprejeli ukrepe za zmanjšanje števila nadur. Sprejeli smo akt o notranji organizaciji in sistemizaciji v skladu z zakonom o javnih uslužbencih in dokončno pripravili akte o notranji organizaciji in sistemizaciji v posameznih JGZ. Skladno s kadrovskim načrtom in v skladu s sklepom vlade smo za odstotek zmanjšali število zaposlenih. Skrbeli smo za sprotno nadomeščanje delavcev, ki so se upokojili ali prekinili delovno razmerje, izvedli redna napredovanja in ocenjevanje uradnikov.

Skupaj z ministroma za pravosodje in finance smo si prizadevali za sistemsko ureditev delnega proračunskega financiranja JGZ. Vlada je dala soglasje k strateškemu poslovnemu načrtu JGZ Pohorje in odobrila proračunsko financiranje plač za 16 inštruktorjev. Čeprav so bili izpeljani številni ukrepi za izboljšanje stanja, sanacija ni prinesla zelenih rezultatov.

Sodelovali smo z varuhom človekovih pravic, prav tako pa tudi s številnimi drugimi organi, organizacijami in strokovnimi ustanovami. Redno je bilo tudi sodelovanje z mediji. Novinarjem smo omogočili, da so obiskali posamezne zavode in za javnost pripravili prispevke o življenju in delu v zavodih. Obveščali smo jih tudi o posameznih aktualnih dogodkih.

Na mednarodnem področju smo sodelovali s pristojnimi organi Sveta Evrope, z zaporskimi upravami drugih držav, raziskovalnimi inštituti, mednarodnimi organizacijami in s posameznimi strokovnjaki. Sodelovali smo na mednarodnih strokovnih konferencah in seminarjih.

Izdelali smo poročilo o delu za leto 2003 in ga predstavili na novinarski konferenci. 9. aprila smo organizirali praznovanje dneva uprave, na katerem je minister za pravosodje podelil priznanje najzaslužnejšim delavcem in zavodu Koper za uspešno delo pri novogradnji in preselitvi v novo stavbo.

2. STATISTIČNI PODATKI

2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2004

Na začetku statističnega dela poročila so prikazani osnovni številčni podatki o vseh zaprtih osebah v letu 2004. Povprečno število 1.132 pomeni dnevno povprečje števila zaprtih oseb v letu 2004. V primerjavi z letom 2003 je bilo dnevno povprečno število zaprtih oseb v zavodih večje za 12 ali 1,1 %.

Tabela 1: Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	prišli	skupaj	odšli	31. 12. 2004	povprečno število
Dob	291	152	443	152	291	300,62
Slov. vas	52	68	120	65	55	55,53
Ig	29	90	119	81	38	35,15
Celje	86	401	487	407	80	84,90
Koper	59	298	357	267	90	83,10
N. Gorica	21	161	182	169	13	17,51
Ljubljana	213	892	1.105	883	222	225,34
N. mesto	35	349	384	348	36	40,54
Radovljica	25	278	303	281	22	29,09
OO Ig	27	55	82	63	19	24,10
Maribor	139	576	715	591	124	139,07
M. Sobota	26	402	428	391	37	34,70
OO Rogoza	42	72	114	88	26	33,80
PD Radeče	25	23	48	16	32	28,10
SKUPAJ	1.070	3.817	4.887	3.802	1.085	1.131,55

Tabela 1 prikazuje podatke o skupnem številu vseh kategorij zaprtih oseb po posameznih zavodih. Iz stolpcev "prišli" in "odšli" lahko razberemo, kakšno je celotno gibanje števila zaprtih oseb po zavodih, ne glede na to, ali gre za na novo sprejete ali premeščene osebe. Stolpec "skupaj" ("1. 1. 2004" + "prišli") nam pove, koliko zaprtih oseb so v posameznem zavodu v letu 2004 dejansko obravnavali. Podatki kažejo, da je število zaprtih oseb največje v zavodih Ljubljana in Maribor, kjer je bila tudi največja fluktuacija. Povprečno število zaprtih oseb je bilo v letu 2004 največje v zavodu Dob.

V primerjavi s prejšnjim letom je bilo na dan 1. 1. 2004 zaprtih 29 oseb manj, na dan 31. 12. 2004 pa 15 oseb več.

Tabela 2: Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah v letu 2004

Zaprte osebe	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
obsojenci	762	892	1.654	273	905	294	728	778,65
UK	29	1.505	1.534	65	1.506	66	27	41,64
priporniki	250	853	1.103	68	527	349	295	279,63
pridržani ¹	0	144	144	0	57	87	0	0
ml. obsojenci	4	3	7	1	4	1	3	3,53
gojenci PD	25	21	46	2	13	3	32	28,10
SKUPAJ	1.070	3.418	4.488	409	3.012	800	1.085	1.131,55

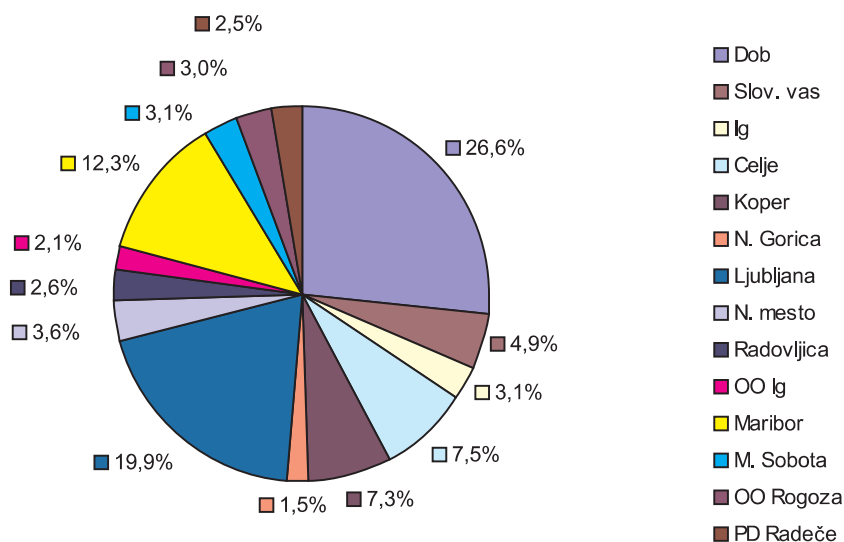
¹ V letu 2004 je bilo v zavode sprejetih 144 pridržanih oseb. Za 87 je bil odrejen pripor, zato smo jih evidencialni kot odliv in na novo sprejete pripornike, ostali (57) pa so bili po pridržanju izpuščeni na prostost.

Opozarjamo na razliko pri opredelitvi skupnega stanja zaprtih oseb med letoma 2004 in 2003. Medtem ko smo v letu 2004 v skupno stanje všteli vse pridržane osebe, pa skupno stanje v letu 2003 prikazuje le tiste osebe, ki so bile po pridržanju odpuščene na prostost.

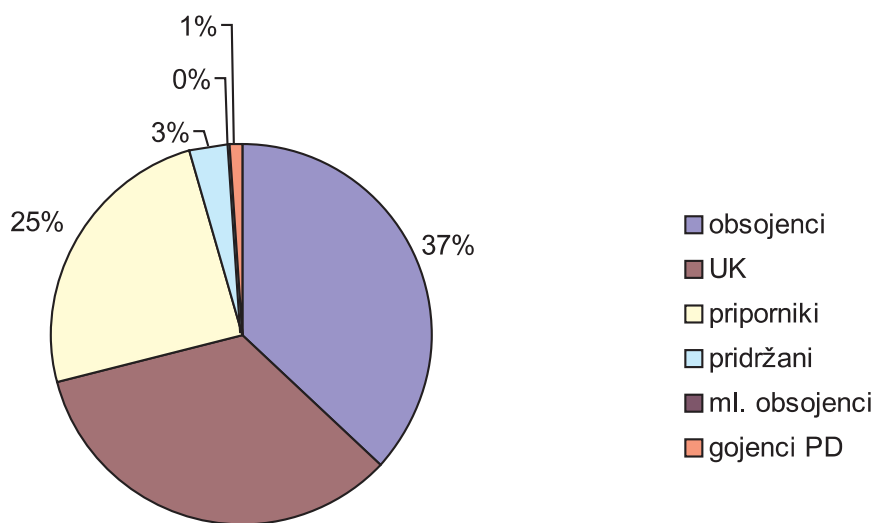
Tabela 2 prikazuje gibanje števila zaprtih oseb v letu 2004 po kategorijah. Stolpec "skupaj" je prikazuje število vseh zaprtih oseb v letu 2004, stolpec "priliv" pa tiste osebe, ki so v zavode prišle iz drugih zavodov (premestitev), se vrnile z bega ali pa po prekinitvi kazni. Razdelek "odliv" prikazuje vse, ki so iz zavoda odšli, ne da bi bili dejansko odpuščeni (premestitev, prekinitvev, beg itn.). Med priporniki je odliv visok, ker so med odpuščenimi prikazani le tisti, ki so odšli na prostost.

Skupno število zaprtih oseb se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 337 oseb. Razmerja med posameznimi kategorijami zaprtih oseb pa se v primerjavi s preteklim letom niso spremenila. Najštevilčnejša je bila kategorija obsojencev. Število mladoletnikov v prevzgojnem domu se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za osem oseb ali 21 %, število vseh ostalih kategorij zaprtih oseb pa se je zmanjšalo. Število obsojencev se je v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 81 ali 4,7 %, upravno kaznovanih za 163 ali 9,6 %, pripornikov za 54 ali 4,7 %, pridržanih za 44 ali 23,4 % in mladoletnih obsojencev za 3 ali 30 %. V letu 2004 je bilo v zavode na novo sprejetih skupaj 3.418 oseb, med njimi največ upravno kaznovanih (1.505), sledijo obsojenci (892) in priporniki (853). V primerjavi z letom 2003 se je število na novo sprejetih zmanjšalo za 308 oseb.

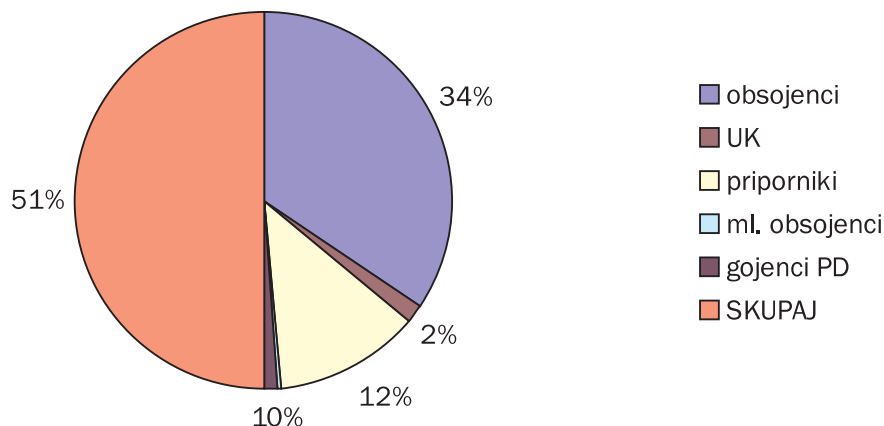
Grafikon 1: Povprečno število zaprtih oseb po zavodih v letu 2004

Grafikon 2: Struktura zaprtih oseb po kategorijah v letu 2004

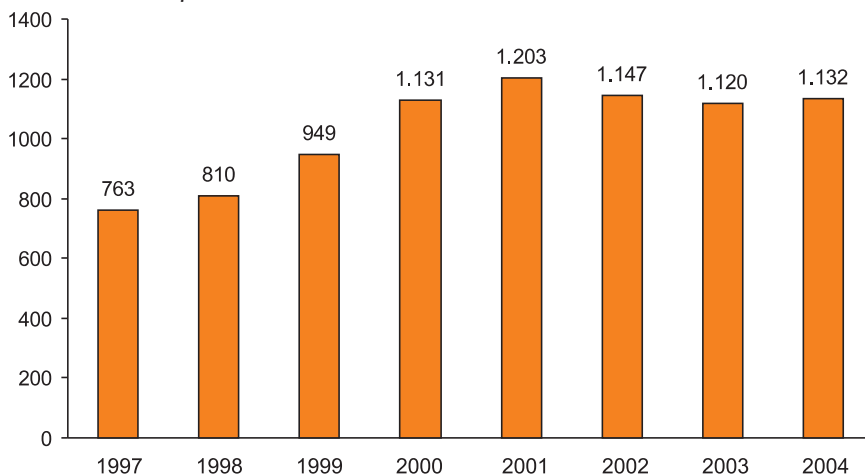
Grafikon 3: Povprečno število zaprtih oseb v letu 2004 po kategorijah

Povprečno število vseh zaprtih oseb se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 povečalo za 1,1 %. Najbolj se je povečalo povprečno število mladoletnikov v prevzgojnem domu (za 11,1 %), povprečno število pripornikov (za 4,4 %) in povprečno število upravno kaznovanih (za 1,4 %). Povprečno število mladoletnih obsojencev in obsojenk pa je od lanskoletnega manjše (za 21,7 % oz. 0,3 %).

2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2004 IN PRETEKLIH LETIH

Grafikon 4: Povprečno število zaprtih oseb v letih 1997–2004

Grafikon 5: Povprečno število zaprtih oseb po kategorijah v letih 1997–2004

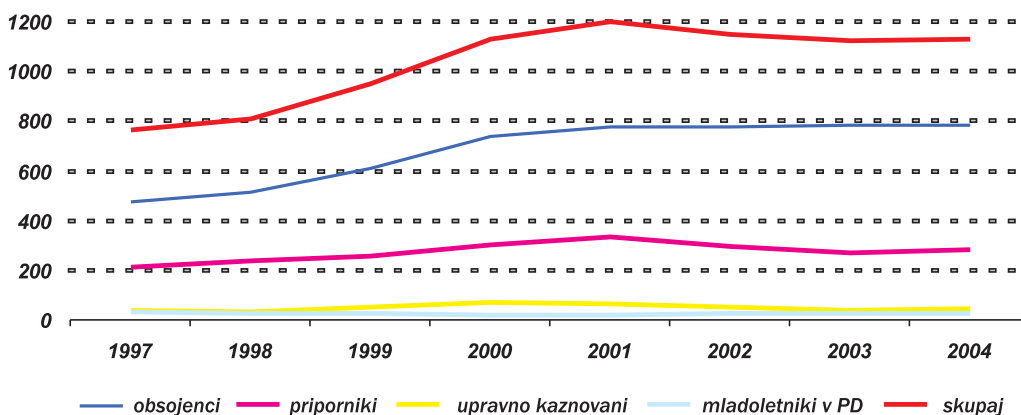

Tabela 3: Število na novo sprejetih zaprtih oseb po kategorijah v letih 1996–2004²

Leto	skupaj		obsojenci		priporniki		upravno kaznovani	
	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks	štev.	indeks
1996	3.118	100	510	100	786	100	1.822	100
1997	3.173	102	578	113	810	103	1.785	98
1998	4.343	139	694	136	943	120	2.706	148
1999	5.447	175	855	168	888	113	3.704	203
2000	5.719	183	980	192	1.034	131	3.705	203
2001	5.141	165	1.023	201	990	126	3.128	172
2002	4.019	129	996	195	918	117	2.105	115
2003	3.525	113	973	191	873	111	1.679	92
2004	3.253	104	895	175	853	108	1.505	83

2. 3. OBSOJENCI

To poglavje prikazuje osnovne statistične podatke o obsojencih. V podpoglavju 2. 3. 1. so prikazani vsi obsojenci in obsojenke, vključno z mladoletnimi. V nadaljevanju pa sledijo številčni podatki le za polnoletne obsojence, saj so podatki o mladoletnih obsojencih prikazani ločeno, in sicer v poglavju 2. 4.

2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev

Tabela 4: Gibanje števila obsojencev po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
Dob	291	128	419	24	55	97	291	300,62
Slov. vas	52	1	53	67	50	15	55	55,53
Ig	27	41	68	3	33	6	32	31,14
Celje	42	33	75	11	41	11	34	38,83
Koper	32	73	105	26	66	20	45	42,70
N. Gorica	9	6	15	14	21	3	5	6,64
Ljubljana	106	244	350	11	176	84	101	114,97
N. mesto	14	64	78	3	65	3	13	14,24
Radovljica	10	38	48	7	46	3	6	11,83
OO Ig	27	1	28	50	52	7	19	24,00
Maribor	96	184	280	23	174	43	86	92,88
M. Sobota	18	40	58	5	44	1	18	15,00
OO Rogoza	42	42	84	30	86	2	26	33,80
SKUPAJ	766	895	1.661	274	909	295	731	782,18

Tabela 4 prikazuje številčno stanje vseh obsojenih oseb po zavodih. V letu 2004 je prestajalo zaporno kazen 1.661 oseb, kar je za 84 oseb ali 4,8 % manj kot v letu 2003. Med njimi je bilo sedem mladoletnikov, vsi pa so kazen prestajali v zavodu Celje.

Na dan 1. 1. 2004 so bili v zavodih štirje obsojenci več kot istega dne v letu 2003, na novo sprejetih obsojencev pa je bilo v primerjavi z letom 2003 za 78 ali 8 % manj.

² Pridržani in mladoletniki z izrečenim vzgojnim ukrepom niso vključeni, mladoletni obsojenci pa so prišteti k obsojencem.

Grafikon 6: Primerjava števila na novo sprejetih obsojencev po zavodih letih 2004 in 2003

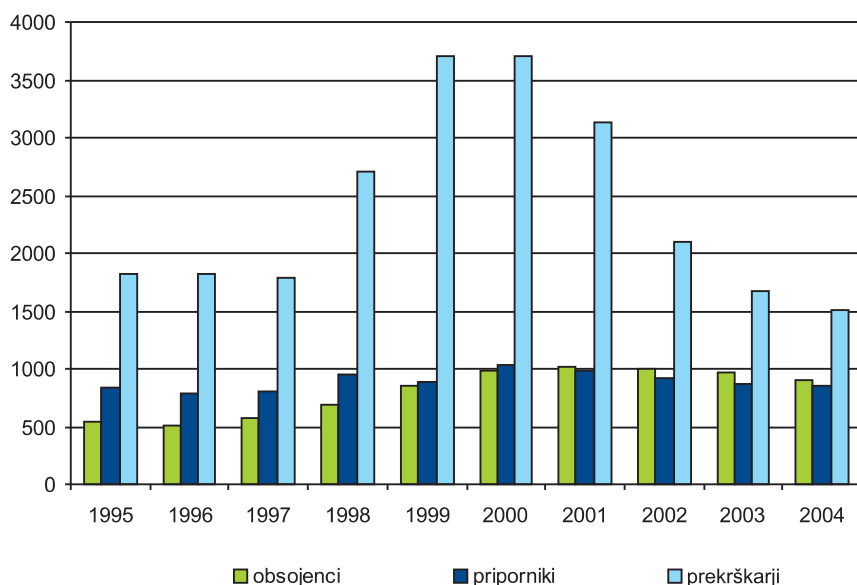

Tabela 5: Gibanje števila obsojencev in struktura po spolu in zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
MOŠKI								
Dob	291	128	419	24	55	97	291	300,62
Slov. vas	52	1	53	67	50	15	55	55,53
Celje	42	33	75	11	41	11	34	38,83
Koper	32	73	105	26	66	20	45	42,70
N. Gorica	9	6	15	14	21	3	5	6,64
Ljubljana	106	244	350	11	176	84	101	114,97
N. mesto	14	64	78	3	65	3	13	14,24
Radovljica	10	38	48	7	46	3	6	11,83
OO Ig	27	1	28	50	52	7	19	24,00
Maribor	96	184	280	19	172	43	84	92,12
M. Sobota	18	40	58	5	44	1	18	15,00
Rogoza	42	42	84	30	86	2	26	33,80
Skupaj	739	854	1.593	267	874	289	697	750,28
ŽENSKE								
Ig	27	41	68	3	33	6	32	31,14
Maribor	0	0	0	4	2	0	2	0,76
Skupaj	27	41	68	7	35	6	34	31,90
SKUPAJ	766	895	1.661	274	909	295	731	782,18

Med obsojenimi, ki so v letu 2004 prestajali zaporno kazen, je bilo 68, kar je ena ženska več kot v letu 2003. Na dan 1. 1. 2004 je bilo število žensk enako kot v letu poprej. Delež žensk med obsojenimi dosega 4,1 %.

2. 3. 2. Struktura priliva obsojencev³

Tabela 6: Obsojenci po vrsti nastopa kazni in spolu v letu 2004

na novo sprejeti	skupaj		moški	ženske	skupaj
				851	41
s prostosti	prišli sami		382	26	408
	privedeni		208	8	216
iz pripora			257	7	264
iz zavodov iz drugih držav			4	0	4
sprejeti iz drugih zavodov iz Slovenije			252	4	256
vrnjeni z bega			10	1	11
vrnjeni po poteku prekinitve			4	2	6
SKUPAJ			1.117	48	1.165

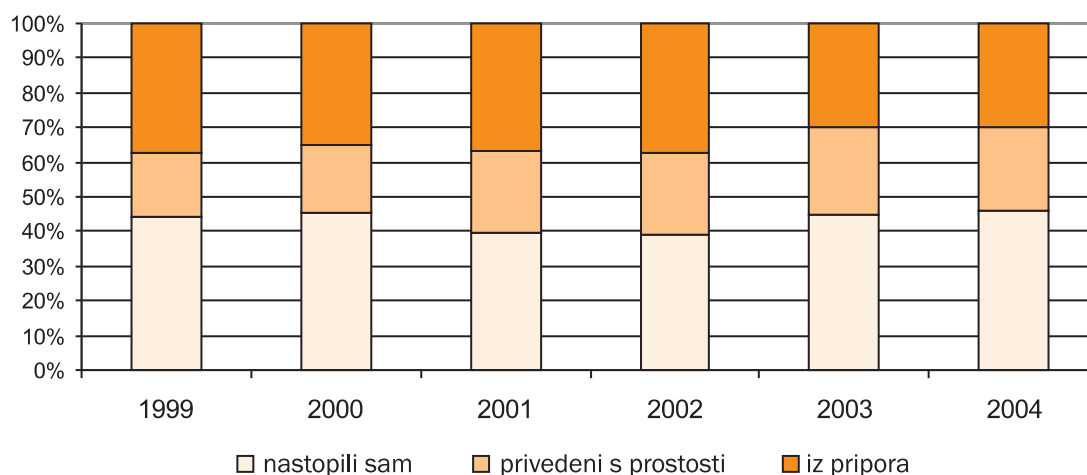
V letu 2004 se je priliv obsojencev povečal za 30 %, predvsem zaradi večjega števila med zavodi premeščenih obsojencev, ki je od lanskoletnega večje za dobro tretjino.

Tabela 7: Obsojenci po vrsti nastopa kazni, predkaznovanosti in spolu v letu 2004

Nastop kazni		nastopili sami	privedeni s prostosti	privedeni iz pripora	skupaj
moški	prvič kaznovani	221	80	135	436
	povratniki	161	132 ⁴	122	415
	SKUPAJ	382	212	257	851
ženske	prvič kaznovane	19	7	5	31
	povratnice	7	1	2	10
	SKUPAJ	26	8	7	41
vsi	prvič kaznovani	240	87	140	467
	povratniki	168	133	124	425
SKUPAJ		408	220	264	892

44,9 % obsojencev in skoraj 63,4 % obsojenk je nastopilo kazen samih. Več kot polovica (51,4 %) prvič kaznovanih je prišla na prestajanje kazni zapora sama, med povratniki pa jih je samih nastopilo kazen 39,5 %. Med na novo sprejetimi v letu 2004 je bila dobra polovica kaznovanih prvič.

Grafikon 7: Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni v letih 1999–2004

³ Od tu naprej so v poglavju o obsojencih prikazani le polnoletni obsojenci. Mladoletnike obravnavamo posebej v poglavju 2. 4.

2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni

Tabela 8: Obsojenci po vrsti odpusta in spolu v letu 2004

	skupaj	moški	ženske	skupaj
		870	35	905
odpuščeni	kazen prestali v celoti	169	7	176
	pogojno	376	19	395
	predčasno	324	8	332
	pomiloščeni	1	1	2
	v druge države	0	0	0
	premeščeni v drug zavod v Sloveniji	252	4	256
beg	15	1	16	
prekinitev prestajanja kazni	4	1	5	
umrli	skupno	1	0	1
	naravna smrt	1	0	1
	nesreča	0	0	0
	samomor	0	0	0
drugo	16	0	16	
SKUPAJ	1.158	41	1.199	

V letu 2004 je bilo odpuščenih 905 obsojencev, kar je za 36 obsojencev manj kot v letu 2003. Med obsojenci, ki so v letu 2004 prestajali kazen, je bil delež odpuščenih 54,7 %, kar je podobno kot v letu poprej (54,2 %).

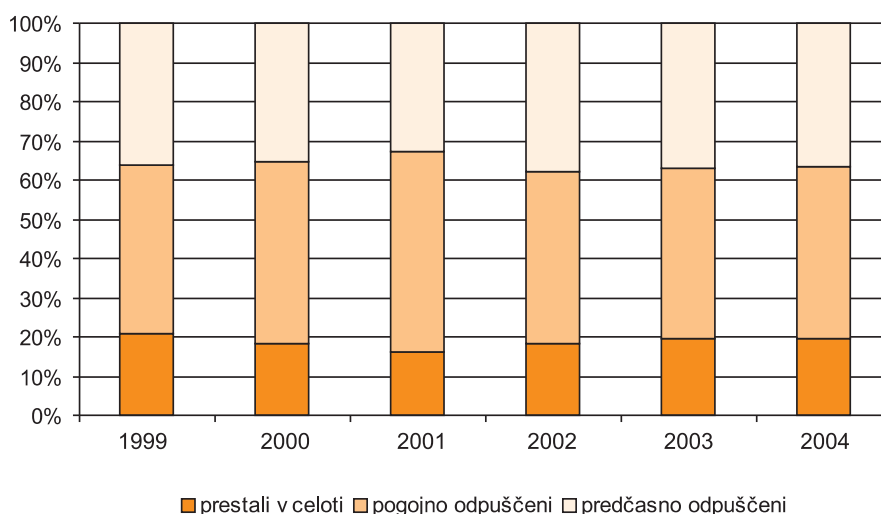
Tabela 9: Obsojenci po vrsti odpusta, predkaznovanosti in spolu v letu 2004

Vrsta odpusta		prestali v celoti	pogojni odpust	predčasni	pomilostitev	skupaj
moški	prvič kaznovani	52	263	153	1	469
	povratniki	117	113	171	0	401
	SKUPAJ	169	376	32⁴	1	870
ženske	prvič kaznovane	2	16	6	1	25
	povratnice	5	3	2	0	10
	SKUPAJ	7	19	8	1	35
vsi	prvič kaznovani	54	278	162	2	496
	povratniki	122	117	170	0	409
SKUPAJ		176	395	332	2	905

Slaba petina (19,4 %) vseh obsojencev in obsojenk je prestalo kazen v celoti. Med povratniki je bilo največ predčasno odpuščenih, med prvič kaznovanimi pa pogojno odpuščenih. Med vsemi odpuščenimi je delež pogojno odpuščenih v letu 2004 enak kot v letu poprej.

⁴ V to kategorijo so všteti štirje obsojenci, privedeni iz tujine.

Grafikon 8: Struktura obsojencev po vrsti odpusta v letih 1999-2004

2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenega kaznivega dejanja

Tabela 10: Kazniva dejanja obsojencev po posameznih poglavjih kazenskega zakonika v letu 2004⁵

Kazniva dejanja zoper...	1. 1. 2004		na novo sprejeti		skupaj v letu	delež v %
	število	delež v %	število	delež v %		
življenje in telo	113	14,8	86	9,6	199	12,0
človekove pravice in svoboščine	23	3,0	32	3,6	55	3,3
volilno pravico in volitve	0	0	0	0	0	0
čast in dobro ime	0	0	0	0	0	0
spolno nedotakljivost	87	11,4	38	4,3	125	7,6
človekovo zdravje	82	10,8	75	8,4	157	9,5
zakonsko zvezo, družino in ml.	9	1,2	10	1,1	19	1,1
delovno razmerje in soc. varnost	0	0	1	0,1	1	0,1
premoženje	311	40,8	417	46,8	728	44
gospodarstvo	22	2,9	47	5,3	69	4,2
pravni promet	3	0,4	17	1,9	20	1,2
ur. dolžnost in javna pooblastila	0	0	2	0,2	2	0,1
vojaško dolžnost	0	0	0	0	0	0
pravosodje	0	0	1	0,1	1	0,1
javni red in mir	65	8,5	98	11	163	9,8
splošno varnost	6	0,8	2	0,2	8	0,5
varnost javnega prometa	40	5,3	66	7,4	106	6,4
okolje, prostor, naravne dobrine	0	0	0	0	0	0
varnost RS in ustavno ureditev	0	0	0	0	0	0
obrambno moč države	0	0	0	0	0	0
človečnost in mednarodno pravo	1	0,1	0	0	1	0,1
SKUPAJ	762	100	892	100	1.654	100

Struktura kaznivih dejanj je v letu 2004 podobna strukturi v letu 2003. Največ je bilo premoženjskih deliktov, sledijo kazniva dejanja zoper življenje in telo, zoper javni red in mir ter zoper človekovo zdravje. V primerjavi z letom poprej se je pri obsojenkah razmerje med prvič kaznovanimi in povratnicami povečalo v prid prvič kaznovanim (s polovice na dve tretjini).

⁵ Upoštevano je kaznivo dejanje, zaradi katerega obsojenec ali obsojenka prestaja kazen. Če je kazen združena (več storjenih kaznivih dejanj), je upoštevano dejanje, ki ga je posameznik storil največkrat, če so kazniva dejanja različna, pa težje kaznivo dejanje.

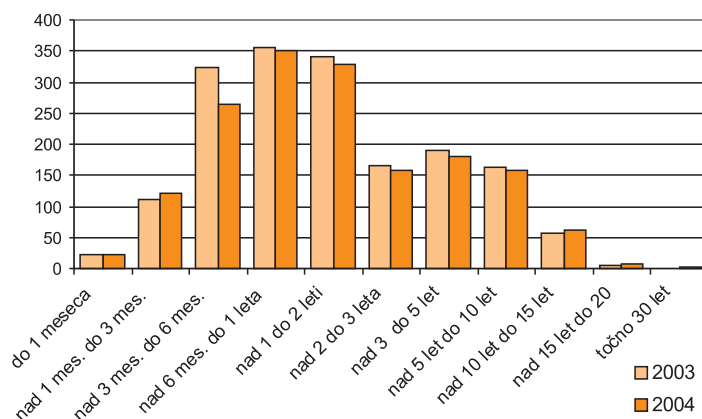
2. 3. 5. Struktura obsojencev po trajanju kazni

Tabela 11: Obsojenci po dolžini kazni in spolu v letu 2004

Dolžina kazni	na dan 1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
do 1 meseca	2	0	2	20	0	20	22	1,3
več kot 1 do 3 mes.	15	1	16	99	6	105	121	7,3
več kot 3 do 6 mes.	66	2	68	188	8	196	264	15,9
več kot 6 mes. do 1 leta	125	2	127	212	11	223	350	21,2
več kot 1 do 2 leti	133	6	139	181	9	190	329	19,9
več kot 2 do 3 leta	89	4	93	61	3	64	157	9,5
več kot 3 do 5 let	125	5	130	49	2	51	181	10,9
več kot 5 do 10 let	122	7	129	27	2	29	158	9,6
več kot 10 do 15 let	52	0	52	9	0	9	61	3,7
več kot 15 do 20 let	5	0	5	3	0	3	8	0,5
30 let	1	0	1	2	0	2	3	0,2
SKUPAJ	735	27	762	851	41	892	1.654	100

143 obsojencev in obsojenk ali 8,6 % je prestajalo zaporno kazen do treh mesecev, kar je za skoraj 1 % več kot v letu poprej. Kljub temu, da je skupno število obsojencev v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 manjše, pa se je število obsojencev z dolgo zaporno kaznijo (več kot deset let) povečalo za devet. V zavodu Dob so v letu 2004 trije obsojenci prestajali tridesetletno zaporno kazen. Med obsojenkami, podobno kot v preteklih letih, ni bilo nobene s kaznijo, daljšo od desetih let.

Grafikon 9: Obsojenci po trajanju kazni v letih 2003 in 2004

2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti

Tabela 12: Obsojenci po starosti in spolu v letu 2004

Obsojenci	1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj	delež v %
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj		
več kot 18 do 23 let	37	2	39	108	2	110	149	9
več kot 23 do 27 let	122	5	127	175	5	180	307	18,6
več kot 27 do 39 let	321	7	328	315	10	325	653	39,5
več kot 39 do 49 let	175	8	183	158	14	172	355	21,5
več kot 49 do 59 let	67	4	71	74	8	82	153	9,2
več kot 59 do 69 let	11	1	12	20	2	22	34	2
več kot 69 let	2	0	2	1	0	1	3	0,2
SKUPAJ	735	27	762	851	41	892	1.654	100

V letu 2004 je bilo v zavodih 61 % obsojencev in obsojenk starih med 27 in 49 let. Struktura obsojencev po starosti se v primerjavi s preteklimi leti ni spremenila.

2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi

Tabela 13: Obsojenci s stranskimi kaznimi in varnostnimi ukrepi po spolu v letu 2004

Stanje na dan 1. 1. 2004 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	skupaj
38. čl. - denarna kazen	3	0	3
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	21	0	21
40. čl. - izgon tujca iz države	45	2	47
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	0	0	0
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	23	1	24
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	13	1	14
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	1	0	1
68. čl. - odvzem voziškega dovoljenja	5	0	5
69. čl. - odvzem predmetov	0	0	0
SKUPAJ	111	4	115
Na novo sprejeti v l. 2004 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	skupaj
38. čl. - denarna kazen	3	0	3
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	28	0	28
40. čl. - izgon tujca iz države	53	1	54
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	2	0	2
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	14	0	14
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	23	2	25
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	0	0	0
68. čl. - odvzem voziškega dovoljenja	9	0	9
69. čl. - odvzem predmetov	0	0	0
SKUPAJ	132	3	135
Skupaj v l. 2004 Izrečeni varnostni ukrepi in stranske kazni	obsojenci	obsojenke	skupaj
38. čl. - denarna kazen	6	0	6
39. čl. - prepoved vožnje motornega vozila	49	0	49
40. čl. - izgon tujca iz države	98	3	101
64. čl. - obvezno psihiatrično zdravljenje	2	0	2
66. čl. - obvezno zdravljenje alkoholikov	37	1	38
66. čl. - obvezno zdravljenje narkomanov	36	3	39
67. čl. - prepoved opravljanja poklica	1	0	1
68. čl. - odvzem voziškega dovoljenja	14	0	14
69. čl. - odvzem predmetov	0	0	0
SKUPAJ	243	7	250

V letu 2004 je imelo 15,1 % obsojencev na prestajanju kazni izrečeno stransko kazen ali varnostni ukrep, kar je dvakrat več kot v letu 2003. Najbolj se je povečalo število na novo sprejetih obsojencev in obsojenk z izrečenim varnostnim ukrepom obveznega zdravljenja narkomanov (z enajst v letu 2003 na 25 v letu 2004).

Med vsemi obsojenci z izrečeno stransko kaznijo ali varnostnim ukrepom je bilo tudi v letu 2004 največ obsojencev z izrečeno stransko kaznijo izгона tujca iz države (40,4 %).

Tudi med mladoletniki v prevzgojnem domu je bil v letu 2004 eden z izrečenim ukrepom obveznega zdravljenja narkomanov, ki pa v Tabeli 13 ni prikazan.

2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah

Po mednarodnih pogodbah so bili v Slovenijo premeščeni štirje obsojenci. V zavod Maribor je bil premeščen obsojenec s Hrvaške, v zavod Dob pa dva obsojenca s Hrvaške in eden iz Avstrije.

Obsojenca, ki bi bil izročen drugi državi, v letu 2004 ni bilo.

2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR, IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov

Tabela 14: Gibanje števila mladoletnikov po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
Celje	4	3	7	1	4	1	3	3,53
Radeče	25	21	46	2	13	3	32	28,10
Skupaj	29	24	53	3	17	4	35	31,63

V letu 2004 je bilo na prestajanju mladoletniškega zapora in vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom skupaj 53 mladoletnikov, med njimi dve mladoletnici (v zavodu Radeče). Vsi mladoletni obsojenci so prestajali kazen v zavodu Celje. Na zadnji dan v letu je bilo v zavodih skupaj 35 mladoletnikov.

Število mladoletnikov v prevzgojnem domu se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za dobro petino, in sicer v celoti zaradi večjega števila na novo sprejetih mladoletnikov. Med njimi je bil tudi mladoletnik z izrečenim varnostnim ukrepom obveznega zdravljenja narkomanije. Povprečno število mladoletnikov v prevzgojnem domu se je v primerjavi z letom poprej povečalo za 2,8.

Število mladoletnih obsojencev se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 3, povprečno število mladoletnih obsojencev pa skoraj za enega.

2. 4. 2. Priliv mladoletnikov v mladoletniški zapor in prevzgojni dom

Tabela 15: Mladoletne osebe po vrsti priliva, spolu in zavodih v letu 2004

Priliv mladoletnikov		Celje		Radeče		skupaj	
		m	ž	m	ž		
na novo sprejeti	skupno	3	2	19	2	24	
	s prostosti	prišli sami	2	0	3	0	5
		privedeni	0	2	11	2	13
	iz pripora	1	0	5	0	6	
sprejeti iz drugih zavodov	iz Slovenije	0	0	0	0	0	
	iz drugih držav	0	0	0	0	0	
vrnjeni z bega		1	0	1	0	2	
vrnjeni po poteku prekinitve		0	0	1	0	1	
SKUPAJ		4	2	21	2	27	

V letu 2004 je bilo v zavode na novo sprejetih 24 mladoletnikov, kar je za šest več kot v letu poprej. Z bega sta se med letom vrnila dva mladoletnika (eden iz prevzgojnega doma in eden iz zavoda Celje). Večina na novo sprejetih mladoletnikov je bila privedena. 13 mladoletnikov so privedli s prostosti, šest pa iz pripora.

2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov

Tabela 16: Mladoletniki po starosti in zavodih v letu 2004

Starost	na dan 1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj
	Celje	Radeče	skupaj	Celje	Radeče	skupaj	
14 do 16 let	0	0	0	0	0	0	0
nad 16 do 18 let	0	5	5	1	15	16	21
nad 18 do 23 let	4	20	24	2	6	8	32
SKUPAJ	4	25	29	3	21	24	53

V letu 2004 je bilo največ mladoletnikov starih od 18 do 23 let. Mladoletnika, starega manj kot 16 let, v letu 2004 ni bilo. Razmerja med starostnimi kategorijami so enaka kot v prejšnjih letih. Med na novo sprejetimi mladoletniki je bilo največ starih od 16 do 18 let.

2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj

Tabela 17: Kazniva dejanja mladoletnikov po posameznih poglavjih kazenskega zakonika v letu 2004

Kazniva dejanja zoper ...	1. 1. 2004	skupaj v letu
življenje in telo	4	5
človekove pravice in svoboščine	1	1
spolno nedotakljivost	1	2
človekovo zdravje	2	2
premoženje	17	38
gospodarstvo	2	2
javni red in mir	1	2
splošno varnost	1	1
SKUPAJ	29	53

Kar 71,7 % mladoletnikov je storilcev kaznivega dejanja zoper premoženje, 9,4 % mladoletnikov pa je storilo kaznivo dejanje zoper življenje in telo. V primerjavi z letom 2003 se je število kaznivih dejanj zoper premoženje pri mladoletnikih povečalo za deset.

2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po trajanju kazni

V letu 2004 je prestajalo kazen mladoletniškega zapora sedem mladoletnikov.

Na dan 1. 1. 2004 je bil v zavodu Celje en mladoletnik na prestajanju kazni desetih let. Med na novo sprejetimi mladoletnimi obsojenci v letu 2004 nikomur ni bila izrečena kazen, daljša od treh let.

Tabela 18: Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni v letu 2004

Dolžina kazni	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj
do 1 leta	1	0	1
od 1 do 2 let	2	2	4
od 2 do 3 let	0	1	1
od 3 do 4 let	0	0	0
od 4 do 5 let	0	0	0
od 5 do 6 let	0	0	0
od 6 do 10 let	1	0	1
10 let	0	0	0
SKUPAJ	4	3	7

2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma

Tabela 19: Struktura mladoletnih oseb po vrsti odliva, spolu in zavodih v letu 2004

Odliv mladoletnikov		Celje		Radeče		skupaj
		m	m	ž	skupaj	
odpuščeni	skupno	4	13	0	13	17
	kazen/ukrep prestali v celoti	2	2	0	2	4
	pogojno	2	0	0	0	2
	predčasno	0	0	0	0	0
	po odločbi sodišča	0	11	0	11	11
premeščeni	v drug zavod v Sloveniji	0	0	0	0	0
	v drugo državo	0	0	0	0	0
na beg		0	0	0	2	2
umrli	skupno	0	2	0	0	0
	naravna smrt	0	0	0	0	0
	nesreča	0	0	0	0	0
	samomor	0	0	0	0	0
drugo		1	1	0	1	2
SKUPAJ		5	16	0	16	21

V letu 2004 je bilo odpuščenih 17 mladoletnikov, štiri s prestajanja kazni mladoletniškega zapora in 13 s prestajanja vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom. Dva mladoletna obsojenca sta kazen prestala v celoti, dva sta bila pogojno odpuščena. Med mladoletniki, odpuščenimi iz prevzgojnega doma, sta dva prestala ukrep v celoti, enajst pa jih je bilo odpuščenih po odločbi sodišča pred iztekom treh let.

2. 5. UPRAVNO KAZNOVANI (OSEBE, KAZNOVANE V POSTOPKU O PREKRŠKU)

Tabela 20: Gibanje števila upravno kaznovanih po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
Ig	0	20	20	0	20	0	0	0,37
Celje	6	206	212	6	212	0	6	5,37
Koper	1	45	46	5	51	0	0	3,70
N. Gorica	1	68	69	49	114	0	4	3,08
Ljubljana	7	315	322	3	279	41	5	5,01
N. mesto	1	132	133	1	117	13	4	3,61
Radovljica	4	192	196	0	185	9	2	4,33
OO Ig	0	4	4	0	2	2	0	0,10
Maribor	4	198	202	1	202	0	1	5,87
M. Sobota	5	325	330	0	324	1	5	10,20
SKUPAJ	29	1.505	1.534	65	1.506	66	27	41,64

Tabela 21: Gibanje števila upravno kaznovanih po spolu in po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj	priliv	odpuščeni	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
MOŠKI								
Celje	6	206	212	6	212	0	6	5,37
Koper	1	42	43	5	48	0	0	3,40
N. Gorica	1	68	69	49	114	0	4	3,08
Ljubljana	7	315	322	3	279	41	5	5,01
N. mesto	1	132	133	1	117	13	4	3,61
Radovljica	4	192	196	0	185	9	2	4,33
OO Ig	0	4	4	0	2	2	0	0,10
Maribor	4	190	194	1	194	0	1	5,82
M. Sobota	5	325	330	0	324	1	5	10,20
<i>Skupaj</i>	29	1.474	1.503	65	1.475	66	27	40,92
ŽENSKES								
Ig	0	20	20	0	20	0	0	0,37
Koper	0	3	3	0	3	0	0	0,30
Maribor	0	8	8	0	8	0	0	0,05
<i>Skupaj</i>	0	31	31	0	31	0	0	0,72
SKUPAJ	29	1.505	1.534	65	1.506	66	27	41,64

V letu 2004 je bilo v slovenskih zavodih 1.534 upravno kaznovanih, med njimi 31 žensk. Število upravno kaznovanih se je v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 9,6 %, povprečno število upravno kaznovanih pa se je v primerjavi z letom poprej rahlo povečalo (za 0,6).

V primerjavi z letom 2003 se je v letu 2004 število upravno kaznovanih najbolj povečalo v oddelkih Radovljica (za 44) in Nova Gorica (za 36) ter v zavodu Koper (za 25), največje zmanjšanje pa beležijo v zavodih Ljubljana (za 137), Maribor (za 75) ter v oddelku Novo mesto (za 58). Razlog za spremembe so predvsem premestitve upravno kaznovanih, izvedene zaradi reševanja prostorske stiske zavodov.

Grafikon 10: Primerjava števila upravno kaznovanih v letih 2001–2004

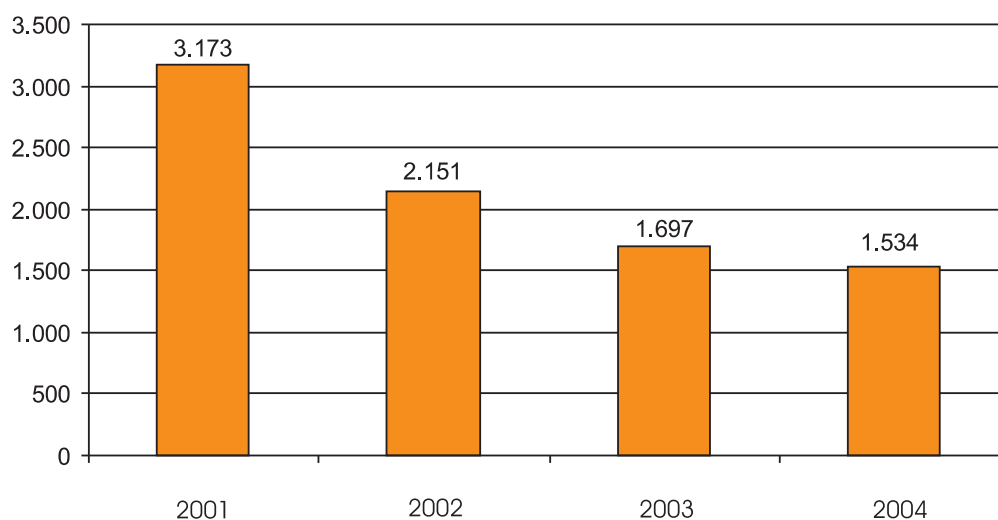

Tabela 22: Upravno kaznovani po vrsti kazni v letu 2004

Zavod	kazen zopora	v zapor spremenjena denarna kazen	skupaj
Ig	6	14	20
Celje	1	211	212
Koper	13	33	46
N. Gorica	4	65	69
Ljubljana	44	278	322
N. mesto	38	95	133
Radovljica	26	170	196
OO Ig	0	4	4
Maribor	22	180	202
M. Sobota	4	326	330
SKUPAJ	158	1.376	1.534

Grafikon 11: Primerjava deležev upravno kaznovanih po vrsti kazni v letih 2001–2004

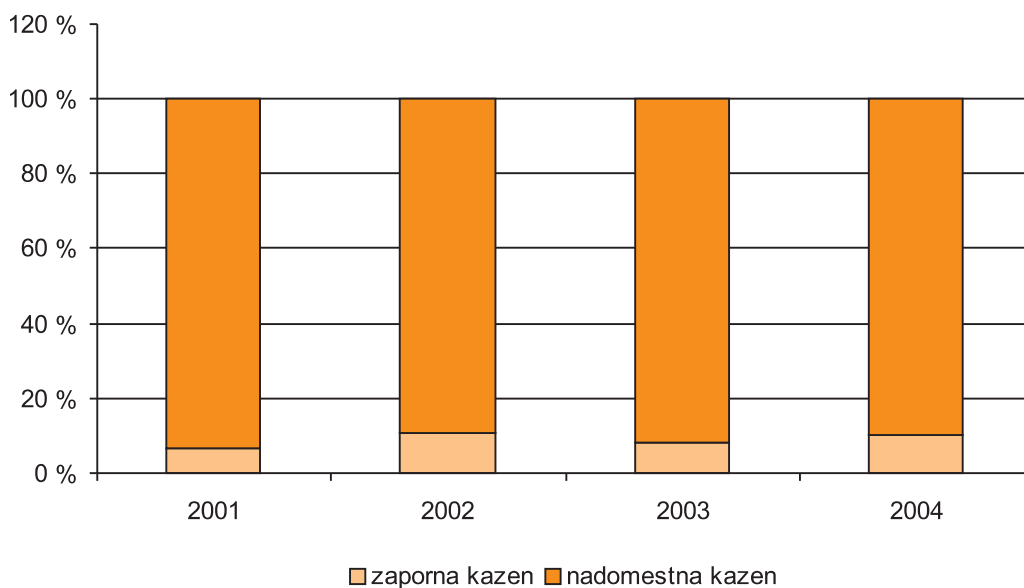

Tabela 23: Upravno kaznovani po starosti in spolu v letu 2004

Starost	na dan 1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
več kot 18 do 23 let	3	0	3	176	7	183	186
več kot 23 do 27 let	9	0	9	297	6	303	312
več kot 27 do 39 let	8	0	8	407	4	411	419
več kot 39 do 49 let	5	0	5	338	10	348	353
več kot 49 do 59 let	3	0	3	196	2	198	201
več kot 59 do 69 let	1	0	1	55	2	57	58
več kot 69 let	0	0	0	5	0	5	5
SKUPAJ	29	0	29	1.474	31	1.505	1.534

V primerjavi s predhodnim letom se je v letu 2004 število upravno kaznovanih v vseh starostnih kategorijah do 49 let zmanjšalo, v ostalih pa se je povečalo.

2. 6. PRIPORNIKI

2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb

Tabela 24: Gibanje števila priprtih oseb glede na spol po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	priliv	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
PRIPORNIKI					
Celje	35	87	82	40	39,27
Koper	24	142	123	43	35,21
N. Gorica	11	24	31	4	7,79
Ljubljana	100	319	303	116	105,36
N. mesto	20	127	128	19	22,69
Radovljica	11	39	36	14	12,93
Maribor	34	113	111	36	39,28
M. Sobota	3	32	21	14	9,50
Skupaj	238	883	835	286	272,03
PRIPORNICE					
Ig	2	25	21	6	3,64
Celje	3	2	5	0	1,43
Koper	2	5	5	2	1,49
Maribor	5	6	10	1	1,04
Skupaj	12	38	41	9	7,60
SKUPAJ	250	921	876	295	279,63

V letu 2004 je bilo v zavodih 1.103 priprtih oseb, kar je za 54 ali 4,7 % manj kot v letu 2003. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo za 4,4 %. Število priprtih žensk se je v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 2, povprečno število pa kar za 4,31.

Na dan 1. 1. 2004 je bilo v zavodih za 34 pripornikov manj kot v letu poprej, na dan 31. 12. 2004 pa je bilo v zavodih 45 pripornikov manj kot na isti dan v letu 2003.

Tabela 25: Gibanje števila vseh priprtih oseb po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj	priliv	izpuščeni na prostost	odliv	31. 12. 2004	povprečno število
Ig	2	25	27	0	16	5	6	3,64
Celje	38	76	114	13	57	30	40	40,70
Koper	26	133	159	14	95	33	45	36,70
N. Gorica	11	20	31	4	22	9	4	7,79
Ljubljana	100	292	392	27	160	143	116	105,36
N. mesto	20	125	145	2	63	65	19	22,69
Radovljica	11	37	48	2	18	18	14	12,93
Maribor	39	114	153	5	83	38	37	40,32
M. Sobota	3	31	34	1	13	8	14	9,50
SKUPAJ	250	853	1.103	68	527	349	295	279,63

V letu 2004 je bilo sprejetih 853 pripornikov, med njimi 38 žensk. Število pripornikov je od lanskoletnega manjše za 20. Na prostost je bilo izpuščenih 527 pripornikov, med njimi 33 žensk.

Tabela 26: Pridržane osebe po zavodih v letu 2004

Zavod	pridržani	odpuščeni na prostost	odrejen pripor
Ig	1	0	1
Celje	56	17	39
Koper	2	2	0
N. Gorica	0	0	0
Ljubljana	10	3	7
N. mesto	22	6	16
Radovljica	2	0	2
Maribor	0	0	0
M. Sobota	51	29	22
SKUPAJ	144	57	87

V zavodih je bilo v letu 2004 144 oseb, ki so bile pridržane po sklepu preiskovalnega sodnika. Za 60,4 % pridržanih oseb je bil odrejen pripor, medtem ko so bili ostali izpuščeni na prostost.

Tabela 27: Priliv in odliv iz pripora v letu 2004

Priporniki		moški	ženske	skupaj	
stanje 1. 1. 2004		238	12	250	
SKUPAJ		883	38	921	
PRILIV	sprejeti	815	38	853	
	vrnjeni z bega	1	0	1	
	premeščeni iz drugega zavoda	67	0	67	
SKUPAJ		835	41	876	
ODLIV	izpuščeni na prostost	490	33	523	
	premeščeni v hišni pripor	4	0	4	
	nastopili kazni	pred pravnomoč.	100	4	104
		po pravnomoč. v ZPKZ	168	3	171
		po pravnomoč. v PD	3	0	3
	izročeni drugi državi	0	1	1	
	beg	1	0	1	
	umrli	0	0	0	
premeščeni v drug zavod	67	0	67		
stanje 31. 12. 2004		286	9	295	

V letu 2004 je bilo iz zavoda v zavod premeščenih 67 pripornikov, eden je pobegnil in bil z bega tudi vrnjen. Štirje priporniki so bili premeščeni v hišni pripor, ena pripornica pa je bila izročena drugi državi.

Med 806 priporniki, ki so odšli iz pripora (brez premeščenih in tistega, ki je pobegnil), je bilo 64,9 % pripornikov odpuščenih na prostost, 12,9 % pa jih je nastopilo kazni pred pravnomočnostjo. Med slednjimi sta bila tudi dva, ki sta pred pravnomočnostjo nastopila vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom.

V primerjavi z letom poprej se je število premeščenih pripornikov povečalo za 42, predvsem zaradi reševanja prostorske stiske.

2. 7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI

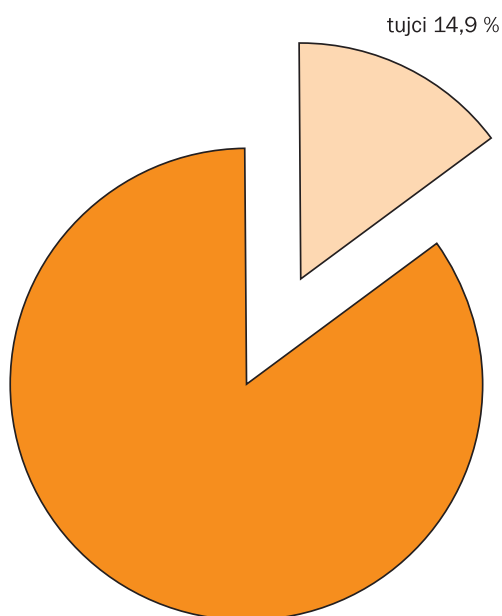
2. 7. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami

Tabela 28: Število tujcev med zaprtimi osebami po zavodih v letu 2004

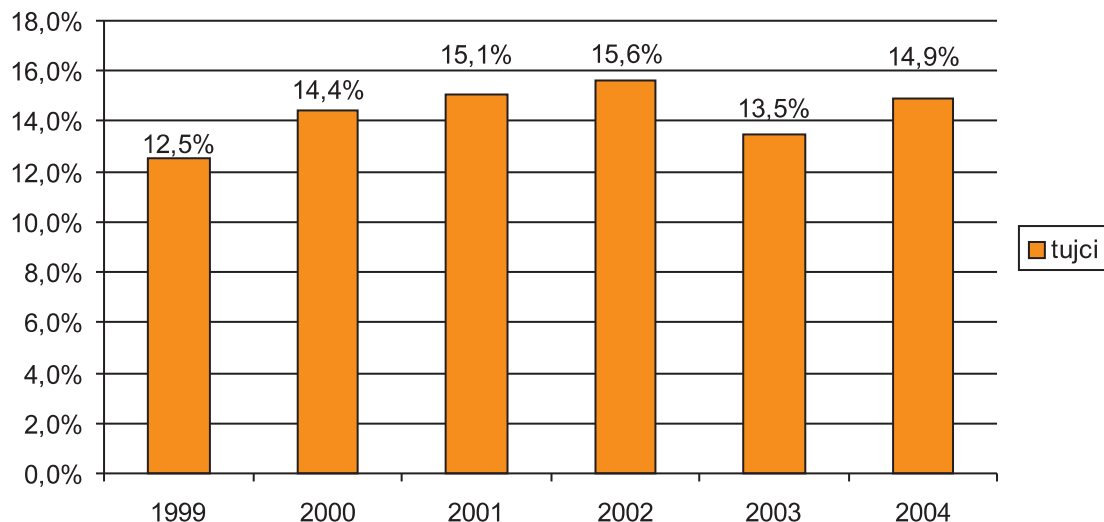
Zavod	obsojenci, mladoletniki	upravno kaznovani	priporniki	skupaj
Dob	66	0	0	66
Slov. vas	3	0	0	3
Ig	3	2	12	17
Celje	2	15	15	32
Koper	11	11	75	97
N. Gorica	1	0	10	11
Ljubljana	48	49	91	188
N. mesto	18	11	98	127
Radovljica	2	15	14	31
OO Ig	0	0	0	0
Maribor	11	11	25	47
M. Sobota	0	17	10	27
OO Rogoza	0	0	0	0
Radeče	1	0	0	1
SKUPAJ	166	131	350	647

V letu 2004 je bilo med zaprtimi osebami 647 tujcev, kar je 14,9 % vseh zaprtih oseb (glej Grafikon 12). Med njimi je bila več kot polovica pripornikov (54,1 %). Število pripornikov – tujcev se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za 58. Največ tujcev je bilo v zavodu Ljubljana in oddelku Novo mesto. Med tujci je bilo 28 žensk in en mladoletnik v prevzgojnem domu.

Grafikon 12: Delež tujcev med zaprtimi osebami v letu 2004

Grafikon 13: Delež tujcev med zaprtimi osebami v letih 1999–2004

2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki – tujci

Med obsojenci in mladoletniki v letu 2004 je bilo 9,7 % tujcev. Stranska kazen izгона tujca iz države je bila izrečena 60,8 %. Tako kot v letu 2003 je bilo največ tujcev v zavodih Dob in Ljubljana. Na novo sprejetih je bilo deset tujcev več kot v letu poprej. Skupno število tujcev je bilo v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 manjše za 13.

Tabela 29: Število tujcev med obsojenci, obsojenkami in mladoletniki po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj v letu	31. 12. 2004	izrečen izgon
Dob	43	23	66	50	50
Slov. vas	3	0	3	1	0
Ig	2	1	3	2	3
Celje	1	1	2	1	2
Koper	4	7	11	7	6
N. Gorica	1	0	1	0	0
Ljubljana	12	36	48	9	16
N. mesto	2	16	18	1	16
Radovljica	0	2	2	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	3	8	11	4	8
M. Sobota	0	0	0	0	0
OO Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	1	0	1	0	0
SKUPAJ	72	94	166	75	101

Tabela 30: Tujci med obsojenci in mladoletniki po spolu in posameznih državah v letu 2004

Država	1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
Avstrija	0	0	0	2	0	2	2
BiH	17	0	17	24	0	24	41
Hrvaška	11	0	11	18	0	18	29
Italija	2	0	2	1	0	1	3
Makedonija	5	0	5	3	0	3	8
Bolgarija	0	0	0	2	0	2	2
Romunija	1	1	2	5	0	5	7
Srbija in Črna gora	11	1	12	20	0	20	32
neurejeno	9	0	9	7	0	7	16
Turčija	0	0	0	2	0	2	2
Madžarska	2	0	2	0	0	0	2
Nemčija	3	0	3	4	0	4	7
Litva	6	0	6	0	0	0	6
Iran	1	0	1	0	0	0	1
Grčija	1	0	1	0	0	0	1
Belorusija	1	0	1	0	0	0	1
drugo	0	0	0	6	0	6	6
SKUPAJ	70	2	72	94	0	94	166

Dve tretjini (66,3 %) tujcev je bilo državljanov nekdanjih jugoslovanskih republik, kar je nekoliko manj kot v letu 2003.

2. 7. 3. Tujci med upravno kaznovanimi

Tabela 31: Upravno kaznovani tujci po vrsti kazni in zavodih v letu 2004

Zavod	kazen zapora	v zapor spremen- jena denarna kazen	skupaj	31. 12. 2004	izgon iz države
Ig	1	1	2	0	0
Celje	0	15	15	0	1
Koper	3	8	11	0	2
N. Gorica	0	0	0	0	0
Ljubljana	5	44	49	1	15
N. mesto	1	10	11	0	0
Radovljica	2	13	15	1	1
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	2	9	11	0	1
M. Sobota	4	13	17	0	0
SKUPAJ	18	113	131	2	20

Od skupaj 1.534 upravno kaznovanih je bilo v zavodih v letu 2004 131 ali 8,5 % tujcev. Za 15,3 % je bil izrečen izgon iz države.

Tabela 32: Število tujcev med upravno kaznovanimi po državljanstvu in spolu v letu 2004

država	1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
Avstrija	0	0	0	6	1	7	7
BiH	1	0	1	26	0	26	27
Češka	0	0	0	1	0	1	1
Hrvaška	0	0	0	17	2	19	19
Makedonija	0	0	0	3	0	3	3
Bolgarija	0	0	0	11	1	12	12
Romunija	0	0	0	6	0	6	6
Srbija in Črna gora	1	0	1	21	0	21	22
neurejeno	0	0	0	7	0	7	7
Turčija	0	0	0	1	0	1	1
Poljska	0	0	0	2	0	2	2
Moldavija	0	0	0	3	0	3	3
Litva	0	0	0	3	0	3	3
Albanija	0	0	0	2	0	2	2
drugo	0	0	0	16	0	16	16
SKUPAJ	2	0	2	125	4	129	131

Med upravno kaznovanimi tujimi osebami so bile štiri ženske. Več kot polovico upravno kaznovanih tujcev v letu 2004 predstavljajo državljani bivših jugoslovanskih republik.

2. 7. 4. Tujci v priporu

Tabela 33: Število priprtih tujcev po zavodih v letu 2004

Zavod	1. 1. 2004	na novo sprejeti	skupaj v letu	31. 12. 2004
Ig	1	11	12	2
Celje	7	8	15	4
Koper	8	67	75	8
N. Gorica	1	9	10	2
Ljubljana	21	70	91	19
N. mesto	11	87	98	10
Radovljica	2	12	14	2
Maribor	5	20	25	4
M. Sobota	2	8	10	4
SKUPAJ	58	292	350	55

V letu 2004 je bila v Sloveniji med priporniki (1.103) skoraj tretjina tujcev (31,7 %). Število tujcev med priporniki se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za 19,9 %.

Tabela 34: Pripri tujci po državljanstvu in spolu v letu 2004

država	1. 1. 2004			na novo sprejeti			skupaj
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj	
Avstrija	1	0	1	2	0	2	3
BiH	11	0	11	36	1	37	48
Francija	0	0	0	4	0	4	4
Češka	0	0	0	2	0	2	2
Hrvaška	6	0	6	47	3	50	56
Italija	0	0	0	11	0	11	11
Makedonija	1	0	1	23	1	24	25
Bolgarija	2	0	2	10	0	10	12
Romunija	2	1	3	22	6	28	31
Srbija in Črna gora	15	0	15	64	1	65	80
neurejeno	2	0	2	7	0	7	9
Turčija	5	0	5	2	0	2	7
Madžarska	2	3	5	0	0	0	5
Nemčija	1	0	1	8	0	8	9
Poljska	0	0	0	6	0	6	6
Moldavija	0	0	0	1	2	3	3
Iran	1	0	1	1	0	1	2
Albanija	0	0	0	6	0	6	6
Belorusija	0	0	0	1	0	1	1
drugo	4	1	5	22	3	25	30
SKUPAJ	53	5	58	275	17	292	350

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI

3. 1. 1. *Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih*

Strokovno delo v zavodih temelji na socioterapevtski usmeritvi – skupinskih in individualnih oblikah dela, elementih terapevtske skupnosti in usmerjenosti v sodelovanje z zunanjim okoljem v najširšem smislu. Izvajajo ga delavci različnih strok, in sicer socialni pedagogi, pedagogi, socialni delavci, psihologi, sociologi in zdravstveni delavci. Organizirani so v strokovne time, ki jih vodijo vodje vzgojnih služb.

Vodje strokovnih timov, vodje drugih služb in direktorji v zavodih so se v letu 2004 dnevno sestajali na kratkih posvetih o aktualnih dogodkih, tedensko pa so se odvijali sestanki strokovnih služb, kjer so obravnavali vsebine, povezane s sprejemi, prestajanjem kazni in z odpusti zaprtih oseb.

Delavci vzgojnih služb so se sestajali tudi na aktivih posameznih strokovnih področjih (pedagoški vodje, pedagogi, socialni delavci, terapevti za odvisnosti, zdravstveni delavci in psihologi), ki so jih vodili delavci vzgojne službe uprave.

Strokovna obravnava obsojencev in upravno kaznovanih je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj pa je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov je potekala individualno.

Na podlagi podatkov in individualnih pogovorov članov strokovnega tima s posameznikom v sprejemnem obdobju so bili izdelani individualni programi z opredeljenimi kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji obravnave, bivanja in dejavnosti zaprtih oseb v procesu prestajanja kazni in rehabilitacije. Programi individualne obravnave za vsakega posameznika so se med letom dopolnjevali in spreminjali glede na potrebe, možnosti in spremenjene razmere. Programi tretmaja, tudi njegove dopolnitve ali spremembe, se je zaprtim osebam ponudil v soglasje.

V programu individualnega tretmaja so v zavodih za vsako zaprto osebo opredelili namestitve v oddelek (režim in soba), vrsto obravnave (tudi posebne), delo, stike s svojci, stike s strokovnimi delavci zunanjih ustanov in prostovoljci, ugodnosti, izobraževanje in poklicno usposabljanje, način preživljanja prostega časa, odnos do kaznivega dejanja, načrtovali pa so tudi odpust s prestajanja kazni.

Programi skupinske obravnave so bili izvedeni v obliki:

- malih terapevtskih skupin in
- velikih terapevtskih skupin (sestanki terapevtskih skupnosti).

V vseh zavodih in oddelkih so obravnave v obliki malih terapevtskih skupin potekale redno, to je enkrat tedensko. Vodili so jih strokovni delavci, po poklicu pedagogi, socialni delavci in psihologi z znanji s področja skupinske dinamike, uporabljali pa so tudi elemente realitetne terapije, transakcijske analize, družinske terapije, likovne terapije itn. Male terapevtske skupine so bile sestavljene heterogeno in odprto, vanje so bile vključene zaprte osebe ne glede na starost, predkaznovanost, vrsto kaznivega dejanja, povratništvo, osebno strukturo in družbeni status. Cilji obravnave v malih terapevtskih skupinah so bili, da se preko interakcije z drugimi člani skupine posamezniku omogoči vpogled v lastno vedenje, spodbuja želeno in preprečuje neželjeno vedenje, omogoči pridobivanje novih socialnih veščin, ponudi načine razreševanja konfliktov in težav ter obvešča člane skupine.

Sestanki velikih terapevtskih skupin so se odvijali enkrat tedensko do enkrat mesečno. Vodili so jih direktorji zavodov ali v njihovi odsotnosti vodje vzgojnih služb, v oddelkih pa vodje oddelkov ali pooblaščen strokovni delavci. Udeleženci sestankov velikih skupin so bili poleg zaprtih oseb tudi vsi delavci, ki neposredno delajo z zaprtimi osebami in so bili na dan sestanka na delovnem mestu (strokovni delavci, pazniki, inštruktorji, učitelji ipd). Cilji sestanka terapevtske skupnosti so bili usmerjeni v iskanje zamisli, pobud in izkušenj za reševanje problemov in konfliktov ter informiranje.

Sestavni del sestankov terapevtske skupnosti sta bila tudi analiza opravljenega dela in evalvacija. Analiza je bila usmerjena v skupino samo, v odnose v njej, v prevladujoče ozračje in čustveno naravnost članov ter v storilnost in organizacijo skupnosti in njenih sestankov. Analize dogajanja v skupinah so praviloma vodili zavodski psihologi ali drugi ustrezno usposobljeni strokovni delavci zavoda.

Zaprte osebe so se lahko vključevale tudi v skupnostne programe. Te programe so organizirali in izvajali strokovni in drugi zavodski delavci. Tudi v letu 2004 so v zavodih potekale različne športno-rekreativne dejavnosti, politehnične dejavnosti, kulturne dejavnosti, delovne akcije ipd. V prevzgojnem domu so bili za mladoletnike organizirani tudi izleti, ekskurzije in taborništvo.

Tabela 35: Razporeditev obsojencev in mladoletnikov v režime na dan 1. 1. 2004

Zavod	odprti	polodprti	zaprti	skupaj
OBSOJENCI				
Dob	0	0	291	291
Slov. vas	14	38	0	52
Celje	6	15	17	38
Koper	3	12	17	32
N. Gorica	4	5	0	9
Ljubljana	0	42	64	106
N. mesto	2	4	8	14
Radovljica	1	7	2	10
OO Ig	27	0	0	27
Maribor	0	52	44	96
M. Sobota	4	9	5	18
OO Rogoza	42	0	0	42
<i>skupaj</i>	<i>103</i>	<i>184</i>	<i>448</i>	<i>735</i>
OBSOJENKE				
Ig	7	12	8	27
MLADOLETNIKI				
Celje	0	4	0	4
Radeče	6	16	3	25
Radeče - ž	0	0	0	0
<i>skupaj</i>	<i>6</i>	<i>20</i>	<i>3</i>	<i>29</i>
SKUPAJ	116	216	459	791

3. 1. 2. Namestitvev obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni

V zavodih obstajajo trije režimi oz. oddelki prestajanja kazni: odprti, polodprti in zaprti. Med seboj se razlikujejo predvsem po stopnji omejevanja svobode. Med prestajanjem kazni se režim obsojencem in mladoletnikom spreminja glede na njihovo uresničevanje individualnega programa in varnostni vidik.

Od 791 obsojencev in mladoletnikov, ki so bili v zavodih na dan 1. 1. 2004, jih je 58 % prestajalo kazen v zaprtem režimu, 27,3 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 14,7 % v odprti režim.

447 ali 48,7 % na novo sprejetih oseb je bilo nameščenih v zaprti režim, 389 ali 42,4 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 80 ali 8,7 % v odprti režim. Skoraj vse razporeditve na novo sprejetih so opravili v zavodih. Sodišča so v letu 2004 napotila v odprti režim samo dve osebi, kar je bistveno manj kot v letu poprej.

V prostore s strožjim režimom (6. člen pravilnika o izvrševanju kazni zapora) je bilo v letu 2004 nameščenih 114 obsojencev oz. 6,8 %, kar v primerjavi s predhodnim letom predstavlja 60,6-odstotno povečanje. Obsojenci so bili v prostore s strožjim režimom nameščeni zato, ker so s svojim vedenjem hudo motili druge (78), ker so se čutili ogrožene (40) ali so bili izrazito begosumni (6).

Tabela 36: Razporeditev obsojencev v prostore s strožjim režimom (6. člen PIKZ) po zavodih v letu 2004

Zavod	begosumnost	motenje drugih	ogroženost	skupaj
Dob	4	47	16	57
Maribor	0	4	19	23
Ljubljana	1	10	3	14
Celje	0	9	0	9
Koper	0	6	2	8
Ig	1	2	0	3
Skupaj	6	78	40	114

195. člen zakona določa, da se mladoletnika, ki se ni sposoben prilagajati delu in življenju po programu vzgojne skupine, v katero je bil napoten, lahko premesti v posebno vzgojno skupino z intenzivnejšim postopkom. V letu 2004 je bilo 27 mladoletnikov začasno nameščenih v posebno vzgojno skupino.

3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih ter nadomestna kazen zapora z opravljanjem dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti

V letu 2004 so prestajali zaporno kazen ob vikendih štiri obsojenci, vsi v oddelku Rogoza. Strokovni delavci so delali z njimi individualno med vikendi, z izvrševanjem te oblike prestajanja kazni zapora pa ni bilo nikakršnih težav. Vsi obsojenci so bili urejeni in so korektno sodelovali.

V letu 2004 so trije obsojenci prestajali nadomestno kazen dela v korist humanitarnih organizacij, in sicer v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu. Ta oblika izvrševanja kazni pri nas še ni zares zaživela, saj se ministrstvo za pravosodje in ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kljub našim predlogom o konkretnih nalogah in strategiji izvajanja tega instituta še nista dogovorila.

3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

Zviševanje ravni temeljnega znanja in usposobljenosti zaprtih oseb je pomemben dejavnik terciarne preven-
cije. Zato je bila tudi v letu 2004 posebna pozornost strokovnih delavcev namenjena spodbujanju zaprtih
oseb k vključevanju v izobraževalne programe.

3.2.1. Izobrazbena struktura

Tabela 37: Izobrazba obsojencev, mladoletnikov na dan 1. 1. 2004 in na novo sprejetih po spolu

Šolska izobrazba	na dan 1. 1. 2004				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne zna pisati, brati, ne pozna osn. rač. operacij	5	2	5	12	19	3	2	24	36
nedokončana OŠ	110	3	12	125	100	3	9	112	137
dokončana OŠ	170	3	4	177	220	5	4	229	406
nedok. poklicna, srednja strok. šola ali gimnazija	56	6	7	69	61	4	9	74	143
dok. nižja poklicna šola	75	2	1	78	96	6	0	102	180
dokončana srednja poklicna šola	208	4	0	212	257	8	0	265	477
dok. srednja strokovna šola ali gimnazija	90	5	0	95	79	10	0	89	184
nedok. višja, visoka šola oz. fakulteta	6	1	0	7	13	0	0	13	20
dokončana višja šola	12	1	0	13	3	2	0	5	18
dok. visoka šola oz. fakulteta	3	0	0	3	3	0	0	3	6
SKUPAJ	735	27	29	791	851	41	24	916	1.707

Od skupaj 1.707 obsojencev in mladoletnikov v letu 2004 jih je imelo 657 ali 38,5 % nižjo oz. srednjo po-
klicno šolo, 549 ali 32 % osnovno šolo, 204 ali 11,9 % srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 24 ali 1,4 % pa
jih je imelo višjo, visoko šolo oz. fakulteto.

273 ali 16 % obsojencev oz. mladoletnikov je bilo brez šolske izobrazbe, med njimi 36 brez znanja pisanja,
branja in poznavanja osnovnih računskih operacij. 163 obsojencev je imelo nedokončano srednjo oz. višjo,
visoko ali fakultetno izobrazbo.

⁵ Nekatere osebe so bile nameščene v prostore s strožjim režimom iz več razlogov.

3. 2. 2. Vključenost v izobraževalne programe

Po kategorijah zaprtih oseb so se v formalne oblike izobraževanja v letu 2004 vključevali obsojenci in mladoletniki. Izobraževalne programe so obiskovali tako znotraj kot zunaj zavodov, izobraževali so se v izobraževalnih programih za odrasle kot tudi v programih za mladino.

Tabela 38: Število obsojencev in mladoletnikov vključenih v posamezne oblike izobraževanja v letu 2004

Izobraževalne oblike	vpisani				med njimi								
					prekinili			končali			nadaljujejo		
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	m	ž	ml	m	ž	ml
opismenjevanje	4	0	9	13	3	0	2	1	0	0	0	0	7
osnovna šola	51	1	14	66	17	1	4	15	0	2	19	0	8
nižja poklicna šola	6	1	13	20	2	1	4	0	0	2	4	0	7
srednja poklicna šola	107	2	1	110	38	0	0	21	0	0	48	2	1
poklicni tečaj, mojstrski, delovodski izpit	19	0	0	19	2	0	0	10	0	0	7	0	0
srednja strok. šola, gimnazija	40	1	0	41	18	0	0	4	0	0	18	1	0
višja šola	13	0	0	13	7	0	0	1	0	0	5	0	0
visoka šola ali fakulteta	18	0	0	18	8	0	0	0	0	0	10	0	0
SKUPAJ	258	5	37	300	95	2	10	52	0	4	111	3	23

V letu 2004 je bilo v izobraževanje vključenih 15,9 % obsojencev in 69,8 % mladoletnikov. 24 ali 8 % vpisanih je izobraževanje predčasno prekinilo. Ostali (83), ki so v Tabeli 38 prikazani v rubriki "prekinili", so bili iz zavodov odpuščeni in nimamo podatka o tem, ali so s šolanjem nadaljevali. Najpogostejši razlogi za prekinitvev so bili pomanjkanje motivacije, predvsem zaradi težav z odvisnostjo in specifičnih učnih težav.

Tabela 39: Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev in mladoletnikov v zavodu in izven zavoda v letu 2004

Izobraževalne oblike	v zavodu				izven zavoda			
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj
opismenjevanje	0	0	9	9	4	0	0	4
osnovna šola	38	0	14	52	13	1	0	14
nižja poklicna šola	0	0	12	12	6	1	1	8
srednja poklicna šola	85	0	1	86	22	2	0	24
poklicni tečaj, mojstr., del. izpit	7	0	0	7	12	0	0	12
srednja strokovna šola, gimnazija	24	0	0	24	16	1	0	17
višja šola	7	0	0	7	6	0	0	6
visoka šola oz. fakulteta	0	0	0	0	18	0	0	18
SKUPAJ	161	0	36	197	97	5	1	103

Oblike izobraževanj v zavodih

65,6 % vključenih v izobraževanje v letu 2004 se je vključevalo v programe formalnega izobraževanja v zavodih. V letu 2004 so obsojenci in mladoletniki obiskovali programe za pridobitev izobrazbe v zavodih Dob (119), Slovenska vas (27), Ljubljana (10), Novo mesto (3), Maribor (2) in Radeče (36).

V zavodu Dob in oddelku Slovenska vas so obsojenci obiskovali osnovno šolo, programe srednjega poklicnega izobraževanja (gostinec, natakar, strojni mehanik in strugar) in program srednje strokovne šole (gostinsko-turistični tehnik). Štirje obsojenci so v zavodu opravljali izpite za višjo šolo (program komercialist). Trije obsojenci so pridobili izpit za traktor in eden izpit za avto.

V okviru mednarodnega pilotskega projekta Leonardo da Vinci je od 24 vpisanih 15 obsojencev pridobilo poklic strojnega mehanika in strugarja. V projektu, ki ga je financirala Evropska unija, so poleg Slovenije (Zavod IRC, B & Z in Izobraževalni center Novo mesto) sodelovale še Nemčija, Anglija, Nizozemska in Estonija. Projekt se je zaključil avgusta 2004 s konferenco v Ljubljani.

Že tretje leto zapored so imeli obsojenci v zavodu Ljubljana možnost vključitve v osnovno šolo. V letu 2004 se je zaradi nezadostnega števila udeležencev program odvijal na CPI Cene Štupar. Osnovno šolo so obiskovali obsojenci v oddelku Novo mesto.

V zavodu Maribor sta dva obsojenca opravila tečaj za voznika viličarja.

V zavodu Radeče je bilo 36 mladoletnikov vključenih v programe osnovne šole, osnovne šole s prilagojenim programom in programe nižjega poklicnega izobraževanja – programi obdelovalec lesa, obdelovalec kovin, pomočnik električarja in ličar, pomočnica gospodinje.

Mladoletniki so se vključevali tudi v programe neformalnega izobraževanja – program opismenjevanja in program delovnega usposabljanja za pet različnih delovnih področij. Tudi v ostalih zavodih je bilo mogoče pridobivati funkcionalna znanja.

V oddelkih Ig in Novo mesto sta pedagoginji izvajali program opismenjevanja. V oddelku Rogoza so vsi sprejeti obsojenci opravili izpit iz varstva pri delu. V zavodu Ljubljana se jih je veliko samostojno učilo računalništva in tujih jezikov.

Oblike izobraževanj izven zavodov

Največ obsojencev, ki so se izobraževali v formalnih programih zunaj zavodov, je obiskovalo srednje poklicne šole (24), 18 jih je obiskovalo visoko šolo ali fakulteto, 17 srednjo strokovno šolo, 14 jih je obiskovalo osnovno šolo, dvanajst poklicni tečaj oz. mojstrski ali delovodski izpit, osem jih je obiskovalo nižjo poklicno šolo, šest pa se jih je vključilo v višjo šolo.

Tretjina obsojencev in mladoletnikov, ki so se izobraževali v zunanjih ustanovah, je prestajalo kazen v zavodu Ljubljana (sem so bili zaradi bližine šol premeščeni tudi obsojenci iz drugih zavodov in oddelkov), četrtna pa v zavodu Celje. Zunaj zavoda so se izobraževali tudi obsojenci in mladoletniki iz vseh ostalih zavodov in oddelkov, razen iz oddelkov Novo mesto in Nova Gorica, kjer zaradi kratkih kazni ni bilo izraženege tovrstnega interesa.

Dva obsojenca – tujca sta opravljala izpit iz slovenskega jezika za pridobitev slovenskega državljanstva, dvanajst obsojencev pa se je udeleževalo najrazličnejših tečajev (slovenskega in angleškega jezika, računalništva, pleskarstva, upravljanja TGM, aromaterapije).

Financiranje izobraževanja

Dve tretjini obsojencev in mladoletnikov, ki so se izobraževali v letu 2004, so imeli izobraževalne programe plačane, bodisi iz državnega proračuna (66 %) ali iz sredstev EU – program Leonardo da Vinci (9 %). Brezplačno šolanje je bilo tako omogočeno vsem, ki so se vključili v osnovnošolsko in redno izobraževanje ter v srednje poklicno izobraževanje v zavodu Dob (za programe gostinec, natakar in gostinsko-turistični tehnik so plačali le simbolično vpisnino). Šestim obsojencem je pri plačilu šolnine oz. dela šolnine pomagal zavod Celje. Četrtnina obsojencev si je izobraževanje plačala sama oz. so jim ga plačali svojci.

Uspehi

Spodbujanje zaprtih oseb za izobraževanje se je tudi v letu 2004 pričelo že ob nastopu kazni. Strokovni delavci so zaprtim osebam predstavljali možne oblike izobraževanja v zavodih in zunaj njih. Skupaj z zaprto osebo so sestavili načrt izobraževanja, spodbujali so jih, jim nudili učno pomoč, ki so jo organizirali tudi preko prostovoljcev centra za socialno delo. V letu 2004 je bilo 13 obsojencev premeščenih v zavode, ki so bližje izobraževalnim središčem.

Posebna skrb na področju izobraževanja je bila namenjena mladoletnikom. Tako je večina mladoletnikov v prevzgojnem domu uspela zaključiti različne izobraževalne programe. Veliko spodbud in pomoči na tem področju so bili deležni tudi mladoletniki v zavodu Celje.

V sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije smo v zavodih začeli izvajati dva projekta. V okviru programa Socrates (EU) se je začel projekt Allegro, katerega cilj je približati učenje tujih jezikov skupinam, ki imajo otežen dostop do učenja. Učenje bo potekalo v zavodih v obliki študijskih krožkov, ki jih usmerjajo mentorji. V letu 2004 se je začelo usposabljanje zavodskih strokovnih delavcev za mentorje. Projekt Most do izobrazbe je namenjen spodbujanju zaprtih oseb k nadaljevanju šolanja. Programi bodo izvedeni v zavodih Ljubljana, Celje, Koper in Ig.

Da bi izboljšali našo prakso in sodelovali v projektih EU, smo se v letu 2004 vključevali tudi v dejavnosti evropske nevladne organizacije za področje izobraževanja zaprtih oseb EPEA.

3. 3. PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

Obsojenci in mladoletniki so preživljali prosti čas v najrazličnejših organiziranih dejavnostih, ki so jih vodili zavodski strokovni in drugi delavci. Najbolj priljubljena je bila športno-rekreativna dejavnost, in sicer nogomet, košarka, odbojka, tenis, balinanje, namizni tenis, pikado, šah in fitnes. V okviru teh dejavnosti so bili organizirani tudi turnirji (med obsojenci in s strokovnimi delavci) in medzavodska srečanja. V prevzgojnem domu so organizirali splavarjenje, dva planinska pohoda, izlet na Kolpo, ekipa mladoletnikov je sodelovala na tekmovanju "Po Jurčičevi poti". Trije obsojenci iz zavoda Celje so se zunaj zavoda udeleževali rednih treningov boksa.

Med prostočasnimi dejavnostmi so imele pomembno vlogo ustvarjalne delavnice in krožki – slikanje, vezenje, vlivanje mavca, oblikovanje iz gline, izdelava voščilnic, okraskov, šivanje gobelinov, modelarstvo, izdelava cvetnih venčkov, pletenje košar itn. Izdelke so v nekaterih zavodih uporabili kot domiselna darila za zunanje obiskovalce. V zavodu Dob sta delovali glasbena in vokalna skupina.

V zavodu Celje je spomladi že četrtrič potekala fotografska delavnica pod mentorstvom znanega fotografa Klavdija Slubana, ki se je zaključila z razstavo v zavodu. Del fotografij, ki so jih izdelali obsojenci, je bilo razstavljenih v Narodni galeriji v Ljubljani.

Mladoletniki v prevzgojnem domu so sodelovali v glasbenem, računalniškem, planinskem in vrtnarsko-sad-jarskem krožku, urejali pa so tudi okolico doma.

Zavodske knjižnice

V vseh zavodskih knjižnicah je tudi v letu 2004 potekala redna izposoja knjig, tudi tujejezičnih, ponekod je bila omogočena izposoja v lokalnih in potujočih knjižnicah. Knjižnice so obogatile svoje zbirke tudi s knjigami časopisne hiše Delo.

Izposojo so vodili tako strokovni delavci kot zaprte osebe, ki so pomagale pri vpisovanju in urejanju knjižnih enot. Ob selitvi je zavod Koper od lokalne knjižnice prejel veliko število knjig.

Zavodski časopisi

V treh zavodih in v prevzgojnem domu je v letu 2004 izhajal zavodski časopis. Uredniški odbor so sestavljali strokovni delavci in zaprte osebe. Namen časopisov je bil predstaviti dejavnosti in življenje v posameznem zavodu, kot ga vidijo in doživljajo zaprti.

Prireditve, gostovanja

Kulturne prireditve so bile v zavodih organizirane predvsem v času praznikov. V letu 2004 so se odvijali trije koncerti, štiri gledališke predstave, projekcije filmov in pantomima. V zavodu Radeče so spoznavali stare domače obrti in ob tem izdelovali uporabne predmete iz slame.

Zavodski ansambel in vokalna skupina iz zavoda Dob sta ob dnevu žena gostovala v zavodu Ig.

V zavodu Radeče so imeli prireditev "Pozdrav jeseni" s koncertom zavodskega ansambla. V zavodu Dob je bila organizirana razstava likovnih del obsojenca.

3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST

Delo psihologov v zavodih je bilo v letu 2004 raznoliko in prilagojeno populaciji. Vsi zavodski psihologi so s sprejetimi zaprtimi osebami opravljali uvodne razgovore. Večinoma so jih opravljali z vedenjsko zahtevnejšo populacijo. Na uvodnih razgovorih so zaprte osebe seznanjali z zavodskim življenjem, predstavili so jim psihološke storitve in druge zavodske dejavnosti ter jih spodbujali k funkcionalnemu vedenju. Zaznavali so morebitno osebnostno problematiko, kot so prilagoditvene težave, odvisnost, samomorilna ogroženost in psihične težave. Da bi navedene probleme rešili, so jih vključevali v ustrezno obravnavo.

Uvodna diagnostika je bila bolj poglobljena v zavodih z manjšim prilivom zaprtih oseb. Psihodiagnostične ugotovitve so bile v pomoč pri izdelavi individualnih programov dela z obsojenci. V nadaljnjem svetovalno-terapevtskem delu z zaprtimi osebami so psihologi te ugotovitve dopolnjevali v smislu procesne diagnostike.

Tabela 40: Vrste psiholoških obravnjav po kategorijah zaprtih oseb in spolu v letu 2004

Vrsta obravnave	priporniki			obsojenci			UK			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori	9	118	127	35	331	366	0	15	15	2	20	22	46	484	530
kontinuirane obravnave	4	189	193	156	610	766	0	0	0	28	406	434	188	1.205	1.393
krizne intervence	2	13	15	29	63	92	0	1	1	10	60	70	41	137	178
razbrem. razgovori	7	144	151	149	381	530	3	5	8	80	1.121	1.201	239	1.651	1.890
infor. razgovori	1	385	386	41	98	139	0	15	15	30	325	355	72	823	895
SKUPAJ	23	849	872	410	1.483	1.893	3	36	39	150	1.932	2.082	586	4.300	4.886

V letu 2004 so psihologi opravili 530 uvodnih razgovorov, med njimi 127 ali 24 % s priporniki, 366 ali 69,1 % z obsojenci, 15 ali 2,8 % z upravno kaznovanimi in 22 ali 4,2 % z mladoletniki.

Psihologi so opravili skupno 4.886 razgovorov, med njimi je bila dobra tretjina svetovalnih in razbremenilnih. V 178 primerih je šlo za psihološko intervenco, ki se izvaja ob akutnih osebnih stiskah, kot so samomorilne težnje in samopoškodbe, depresivna stanja in akutne čustvene napetosti. Takšne obravnave je bilo deležnih 90 oseb.

235 zaprtih oseb je bilo obravnavanih kontinuirano. Z njimi je bilo opravljenih 1.393 razgovorov, povprečna kontinuirana obravnava pa je trajala šest seans. Na število seans poleg posameznikove psihološke problematike vpliva tudi časovni dejavnik (koliko časa je zaprta oseba v določeni ustanovi). Najdaljše kontinuirane obravnave tako potekajo v zavodu Dob, kjer obsojenci prestajajo najdaljše kazni. V zavodu Dob se je 44 primerov obravnjav nadaljevalo že iz predhodnega leta.

Poleg obravnjav, povezanih s psihološko problematiko zaprtih oseb, so psihologi opravili tudi 895 informativnih razgovorov. Večina teh je bila opravljenih z mladoletniki in s priprtimi osebami.

Tabela 41: Število psihološko obravnavanih oseb po kategorijah in spolu v letu 2004

Število oseb	priporniki			obsojenci			UK			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
obrnave	1	29	30	21	155	176	0	0	0	2	27	29	24	211	235
intervence	1	15	16	14	52	66	0	1	1	2	7	9	17	73	90
razgovori	9	273	282	52	401	453	2	23	25	2	38	40	65	735	800
SKUPAJ	11	317	328	87	608	695	2	24	26	2	51	53	102	1.000	1.102⁶

V različne oblike psihološke obravnave sta bili vključeni 1.102 zaprti oseb, kar je za 40,4 % več kot v letu 2003. Med njimi je bilo 328 (29,8 %) pripornikov, 695 (63,1 %) obsojencev, 26 (2,4 %) upravno kaznovanih in 53 (4,8 %) mladoletnikov. Kontinuirano je bilo obravnavanih 235 oseb, med njimi 30 pripornikov, 176 obsojencev in 29 mladoletnikov. Praviloma so bile obravnave pripornikov krajše, vendar mnoge med njimi strokovno nič manj zahtevne, še zlasti ob kriznih intervencah. Tovrstne pomoči je bilo deležnih 90 oseb, med njimi devet mladoletnih. Predvsem mladoletne osebe so bile deležne različnih vrst obravnjav.

V primerjavi z letom 2003 se je bistveno povečalo število zaprtih oseb, s katerimi so psihologi opravili različne vrste razgovorov, število interventno in kontinuirano obravnavanih oseb pa je nekoliko upadlo. Skrajšal se je tudi povprečni čas trajanja posamezne obravnave, in sicer s sedmih na šest seans. Razloga

⁶ Nekatero zaprto osebo so bile deležne različnih vrst obravnjav.

za zmanjšanje števila kontinuiranih obravnav sta predvsem v kadrovskih spremembah in daljših bolniških odsotnostih. Zmanjšano število kriznih intervenc pa obenem kaže tudi na boljše preventivno delo. Število razgovorov z na novo sprejetimi osebami se je v tem obdobju povečalo za 46,4 %. Psihologi so torej stopili v stik z zaprto osebo, še preden bi situacija lahko postala kritična.

Vrsto in vsebino obravnav so določale tako posameznikova problematika, motivacija in sposobnost za spremembo, kot tudi strokovna izhodišča posameznih psihologov. Ta so pokrivala različna področja – od učenja spretnosti komuniciranja in socialnih veščin do razvojno-analitičnega in kognitivno-vedenjskega pristopa.

Psihologi so se v letu 2004 vključevali tudi v obravnavo odvisnosti zaprtih oseb in v postopek izbora novih kadrov. Vsi psihologi so bili vključeni v supervizijsko skupino za obravnavo storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, ki jo organizira uprava, vodi pa jo zunanji strokovnjak.

3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST

3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov

V letu 2004 so v večini zavodov opravili uvodne razgovore z na novo sprejetimi priporniki, nekateri so razgovore zavrnili. Dobra četrtina (345 ali 30 %) pripornikov in pripornic je potrebovala in želela pomoč s socialnega področja, stik s centri za socialno delo pa so v zavodih vzpostavili za 203 priprte osebe.

Vsebine socialne pomoči priprtim osebam so bile podobne tistim v prejšnjih letih. Prevladovali so urejanje in ohranjanje stikov s svojci, urejanje osebnih dokumentov in denarnih zadev, pridobivanje stvarne pomoči od dobrodelnih organizacij (RK in Karitas), urejanje denarne pomoči ipd.

3. 5. 2. Socialna obravnava upravno kaznovanih

V letu 2004 je večina ali 80 % upravno kaznovanih želela pomoč s socialnega področja, stik s centri za socialno delo pa so v zavodih vzpostavili za 241 oseb.

Bivanje te kategorije zaprtih oseb v zavodih je večinoma zelo kratko, zato je njihova obravnava usmerjena predvsem v informiranje, napotitev in motivacijo za iskanje pomoči po prestani kazni, reševanje kriznih situacij in akutnih težav zaradi odvisnosti ter zagotavljanje različnih oblik materialne pomoči.

Socialni delavci so za to kategorijo oseb reševali tiste težave, ki ne terjajo dolgih postopkov in poglobljene pristopa. Poudarek je bil na urejanju družinskih razmer in navezovanju stikov s službami v njihovem domačem okolju (predvsem s centri za socialno delo) zaradi urejanja denarne pomoči, zdravstvenega zavarovanja, osebnih dokumentov ipd. Urejanje njihovih težav se je večinoma nadaljevalo po prestani kazni pri pristojnem centru za socialno delo.

3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov

a) Socialno delo v sprejemni fazi

V letu 2004 so strokovni delavci ugotavljali potrebe s socialnega področja pri 98 % na novo sprejetih obsojencih in mladoletnikih.

Socialni in postpenalni načrt z opredeljenimi cilji in potrebami so v zavodih kot del individualnega programa izdelali za 97 % obsojencev in mladoletnikov. Za tujce z izgonom in za obsojence, ki pomoči na socialnem področju niso potrebovali ali želeli, postpenalnih programov večinoma niso izdelali.

Sestavni del opredeljevanja potreb in postpenalnega programa so tudi poročila centrov za socialno delo, ki so jih zavodi v letu 2004 prejeli za 38,2 % obsojencev in mladoletnikov. Zavodi socialnih poročil centrov niso

prejeli za obsojence tujce, za tiste, ki jih centri pred nastopom kazni niso obravnavali, pa tudi za obsojence, ki sodelovanja in pomoči centra za socialno delo niso potrebovali ali želeli. Slednjih je bilo med na novo sprejetimi 65. Za 45 obsojencev in mladoletnikov (kjer je bilo to potrebno in je bila izražena želja udeleženi) so zavodi v sprejemnem obdobju sklicali tudi time s strokovnimi delavci centrov za socialno delo.

b) Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami

Izvajanje socialnega načrta in reševanje večine socialnih težav posameznika nista mogoči brez povezovanja zavodske socialne službe z zunanjimi ustanovami. Pogosta večplastnost problemov zahteva tudi sodelovanje drugih ustanov.

Tabela 42: Sodelovanje zavodov z zunanjimi ustanovami v letu 2004

Naziv/vrsta ustanove	število stikov
centri za socialno delo	1.170
zavodi za zaposlovanje	130
delovne organizacije	175
Rdeči križ in Karitas	198
zdravstvene ustanove	119
izobraževalne ustanove	132
stanovanjske organizacije	44
ZPIZ	29
domovi za starejše občane	4
samski domovi	38
drugo	127
SKUPAJ	2.166

Zavodi so imeli v letu 2004 pri izvajanju individualnih načrtov največ stikov s centri za socialno delo (1.170 ali 54 %). Sodelovanje je večina zavodov ocenila kot ustrezno. Največ so se povezovali s centri iz svoje regije, ker od tod – glede na regionalno načelo prestajanja kazni – v večino zavodov prihaja največ obsojencev in je zaradi manjše oddaljenosti večja možnost osebnih stikov in strokovnih koordinacij.

Po številu vzpostavljenih stikov v letu 2004 sledi sodelovanje zavodov s humanitarnimi in delovnimi organizacijami. Sodelovanje z drugimi ustanovami je večinoma omejeno na upravne enote in je povezano z urejanjem osebnih dokumentov obsojencev in mladoletnikov.

c) Osrednje vsebine socialnega dela v času prestajanja kazni

Vsebine dela so bile prilagojene posameznikovim potrebam in specifičnim življenjskim situacijam. Najpogostejše vsebine so bile razreševanje aktualne socialne problematike, razbremenilni razgovori, socialno svetovanje po načrtu in dogovoru, razreševanje socialne problematike v domačem okolju in delo z družino, pomoč pri zaposlovanju med prestajanjem kazni in po odpustu, zagotavljanje materialne varnosti obsojenca med prestajanjem kazni in po odpustu, reševanje nastanitvene problematike, ugotavljanje zmožnosti za delo in invalidnosti, sodelovanje pri obravnavi odvisnosti ter urejanje in financiranje nekaterih oblik izobraževanja.

Pomembno vlogo pri delu z mrežami in reševanju težav posameznika ima socialno delo na terenu. V letu 2004 so socialni delavci opravili 90 obiskov na centrih za socialno delo, 42 na deloviščih in pri delodajalcih, 39 obiskov na domu obsojencev, enajst na zavodih za zaposlovanje ter 59 različnih obiskov v drugih ustanovah (upravne enote, zdravstvene in humanitarne organizacije, društva, sodišča, zavetišča za brezdomce, samski domovi ipd.). V 35 primerih so strokovni delavci centrov za socialno delo prišli v zavode.

č) Predodpustna faza

V predodpustni fazi je celotna obravnava osredotočena na konkretne priprave na odpust. Te obsegajo zaposlitev, nastanitev, materialno pomoč in pripravo ožjega domačega okolja na vrnitev obsojenca ali mladoletnika. Pogosto želje in pričakovanja obsojencev ter mladoletnikov niso v skladu z možnostmi, postopke pa večkrat otežuje tudi njihov protisloven odnos do prostosti, posebno pri daljših kaznih. Od skupaj 922 odpuščenih obsojencev in mladoletnikov jih je v letu 2004 več kot polovica (482 ali 52,3 %) potrebovala in želela pomoč socialne službe pri urejanju življenja po odpustu.

V zavodih so pripravo na odpust izvajali v sklopu individualne obravnave in malih socioterapevtskih skupin. V letu 2004 so v zavodih opravili 253 postpenalnih koordinacij s pristojnimi centri za socialno delo, med njimi je bilo 79 širših (poleg centrov za socialno delo so sodelovali tudi zavodi za zaposlovanje, stanovanjski skladi ipd.). Tovrstne koordinacije so potrebne zlasti za obsojence, ki so prestali daljšo kazen.

Zaposlitev

Prenapolnjenost trga delovne sile, nižja izobrazbena raven obsojencev in politika zaposlovanja (postopek iskanja zaposlitve za obsojence se na zavodu za zaposlovanje lahko začne šele po prestani kazni) otežujejo zagotavljanje zaposlitve obsojencem po prestani kazni. Delež obsojencev in mladoletnikov, ki ima po odpustu urejeno zaposlitev, se iz leta v leto zmanjšuje. V letu v 2004 je dosegal 34,7 %. Največ oseb z neurejeno zaposlitvijo je bilo odpuščenih iz zavodov Ljubljana in Maribor, kjer urejene zaposlitve ob odpustu ni imela niti petina odpuščenih obsojencev.

Tabela 43: Število obsojencev in mladoletnikov z urejeno zaposlitvijo ob odpustu v letu 2004

Zavod	urejena za poslitev	delež v %
Dob	15	27,3
Slov. vas	29	58,0
Ig	14	42,4
Celje	25	61,0
Koper	27	47,0
N. Gorica	26	57,1
Ljubljana	14	15,3
N. mesto	43	21,5
Radovljica	34	56,5
OO Ig	28	82,7
Maribor	12	19,5
M. Sobota	31	27,3
Rogoza	12	32,6
Radeče	10	76,9
Skupno	320	34,7

Tabela 44: Razlogi za neurejeno zaposlitev ob odpustu v letu 2004

Razlogi	delež v %
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti	80,1
tujci	15,1
zdravstveni razlogi	10,0
vklučeni v postopek ugotavljanja delazmožnosti	1,8
zavrnitev pomoči pri iskanju zaposlitve	1,5
upokojenci	4,8
drugo	6,7

Delež nezaposlenih, ki jim zaposlitve ob odpustu ni bilo mogoče zagotoviti, se je v primerjavi z letom poprej skoraj podvojil (60,1 %). Precej pa se je zmanjšal delež tistih, ki so pomoč pri iskanju zaposlitve zavrnil (1,5 % v letu 2004 v primerjavi s 7 % v letu 2003).

Več težav pri zagotavljanju zaposlitve je pri tistih, ki so bili nezaposleni že pred nastopom kazni.

Nastanitev

76,5 % obsojencev in mladoletnikov se je ob odpustu vrnilo domov, drugi so si urejali nastanitev na novo (ob pomoči socialne službe v zavodu in neformalne socialne mreže).

Tabela 45: Nastanitev obsojencev ob odpustu v letu 2004

Nastanitev	delež v %
v lastnem domu	76,5
pri sorodnikih	7,4
v podnajemniški sobi	5,6
v samskem domu	1,1
v dodeljeni sobi ali stanovanju	0,3
v prehodnem domu za tujce	3,4
v domu za starejše občane	0
neurejena nastanitev	1,8
drugo	3,9

Obsojenci in mladoletniki so bili v vseh zavodih deležni pomoči v obleki in obutvi (263 primerov), in sicer s strani zavoda ali Karitasa oz. Rdečega križa. 19 obsojencev in mladoletnikov je ob odpustu prejelo denarno pomoč zavoda. Za 306 ali 33,2 % odpuščenih obsojencev in mladoletnikov so se v zavodih že pred odpustom dogovorili za denarno socialno pomoč centra za socialno delo. 286 ali 31 % odpuščenih obsojencev je bilo ob odpustu napotenih na center za socialno delo, kjer so si po prestani kazni sami urejali denarno socialno pomoč. Število na center napotenih obsojencev in mladoletnikov se je v primerjavi z letom poprej kljub manjšemu skupnemu številu odpuščenih bistveno povečalo (za 114).

Izredno denarno socialno pomoč med prestajanjem kazni je prejelo 56 obsojencev, in sicer za plačilo storitev urejanja osebnih dokumentov, izobraževanja, ipd.

Zaključna poročila

Zaključno poročilo je bilo izdelano za veliko večino (92,3 %) vseh odpuščenih obsojencev in mladoletnikov. Centrom za socialno delo je bilo posredovanih 40,5 % poročil. Posredovali so jih le, če je obsojenec to želel in je bilo zaradi nadaljnje pomoči v domačem okolju to tudi potrebno. Zlasti za tujce, ki so po prestani kazni zapustili Slovenijo, zavodi zaključnih poročil niso pripravljali.

3. 5. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi

Svetovanje je ena od posebnosti slovenske postpenalne obravnave, ki se v praksi vedno težje ohranja. Na nekaterih centrih za socialno delo to obliko svetovanja izvajajo sami strokovni delavci centrov, ponekod – predvsem tam, kjer imajo že dolgoletno tradicijo in pozitivne izkušnje – pa za to obliko dela imenujejo prostovoljce, večinoma študente družboslovnih fakultet. V letu 2004 je imelo prostovoljne svetovalce skupaj 33 obsojencev, med njimi 25 s strani centra za socialno delo, sedem s strani verske organizacije Samarijan (v zavodu Celje) in eden s strani društva Pelikan. 19 svetovanj je bilo uvedenih na novo.

V primerjavi z letom poprej se je število svetovanj zmanjšalo za 13. Največ svetovanj je bilo v zavodih Celje in Ljubljana, med mladoletniki na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom pa svetovanja že drugo leto zapored ni bil deležen nihče.

Zavodi so centrom za socialno delo podali še 14 predlogov za imenovanje svetovalca obsojencev, vendar jih centri za socialno delo kljub zakonskim predpisom niso odobrili. Na negativne odločbe se ni pritožil nihče (niti obsojenci niti zavodi).

3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO

V letu 2004 so se nadaljevale dejavnosti uprave za sistemsko ureditev zdravstvenega varstva zaprtih oseb v okviru javne zdravstvene mreže. Ministrstvo za finance tako v 49. členu Zakona o izvrševanju proračuna RS za leti 2004 in 2005 (Uradni list RS, št. 130/04) določa, da imajo obsojenci na prestajanju zaporne kazni in mladoletniki na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom od 1. 1. 2004 do systemske ureditve status zavarovane osebe v obveznem zdravstvenem zavarovanju. Zakon določa tudi, da je plačnik prispevkov Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS, višino prispevkov pa opredeli Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: ZZZS).

ZZZS ni pristopil k izvajanju navedene zakonske določbe, zato uprava od 1. 1. 2004 sama neposredno plačuje vse zdravstvene storitve v zunanjih zdravstvenih ustanovah ter zdravila za obsojence in mladoletnike.

Nadaljevali so se tudi dogovori med ministrstvom za pravosodje oz. upravo, ministrstvom za zdravje in psihiatrično kliniko v Ljubljani za vzpostavitev forenzične psihiatrije v Sloveniji, vendar realizacija zaradi neizvajanja in spreminjanja dogovorov s strani ministrstva za zdravje in psihiatrične klinike ni bila mogoča.

Zaprte osebe so bile v letu 2004 deležne zdravstvene oskrbe v splošnih zavodskih ambulantah, zunanjih specialističnih ambulantah in bolnišnicah. Število splošnih pregledov v zavodskih ambulantah je bilo višje kot v lanskem letu, število specialističnih pregledov pa je bilo za 4 % manjše. Zelo se je povečalo število hospitalizacij, hkrati pa tudi število ležalnih dni v zavodih in bolnišnicah. Tudi v letu 2004 so zaprte osebe največkrat obiskale ambulante zaradi nevrotičnih težav.

Zdravstveno osebje je na področju obravnave odvisnosti zaprtim osebam nudilo pomoč pri abstinenčnih krizah, metadonsko terapijo in urinske teste za ugotavljanje prisotnosti drog v telesu, svetovanje in izobraževanje o nevarnosti okužb z virusi HIV in hepatitisa ter jih spodbujalo k testiranju.

V letu 2004 se je povečala uporaba metadonske terapije, zlasti vzdrževalne in na novo uvedene. Večje je tudi število okuženih s hepatitisom C. Tuberkuloze med zaprtimi osebami v letu 2004 nismo zasledili.

Zdravstveno osebje v zavodih je posebno pozornost namenilo preprečevanju avtoagresivnega vedenja zaprtih oseb (samopoškodbe, poskusi samomora ter gladovne stavke). Našteti oblik avtoagresivnega vedenja je bilo v letu 2004 približno enako število kot v letu 2003. Začelo se je izvajanje strategije preprečevanja samomorov v zavodih. V letu 2004 dokončanega samomora ni bilo.

3. 6. 1. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah

V zavodskih ambulantah je bilo v letu 2004 opravljenih 31.513 pregledov zaprtih oseb, kar je za 37 % več kot v letu 2003. Med njimi je bilo 24.119 splošnih, 3.751 zobozdravstvenih, 2.800 psihiatričnih, 729 laboratorijskih in 114 drugih pregledov (ginekolog).

3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda

V zunanjih specialističnih ambulantah je bilo opravljenih skupaj 4.363 pregledov, kar je za 4 % manj kot v letu 2003. Razmerje med vrstami specialističnih pregledov se od lanskoletnega bistveno ne razlikuje.

Zaprte moške so specialisti pregledali 4.017-krat, in sicer največkrat na travmatoloških klinikah (694), v diagnostičnih laboratorijih RTG, CT, EEG, UZ (687), v ambulantah za fizikalno medicino (576), v zobnih ambulantah (401) itn.

Zaprte ženske so opravile 179 specialističnih pregledov, in sicer največ v internističnih ambulantah (67), laboratorijih RTG, CT, EEG (42), psihiatričnih ambulantah (17), travmatoloških klinikah (12) itn.

V letu 2004 je bilo 110 zaprtih oseb napotenih na pregled v ambulante za AIDS. Pregledanih je bilo 109 moških in ena ženska.

3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja

V letu 2004 se je bistveno povečalo število hospitaliziranih zaprtih oseb, in sicer z 233 v letu 2003 na 1.056 v letošnjem letu. 198 oseb je bilo v času hospitalizacije varovanih, 858 hospitalizacij pa je potekalo brez varovanja.

Med hospitaliziranimi je bila večina moških (1.030), in sicer 190 z varovanjem in 840 brez. Hospitaliziranih žensk je bilo 16 (med njimi sedem varovanih), mladoletnikov pa deset (eden varovan).

Največ je bilo hospitalizacij v psihiatričnih bolnišnicah (421), sledijo hospitalizacije v splošnih bolnišnicah (281), na kliničnem oddelku za mentalno zdravje v Ljubljani (244) itn.

3. 6. 4. Bolezni zaprtih oseb

Vzroki za obisk zaprtih moških v specialističnih ambulantah so bile tudi v letu 2004 zlasti nevrotične težave (1.850), bolezni prebavil (986), bolezni dihal (980) in bolezni lokomotornega aparata (840).

Tudi med ženskami je bilo največ nevrotičnih težav (161), sledile so bolezni lokomotornega aparata (111), bolezni prebavil (85) ter bolezni srca (93) in ožilja (73).

Mladoletniki so v preteklem letu najpogosteje obolevali zaradi nevrotičnih težav (304), bolezni dihal (132), bolezni kože (34) in bolezni prebavil (28).

Akutne tuberkuloze v letu 2004 niso odkrili. Z že ozdravljeno tuberkulozo sta prišli na prestajanje kazni dve osebi, ena pa je imela preventivno terapijo.

Zdravstveno osebje zavodov je dosledno izvajalo priporočila medicinske stroke glede pravočasnega odkrivanja bolnikov ter zdravljenja in nege po navodilih zdravnika specialista.

Tabela 46: Rezultati prostovoljnih in zaupnih testiranj na hepatitis in HIV v letih 1998–2004

Leto	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
število testiranih na HIV	208	161	143	146	140	134	179
število testiranih na hepatitis	214	332	191	271	247	183	269
HIV	0	0	0	0	4	0	0
hepatitis A	6	4	6	2	0	3	3
hepatitis B	8	6	19	3	15	14	10
hepatitis C	36	30	14	32	28	63	90
SKUPAJ	50	40	39	37	47	80	103

Za testiranje na HIV se je odločilo 179 zaprtih oseb. Bolniki so iskali pomoč in svetovanje tudi v ambulan-
tah za AIDS. Za testiranje na hepatitis se je odločilo 269 zaprtih oseb.

Po razpoložljivih podatkih o rezultatih testiranj v letu 2004 v zavodih ni bilo oseb, okuženih z virusom HIV. Hepatitis B je bil potrjen pri desetih ter hepatitis C pri 90 zaprtih osebah. V primerjavi s predhodnim letom se je delež okuženih s hepatitisom C povečal za 42,8 % .

Tudi v letu 2004 so v zavodih izvajali preventivne dejavnosti za preprečevanje obolevnosti za omenjenimi boleznimi, in sicer:

- izobraževanje zaprtih oseb in delavcev o naravi nalezljivih bolezni;
- svetovanje in spodbujanje k testiranju;
- redni pregledi obolelih pri specialistih infektologih;
- razdeljevanje zloženk;
- zagotavljanje rokavic iz lateksa, razkužil in tekočega mila;
- preskrba s kondomi.

3. 6. 5. Metadonska terapija

Metadonsko terapijo (MT) so izvajale zavodske zdravstvene službe v sodelovanju z zdravniki specialisti regionalnih centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti po načelu zmanjševanja odmerkov do abstinence. Zdravniki so se odločali tudi za predpisovanje metadonske terapije na novo.

Med 944 zaprtimi osebami, ki so bile odvisne od nedovoljenih drog ali so imele težave zaradi uživanja drog, je prejelo metadonsko terapijo 380 ali 40,2 % zaprtih oseb. Na zniževalni terapiji jih je bilo 125, na vzdrževalni 210, na novo pa so jo zdravniki predpisali 45 zaprtim osebam. V primerjavi z letom 2003 se je število oseb na metadonski terapiji povečalo za 46.

Tabela 47: Število zaprtih oseb na metadonski terapiji po kategorijah v letih 2000–2004

Število na MT	2000	2001	2002	2003	2004
priporniki	49	121	88	142	142
obsojenci	123	226	134	192	238
skupaj	172	347	222	334	380

Število zaprtih oseb na metadonski terapiji se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 povečalo za 13,7 %.

3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov

Imunokemijsko urinsko testirane so bile zaprte osebe, ki so se vključile v program obravnave odvisnosti od nedovoljenih drog, in so s ciljem samopotrjevanja in nadzora abstinence pisno potrdile terapevtski dogovor z izvajalci programov obravnave. Testi so bili uporabljeni predvsem za ugotavljanje prisotnosti opijatov, kanna-bisa in benzodiazepinov.

Z urinskimi testi so bile preverjane tudi vse zaprte osebe na metadonski terapiji. V primeru pozitivnega testa jim je bila terapija postopno ukinjena.

V upravi smo v letu 2004 za urinske teste namenili 7.000.000 SIT. Porabljenih je bilo 2.820 testov, testiranih pa bilo 1.164 zaprtih oseb. Število testiranih oseb se je v primerjavi z letom poprej povečalo za več kot dvakrat.

3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah

V letu 2004 je bilo skupaj 11.267 ležalnih dni, kar je za 14 % več kot v letu 2003. V zavodih so našli 8.029 ležalnih dni, v bolnišnicah pa 3.238 ležalnih dni.

Moški so v zavodskih bolniških sobah preživeli 8.000, v bolnišnicah pa 2.686 ležalnih dni. Ženske so bile v zavodskih bolniških sobah devet, v bolnišnicah pa 200 ležalnih dni. Mladoletniki so bili v domski bolniški sobi 20 in v bolnišnicah 352 ležalnih dni.

3. 6. 8. Poškodbe zaprtih oseb

Skupno število poškodb zaprtih oseb je v letu 2004 znašalo 593, kar je za 9,8 % več kot v letu 2003. Gre za poškodbe pri delu, športu, v prostem času, med prostim izhodom, pred nastopom kazni in v zavodu po tretji osebi. Vse poškodbe so bile obravnavane v zavodskih ambulantah.

Največ poškodb je bilo med moškimi (545), med ženskami jih je bilo deset, med mladoletniki pa 38. Moški so se najpogosteje poškodovali pri delu in športu (277), ženske (5) in mladoletniki (13) pa v prostem času. V zavodskih ambulantah so obravnavali tudi 54 poškodb, nastalih pred nastopom kazni.

3. 6. 9. Samopoškodbe in poskusi samomorov

V letu 2004 se je namerno poškodovalo 98 zaprtih oseb, kar je enako kot v letu poprej. Med njimi je bilo 45 obsojencev, 47 pripornikov, štirje mladoletniki in dva upravno kaznovana. Najpogostejši načini so bile ureznine, obešenje, zastrupitve z zdravili ter požiranje tujkov (britvice, baterijski vložki ipd.). 22 oseb je bilo oskrbljenih v zavodskih ambulantah, ostali pa v ustreznih zdravstvenih ustanovah. 19 oseb je bilo hospitaliziranih.

Med vsemi, ki so izvedli samopoškodbo, je bilo 20 resnih poskusov samomora, kar je za šest več kot v letu poprej. Deset samomorilnih poskusov je bilo izvedenih z obešenjem. V kar nekaj primerih so jim pomagali v zadnjem trenutku. V letu 2004 dokončanega samomora ni bilo.

Po navedbah zaprtih oseb so razlogi avtoagresivnega vedenja zlasti občutki obupa, nemoči in brezizhodnosti zaradi odvzema svobode, poslabšanje odnosov s svojci in medsebojni konflikti, pa tudi abstinenčne krize (predvsem pri alkoholikih) in bolezenska stanja.

V skladu s strategijo preprečevanja samomorov, ki smo jo vzpostavili v letu 2003, so v zavodih ocenili samomorilno ogroženost za vsako na novo sprejeto osebo.

Zaprtim osebam v stiski so nudili pomoč zavodski strokovni delavci (psihologi, pedagogi, socialni delavci in zdravstveno osebje), ki so poskušali v kritičnih trenutkih usmerjati posameznika k rešitvi problema.

Strokovni delavci so se povezovali tudi z zunanjimi strokovnjaki (psihiatri in kliničnimi psihologi), ki so zaprte osebe pregledali ali opazovali.

V okviru strategije preprečevanja samomorov v zaporih se je tudi v letu 2004 nadaljevalo sistematično izobraževanje delavcev za prepoznavanje samomorilne ogroženosti zaprtih oseb.

3. 6. 10. Smrti

V letu 2004 je v zaporih umrl en obsojenec. Vzrok smrti je bila pljučna embolija. Smrti zaradi samomora ni bilo.

3. 6. 11. Gladovne stavke

Z gladovnim stavkami so tudi v letu 2004 vse kategorije zaprtih oseb opozarjale na osebne stiske in nezadovoljstva. Stavkalo je 47 oseb, kar je enako kot v letu 2003. Priporniki (34) so z odklanjanjem hrane želeli doseči odpravo pripora ter pospešitev postopkov na sodiščih, obsojenci (13) pa so na ta način izražali nezadovoljstvo nad odločitvami zavodskih strokovnih služb, poskušali doseči premestitev ali pa protestirali zaradi ukinjene metadonske terapije.

Vsi stavkajoči so bili obravnavani v skladu z mednarodnimi konvencijami o gladovnih stavkah. Odklanjanje hrane pa sicer posledic na zdravju stavkajočih ni pustilo.

3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA

3. 7. 1. Odvisnost od alkohola

Obravnava odvisnih od alkohola je v zavodih v letu 2004 potekala v skladu z doktrino in dogovori. Izvajalci programov so bili zavodski terapevti v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Namen obravnave je pomoč zaprti osebi pri vzpostavitvi abstinence in spremembi življenjskega stila ter morebitna priprava posameznika na zdravljenje v zdravstveni ustanovi.

Doseganje namena so ovirali nizka stopnja motiviranosti za spremembo, dolgotrajnost pivske kariere, osebni propad, nizek socialnoekonomski status obravnavanih oseb ter nepripravljenost svojcev za sodelovanje v obravnavi.

Tabela 48: Število in delež zaprtih oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola po kategorijah zaprtih oseb v letu 2004

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi alkoholizma	delež v %
obsojenci	1.654	301	18,2
UK	1.534	308	20,1
priporniki	1.103	109	9,9
mladoletniki	53	4	7,5
skupaj	4.344	722	16,6

V letu 2004 je bilo med skupaj 4.344 zaprtimi osebami 722 ali 16,6 % oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola.

Tabela 49: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja alkoholizma in s težavami zaradi odvisnosti od alkohola po spolu in zavodih v letu 2004

Zavod	66. člen				P	ugotovljeno, da imajo težave					skupaj
	m	ž	ml	skupaj		m	ž	ml	UK	skupaj	
Dob	19	0	0	19	0	92	0	0	0	92	111
Slov. vas	4	0	0	4	0	14	0	0	00	14	18
Ig	0	1	0	1	0	0	8	0	2	10	11
Celje	2	0	0	2	11	5	0	0	19	35	37
Koper	1	0	0	1	21	10	0	0	12	43	44
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	6	0	0	6	63	66	0	0	190	319	325
N. mesto	1	0	0	1	3	8	0	0	20	31	32
Radovljica	0	0	0	0	4	11	0	0	32	47	47
OO Ig	0	0	0	0	0	3	0	0	0	3	3
Maribor	3	0	0	3	2	30	0	0	19	51	54
M. Sobota	1	0	0	1	5	5	0	0	14	24	25
Rogoza	0	0	0	0	0	11	0	0	0	11	11
Radeče	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4	4
SKUPAJ	37	1	0	38	109	255	8	4	308	684	722

Med skupaj 1.654 obsojenci v letu 2004 je bil 38 obsojencem ali 2 % izrečen ukrep obveznega zdravljenja alkoholizma, kar je podobno kot v preteklih letih. Za izvajanje ukrepov obveznega zdravljenja odvisnosti od alkohola in drog še vedno ni ustreznih predpisov. Tako so v letu 2004 zavodi ukrepe izvajali z vključitvijo odvisnikov v psihosocialne programe obravnave odvisnosti v zavodih, bolj motivirane posameznike pa so obravnavali v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami.

Največ težav zaradi odvisnosti od alkohola je bilo tudi v letu 2004 evidentiranih med upravno kaznovanimi. Med njimi je bilo tudi največ abstinenčnih kriz (203). Bolnišnično zdravljenje je potrebovalo devet oseb, ostalim so pomagali v zavodskih ambulantah.

Težave z alkoholom so imeli tudi priporniki. Psihosocialna pomoč jim je bila zagotovljena individualno, abstinenčne krize (45) pa so reševali v zavodskih ambulantah. Bolnišnično zdravljenje ni bilo potrebno.

Tabela 50: Število oseb s težavami zaradi odvisnosti od alkohola glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2000-2004

Leto	2000	2001	2002	2003	2004
število vseh zaprtih oseb	6.703	6.302	5.219	4.637	4.344
število oseb s težavami zaradi alkohola	742	1.054	941	833	722
delež v %	11,6	16,7	18,0	18,0	16,6

Tabela 51: Število zaprtih oseb, vključenih v programe obravnave, po zavodih v letu 2004

Zavod	program izobraževanja			program motivacije			abstinenca in aktivno življenje		
	O	UK	ml	O	UK	ml	O	UK	ml
Dob	41	0	0	28	0	0	11	0	0
Slov. vas	10	0	0	11	0	0	8	0	0
Ig	7	0	0	7	0	0	3	0	0
Celje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koper	1	0	0	2	0	0	3	11	0
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	9	17	0	0	0	0	0	0	0
N. mesto	6	3	0	0	0	0	0	0	0
Radovljica	9	8	0	5	7	0	4	5	0
OO Ig	2	0	0	3	0	0	8	0	0
Maribor	0	0	0	30	0	0	0	0	0
M. Sobota	4	0	0	1	0	0	0	0	0
Rogoza	38	0	0	38	0	0	38	0	0
Radeče	0	0	2	0	0	1	0	0	1
SKUPAJ	127	28	2	125	7	1	75	16	1

V letu 2004 so se zaprte osebe s težavami zaradi odvisnosti od alkohola lahko vključevale v programe izobraževanja in motivacije v zavodih. Pomoč zaprtim osebam je bila usmerjena v vzpostavljanje občutka za osebno nego in telesno kondicijo, odgovornost za opravljanje dnevnih dejavnosti, pridobivanje delovnih navad, aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavljanje in vzdrževanje stikov s svojci ter v postopno vračanje v družbo.

Vključitev v našete programe pomoči je bila prostovoljna. Za vključitev v programe izobraževanja se je odločilo 157 zaprtih oseb, v programe motivacije 133 oseb, aktivni življenjski stil pa je uspelo vzpostaviti 92 zaprtim osebam.

Osebam, ki so v zavodih uspešno abstimirale in izrazile željo po nadgradnji obravnave, smo med prestajanjem kazni omogočili tudi obravnavo v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (v psihiatričnih klinikah, območnih alkoholoških ambulantah, klubih zdravljenih alkoholikov, Anonimnih alkoholikov, skupinah za samopomoč). Za takšno obravnavo se je v letu 2004 odločilo 20 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 21 oseb. V oddelku Rogoza je društvo Anonimnih alkoholikov Slovenije uvedlo skupino za samopomoč

3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog

Zaprte osebe, odvisne od nedovoljenih drog, so v zavodih obravnavali v skladu z izdelano strategijo. Ta opredeljuje medicinski del pomoči, programe izobraževanja in motivacije ter nadgradnjo z visokopražnimi programi. V letu 2004 smo v zavodih nadaljevali z vzpostavljanjem oddelkov brez drog.

Strokovne službe zavodov so tudi v letu 2004 intenzivno sodelovale s centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti. Njihovi zdravniki so bili zavodskim strokovnim delavcem in obravnavanim v veliko pomoč, število obiskov v omenjenih ambulantah pa se je povečalo.

V skladu z zakonom o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog ter za potrebe informacijske enote za prepovedane droge pri Inštitutu za varovanje zdravja RS smo po metodologiji EMCDDA (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) nadaljevali z zbiranjem podatkov po več kazalcih. V upravi smo po zahtevanih standardih pripravili poročilo, ki je objavljeno v poročilu o razmerah na področju drog v Sloveniji v letu 2004.

V letu 2004 je bilo prepoznanih 944 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja nedovoljenih drog. V primerjavi z letom poprej se je njihovo število povečalo za 29,8 %. Med njimi je bilo 40 oseb z izrečenim ukrepom obveznega zdravljenja odvisnosti od prepovedanih drog (36 obsojencev, tri obsojenke in en mladoletnik).

Tabela 52: Število in delež zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja ali s težavami zaradi odvisnosti od drog po kategorijah zaprtih oseb v letu 2004

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi narkomanije	delež v %
obsojenci	1.654	503	30,4
UK	1.534	102	6,6
priporniki	1.103	306	27,7
mladoletniki	53	33	62,3
skupaj	4.344	944	21,7

Tabela 53: Število zaprtih oseb z ukrepom obveznega zdravljenja narkomanije in s težavami zaradi odvisnosti po zavodih v letu 2004

Zavod	66. člen				ugotovljeno, da imajo težave						skupaj
	m	ž	ml	skupaj	P	m	ž	ml	UK	skupaj	
Dob	11	0	0	11	0	79	0	0	0	79	90
Slov. vas	1	0	0	1	0	3	0	0	0	3	4
Ig	0	3	0	3	9	0	8	0	4	21	24
Celje	3	0	0	3	33	34	0	3	15	85	88
Koper	3	0	0	3	31	66	0	0	19	116	119
N. Gorica	0	0	0	0	11	4	0	0	11	26	26
Ljubljana	13	0	0	13	183	177	0	0	26	386	399
N. mesto	1	0	0	1	10	7	0	0	0	17	18
Radovljica	1	0	0	1	10	15	0	0	22	47	48
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	3	0	0	3	13	63	1	1	1	79	82
M. Sobota	0	0	0	0	6	5	0	0	4	15	15
Rogoza	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2
Radeče	0	0	1	1	0	0	0	28	0	28	29
SKUPAJ	36	3	1	40	306	455	9	32	102	904	944

Tabela 54: Število oseb s težavami zaradi uživanja nedovoljenih drog glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2000–2004

Leto	2000	2001	2002	2003	2004
število vseh zaprtih oseb	6.703	6.302	5.219	4.725	4.344
osebe s težavami zaradi droge	512	682	703	727	944
delež v %	7,63	10,82	13,47	15,38	21,73

Na podlagi podatkov o povprečnem številu zaprtih oseb in rednih trimesečnih spremljanj ugotovljamo, da je imelo težave zaradi uživanja nedovoljenih drog v letu 2004 v povprečju 26 % zaprtih oseb.

Tabela 55: Število zaprtih oseb, vključenih v programe obravnave, po kategorijah in zavodih v letu 2004

Zavod	nizkopražni programi				višjepražni programi				visokopražni programi			
	O	UK	ml	skupaj	O	UK	ml	skupaj	O	UK	ml	skupaj
Dob	13	0	0	13	19	0	0	19	25	0	0	10
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	0
Ig	5	4	0	9	3	0	0	3	3	0	0	1
Celje	12	8	0	20	11	0	1	12	1	0	0	0
Koper	20	11	0	31	2	0	0	2	0	0	0	5
N. Gorica	2	9	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	71	25	0	96	41	0	0	41	0	0	0	0
N. mesto	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
Radovljica	4	8	0	12	4	4	0	8	1	1	0	3
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	32	1	1	34	3	0	0	3	0	0	0	0
M. Sobota	0	0	0	0	6	0	0	6	0	0	0	0
Rogoza	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	0	0	16	16	0	0	11	11	0	0	2	3
SKUPAJ	166	66	17	249	89	4	12	105	37	1	2	40

V zavodu Maribor smo v letu 2004 po uvodnem usposabljanju delavcev začeli z vzpostavljanjem oddelka brez drog. Zaradi neustreznih prostorov do realizacije ni prišlo.

V zavodih Celje, Dob, Ig in Radeče je v oddelkih brez drog potekala obravnava po zastavljenih programih. 34 zaprtih oseb je uživanje droge opustilo, in sicer 14 obsojencev v zavodu Dob, šest obsojencev v zavodu Celje, tri obsojenke v zavodu Ig in enajst mladoletnikov v zavodu Radeče. Največjo težavo oddelkov brez drog pomenijo prostorske omejitve, saj obsojencev oz. mladoletnikov v njih ni mogoče popolnoma ločiti od aktivnih uživalcev in preprodajalcev drog.

Osebam, ki v zavodih uspešno abstiniirajo in izražajo željo po nadgradnji obravnave, se med prestajanjem kazni ta omogoča tudi v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (psihiatrične bolnišnice, center za zdravljenje odvisnosti od drog v Ljubljani, centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti, Društvo Up, Skupnost Srečanje, Karitas – Pelikan, Društvo Svit ipd). Za tovrstno obliko zdravljenja se je v letu 2004 odločilo 51 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 84 zaprtih oseb.

Svetovalno delo v programu zmanjševanja škode (nizkopražni program) so v zavodih Ljubljana in Ig izvajali predstavniki Društva Stigma. Zavod Ljubljana so obiskovali dvakrat tedensko, spremljali so 13 obsojencev in z njimi izvedli 121 individualnih svetovalnih razgovorov. Zavod Ig so obiskovali dvakrat mesečno. Štiri obsojenke so redno prihajale na svetovanja.

V sodelovanju z zdravniki specialisti iz območnih centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti so abstinencijske krize zaprtih oseb, do katerih je v letu 2004 prišlo 150-krat, obravnavali v zavodskih ambulantah. Težave so lajšali predvsem z zdravili, pa tudi s povečanjem odmerka metadona.

Abstinenčne krize pripornikov (74) so v večini primerov obravnavali v zavodih, v petih primerih pa tudi ambulantno v psihiatrični bolnišnici. Abstinenčne težave 33 upravnokaznovanih so z medikamentozno terapijo obvladovali v zavodskih ambulantah.

Obravnavo odvisnih od drog so spremljale tudi težave, in sicer nizka motiviranost zaprtih oseb za spreminjanje življenjskega stila, zanikanje recidiva in odgovornosti zanj, manipuliranje ipd.

3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov

Osamitev obsojenca po 98. členu zakona

Zaradi ogrožanja življenja ali zdravja drugih je bilo enemu obsojencu v zavodu Celje na podlagi 1. in 2. odstavka 98. člena zakona odrejeno, da prestaja kazen ločeno od drugih obsojencev.

Namestitev v posebej varovani oddelek na podlagi 206. člena zakona

V posebej varovani oddelek je bilo v letu 2004 nameščenih 28 nevarnih obsojencev, in sicer v zavodih Dob (15), Koper (7), Ljubljana (4) in Maribor (2). V večini primerov sta bila razloga namestitve fizični napad in grožnja soobsojencem, v enem primeru pa grožnja delavcu zavoda.

3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev

V letu 2004 je v slovenskih zavodih prestajalo kazen 647 tujcev, med katerimi je bilo 165 obsojencev (163 moških in dve ženski), 131 upravno kaznovanih (127 moških in štiri ženske) in 350 pripornikov (326 moških in 22 žensk). Status tujca je imel tudi en mladoletnik v zavodu Radeče.

Posebnih jezikovnih težav pri delu s tujci ni bilo, delavci zavodov so se z njimi sporazumevali v enem od svetovnih jezikov. Nekaj obsojencev iz manjših držav je obvladalo le materni jezik in so se na lastno željo začeli učiti slovenščine. Želje po uradnem prevajalcu ni izrazil nihče.

Tujci, ki slovenskega jezika niso razumeli, so bili obravnavani individualno, drugi pa so se udeleževali skupinskih oblik dela, kjer so jim pri sporazumevanju pomagali tudi drugi obsojenci.

Tujejezična literatura je na voljo v zavodskih knjižnicah, pa tudi zakonski in podzakonski akti so dostopni v tujih jezikih. Tujci so se z želeno literaturo večinoma oskrbovali sami ali pa preko diplomatskih predstavnikov.

Obsojeni tujci so izrabili pravico do obiskov konzularnih predstavnikov, obiski svojcev pa so bili odvisni predvsem od njihove oddaljenosti, materialnega stanja, pa tudi od kakovosti njihovih stikov pred nastopom kazni. Večina jih je za ohranitev stikov s svojci uporabljala dopisovanje, telefonskih razgovorov pa so se zaradi visokih stroškov posluževali nekoliko redkeje. Tujcem je bila glede na njihova verska načela in druga prepričanja zagotovljena ustrezna prehrana.

Obravnava tujcev v zavodih je bila enaka obravnavi slovenskih državljanov. Tujci z izrečenim izgonom iz države zunajzavodskih ugodnosti niso bili deležni. Tisti, ki jim stranska kazen izgona iz države ni bila izrečena, so imeli za pridobitev zunajzavodskih ugodnosti enake možnosti kot obsojenci s slovenskim državljanstvom. Praviloma so bivali v zaprtih oddelkih zavodov.

3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb

V letu 2004 je bilo zaprtih 37 oseb v starosti od 59 do 80 let, med njimi so bili trije starejših od 70 let. Predvidene dejavnosti in njihovo namestitev so v zavodih prilagodili njihovim letom in zdravstvenemu stanju. Skupina za samopomoč starejših in bolnih obsojencev, ki jo vodijo socialne delavke v zavodu Dob, se je sestajala enkrat mesečno. Najstarejši obsojenec je bil star 75 let in je kazen prestajal v oddelku Rogoza.

3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost

V letu 2004 je bilo med obsojenci in mladoletniki na novo sprejetih 38 storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Trend priliva te kategorije obsojencev je v zadnjih šestih letih približno enak. V letu 2004 je njihov skupni delež znašal 7,6 % obsojeniške populacije.

V zavodih so v letu 2004 obravnavali skupaj 125 tovrstnih obsojencev – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost. Kazen so prestajali skoraj na vseh lokacijah, tudi v zavodu Radeče (en mladoletnik).

Obravnava te kategorije obsojencev se načeloma ni bistveno razlikovala od ostalih, pri podeljevanju zunajzavodskih ugodnosti pa je zahtevala še posebno previdnost. Obsojenci so se vključevali tako v individualne kot v skupinske oblike obravnave ter v ostale oblike zavodskega življenja. V nekaj primerih je bilo posameznike potrebno zaščititi pred nasilnimi soobsojenci. V teh primerih smo jih praviloma obravnavali le individualno.

Večina storilcev spolnih kaznivih dejanj je bila vključena tudi v psihološko obravnavo, ki je bila usmerjena predvsem v vzpostavljanje uvida v storjeno dejanje in motiviranje za spremembo. Vsi psihologi, ki obravnavajo storilce kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, so imeli ustrezno supervizijo. V decembru smo v zavodu Dob uvedli skupinsko obravnavo te kategorije obsojencev pod vodstvom zunanjega strokovnjaka.

Zavodi so se po pomoč in znanje glede obravnave te kategorije obsojencev obračali tudi na posamezne zunanje strokovnjake, predvsem psihiatre. Nekateri bolj motivirani obsojenci so bili deležni tudi obravnave zunaj zavoda.

Ob pripravi obsojencev na zunanje ugodnosti in odpust so se v zavodih posvetovali z različnimi službami (npr. s centri za socialno delo, šolami, z zdravstvenimi službami, s policijo itn.) in okolje pripravljali na njihovo postopno vračanje v družbo. Zunajzavodskih ugodnosti so bili deležni tisti obsojenci, ki so v obravnavi dokazali zahtevani napredek in izpolnjevali vsa potrebna merila.

3. 7. 7. Obravnava žensk

Prestajanje zaporne kazni žensk je tesno povezano s kulturnimi in družbenimi pričakovanji glede njihove vloge v družini, še posebno vloge matere. Ženske so prestajanje kazni in oddaljenost od doma velikokrat doživljale kot hudo stisko s stopnjevanimi občutki tesnobe, nemira, krivde in samoobtoževanja. Težave so bile še večje ob hkratni odsotnosti drugega roditelja (npr. zaradi sočasnega prestajanja kazni itn.), kar je zahtevalo ukrepe za reševanje stiske otrok. Posebne težave, povezane z obravnavo žensk, so se nanašale na obsojenke, pri katerih stiki z družino in otroki niso bili možni (velika oddaljenost od doma, tujke ipd.).

Razen v centralnem ženskem zavodu Ig so bile pripornice, upravno kaznovane in obsojenke zaprte še v zavodih Celje, Koper in Maribor. Dve mladoletnici sta bili v zavodu Radeče.

3. 8. 8. Obravnava mladoletnikov

V zavodu Celje je v letu 2004 prestajalo kazen sedem mladoletnikov, v prevzgojnem domu pa so obravnavali 46 mladoletnih oseb, med njimi dve mladoletnici.

Pri delu z mladoletniki je največji poudarek namenjen izobraževanju in pridobivanju delovnih navad ter obravnavi odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola.

3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI

3. 8. 1. Podeljene ugodnosti

Pri podeljevanju zunajzavodskih ugodnosti se upošteva načelo postopnosti. Poleg zakonskih meril se upoštevajo tudi osebnostne in vedenjske lastnosti obsojencev, kot so spoštovanje sprejetih dogovorov ter odnos do kaznivega dejanja, soobsojencev in delavcev zavoda. Ugodnosti za posameznika se opredelijo v programu individualne obravnave, o posameznem predlogu za podelitev ugodnosti pa vselej odloči direktor zavoda oziroma vodja oddelka.

Veliko pozornosti namenjamo pripravam obsojenca na prvo zunajzavodsko ugodnost. To še posebno velja za obsojence, odvisne od prepovedanih drog ali alkohola, ter za obsojence, obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivih dejanj proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami ter kaznivih dejanj z elementi hujšega nasilja.

Tabela 56: Število podeljenih ugodnosti po vrstah v letu 2004

Vrste ugodnosti		Število ugodnosti
zunajzavodske ugodnosti	popolna izraba letnega počitka na prostosti	755
	delna izraba letnega počitka na prostosti	182
	dodatni letni počitek	114
	prost izhod iz zavoda	9.058
	prost obisk zunaj zavoda	3.085
	prost izhod iz zavoda, razen v kraj storitve k. d.	81
	izhod iz zavoda v spremstvu paznika	52
	<i>skupaj</i>	13.327
ugodnosti v okviru zavoda	podaljšan in nenadzorovan obisk	15.724
	prost obisk v garsonjeri	3.430
	<i>skupaj</i>	19.154
SKUPAJ		32.481

V letu 2004 je bilo obsojencem in mladoletnikom podeljenih 32.481 zavodskih in zunajzavodskih ugodnosti. Na osebo je bilo torej podeljenih 18,7 ugodnosti, kar je skoraj enako kot v letu poprej (19 ugodnosti na osebo).

Od skupaj 1.707 obsojencev in mladoletnikov jih v letu kar 41,2 % ni bilo deležnih nobene zunajzavodske ugodnosti. Med njimi je bilo 321 ali 45,7 % takih, ki niso bili deležni niti ugodnosti v okviru zavoda. Z 18,8 % je delež obsojencev, ki v letu 2004 niso imeli nobenih ugodnosti, za 0,4 % večji kot v letu poprej. Delež tistih, ki niso bili deležni zunajzavodskih ugodnosti, se je v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za 2,4 %.

Kategoriji upravno kaznovanih zunajzavodskih ugodnosti praviloma ne podeljujejo, vendar je s 24 podeljenimi ugodnostmi tudi njihovo število v letu 2004 za štiri večje kot v letu poprej. V zavodih so upravno kaznovanim podelili tudi 1.244 zavodskih ugodnosti. To predstavlja 0,8 ugodnosti na osebo, kar je za 0,3 več kot v letu 2003.

Zunajzavodske ugodnosti

V letu 2004 so zunajzavodske ugodnosti podelili 1.004 ali 58,8 % obsojencev in mladoletnikov. Število podeljenih zunajzavodskih ugodnosti se je v primerjavi z lanskim letom povečalo za 7,5 %. V letu 2004 je bilo tako na osebo podeljenih 7,8 ugodnosti, v letu pred tem pa 6,9. Najbolj je poraslo število podeljenih

prostih izhodov iz zavoda (za 848 ali 10,3 %). Število podeljenih ugodnosti popolne izrabe letnega počitka na prostosti se je povečalo za 67, delne izrabe letnega počitka na prostosti pa za 35. Število podeljenih izhodov iz zavoda v spremstvu paznika se je zmanjšalo za 88. Prosti izhodi iz zavoda, razen v kraj storitve kaznivega dejanja, so se povečali s treh v letu 2003 na 81 v letu 2004.

Zavodske ugodnosti

Zavodskih ugodnosti je bilo v letu 2004 deležnih 1.386 ali 81,2 % obsojencev in mladoletnikov. V primerjavi z letom 2003 se je njihovo število zmanjšalo (ob 4,3-odstotnem zmanjšanju skupnega števila obsojencev in mladoletnikov), in sicer podaljšanih in nenadzorovanih obiskov za 9,2 %, prostih obiskov v garsonjeri pa za 8,8 %. V letu 2004 so bili obsojenci in mladoletniki deležni 11,2 zavodskih ugodnosti na osebo, v letu pred tem pa 11,8.

3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti

V letu 2004 so obsojenci in mladoletniki zlorabili zunajzavodske ugodnosti v 121 primerih, kar predstavlja 0,9 % vseh podeljenih zunajzavodskih ugodnosti. Število zlorab ugodnosti v letu 2004 se je v primerjavi z letom poprej povečalo za 23. Nekateri zavodi (Ljubljana in Radeče) so pri podeljevanju ugodnosti premalo upoštevali različne dejavnike tveganja.

Obsojenci in mladoletniki so zunajzavodske ugodnosti zlorabljali na različne načine. 44 oseb se je v zavod vrnilo z zamudo, 56 jih je bilo privedenih, deset jih je ostalo na begu, enajst pa jih je bilo utemeljeno osumljenih, da so na prostosti storili novo kaznivo dejanje. Po številu je bilo največ zlorab v zavodih Ljubljana (47) in Radeče (41), sledijo zavodi Maribor (11), Celje (8), Dob (4), oddelki Murska Sobota (4), Slovenska vas (2) in Radovljica (2), zavod Koper (1) in oddelek Novo mesto (1). V zavodu Ig ter oddelkih Nova Gorica, Rogoza in Ig zlorab ugodnosti ni bilo.

3. 8. 3. Podeljevanje ugodnosti

Število obsojencev z večjim tveganjem za zlorabo zunajzavodskih ugodnosti – to so npr. osebe, odvisne od prepovedanih drog – narašča. Zato jim zunajzavodskih ugodnosti praviloma ne podeljujemo, dokler ne dosežejo opaznega napredka. Obsojenci se vključitvi v obravnavo največkrat upirajo, kljub nesodelovanju pa zunajzavodske ugodnosti stalno zahtevajo. Nekateri obsojenci nočejo delati, dokler ne izpolnijo formalnega pogoja za pridobitev zunajzavodskih ugodnosti (določen del prestane kazni). V nekaterih primerih skušajo do ugodnosti priti celo z grožnjami, z izsiljevanjem ali s pošiljanjem različnih pritožb, med drugim tudi varuhu človekovih pravic.

3. 8. 4. Namenski izhodi

V letu 2004 so se obsojenci in mladoletniki posluževali tudi možnosti izhodov iz zavoda za urejanje osebnih zadev za življenje po prestani kazni zapora (132. člen pravilnika o izvrševanju kazni zapora).

Tabela 57: Namenski izhodi v letu 2004

Namenski izhodi	brez spremstva	v spremstvu paznika	s strok. delavcem	skupaj	število zlorab
državni organi (brez odredbe)	244	63	15	322	0
zdravstvene ustanove	899	20	2	921	2
obravnavo v drugih ustanovah	184	7	24	215	2
izobraževanje	425	24	5	454	0
poroka	1	0	0	1	0
rojstvo otroka	4	0	0	4	0
neničrtovani (smrt ipd.)	27	43	5	75	1
SKUPAJ	1.784	157	51	1.992	5

Delež namenskih izhodov se je v letu 2004 v primerjavi z letom poprej zmanjšal za 26 %. Najbolj se je zmanjšalo število izhodov zaradi obiskov zdravstvenih ustanov. Pri tem ne gre za dejansko zmanjšanje števila takšnih izhodov, ker med namenske izhode niso všteta zdravljenja in zdravniški pregledi v zunanjih zdravstvenih ustanovah. V teh primerih namreč ne gre za izhod, ampak za zagotavljanje in izvajanje zdravstvenega varstva za zaprte osebe.

V letu 2004 med namenske izhode niso všteti tisti, ki so bili v zdravstvenih ustanovah na zdravljenju oziroma so bili napoteni na zdravniške preglede v zunanje zdravstvene ustanove, saj v teh primerih ne gre za izhod, temveč za zagotavljanje in izvajanje zdravstvenega varstva za zaprte osebe.

V letu 2004 se je število izhodov brez spremstva zmanjšalo za 24 %, število izhodov v spremstvu paznika in strokovnih delavcev pa za 38 %. Na prvem mestu so še vedno izhodi v zdravstvene ustanove, sledijo izhodi zaradi izobraževanja, dovršen del izhodov pa je namenjen tudi obisku raznih državnih organov oziroma obravnavam v drugih ustanovah. V manjšem številu primerov so razlogi odobritve izhodov poroka, rojstvo otroka in smrt v družini. Čeprav je bil večini obsojencem omogočen izhod brez spremstva paznikov oziroma strokovnih delavcev zavoda, je število zlorab namenskih izhodov v primerjavi z letom poprej za dobrih 68 % manjše.

3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov

Disciplinske komisije pri vodenju disciplinskih postopkov in izrekanju disciplinskih kazni obsojencem in mladoletnikom niso imele večjih težav. Težave so se pojavljale zlasti v zavodih z večjim številom predlogov za uvedbo disciplinskih postopkov. Člani disciplinskih komisij, ki so iz vrst strokovnih delavcev, nimajo pa pravne izobrazbe, so za sodelovanje v teh postopkih porabili veliko časa. Po oceni nekaterih zavodov so disciplinski postopki prezahtevni, predolgi in tudi predragi. To obsojencem omogoča, da se z manipuliranjem skušajo izogniti disciplinski kazni.

Težave so se pojavljale tudi pri zasliševanju prič – obsojencev. Da bi se izognili novim konfliktnim situacijam, večkrat niso jasno izpovedali dejanskega dogajanja. V disciplinskih postopkih, kjer so obsojence zagovarjali odvetniki, je pogosteje prihajalo do proceduralnih zapletov.

3. 9. 2. Učinkovitost disciplinskih kazni

Večina zavodov ocenjuje, da je učinkovitost izrekanja disciplinskih kazni na dolgi rok večja, če disciplinska kazen vpliva na odločanje o pogojnem ali predčasnem odpustu obsojenca. Učinkovite so tudi pogojno odložene disciplinske kazni, saj v preizkusni dobi obsojenci disciplinskih prestopkov praviloma ne ponavljajo. Bolj kot disciplinske kazni so učinkoviti ukrepi omejevanja ugodnosti. Zato so zavodi tudi v letu 2004 veliko disciplinskih kršitev obravnavali vsebinsko, in sicer v zavodih Celje (108), Dob (87), Ljubljana (48), Maribor (45) ter oddelkih Radovljica (8), Slovenska vas (8) in Novo mesto (4).

3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni

Tabela 58: Izrečene disciplinske kazni po vrsti in trajanju v letu 2004

Vrsta disciplinske kazni	štev.	do 7 dni	7 do 14 dni	15 do 21 dni	21 dni	30 dni	izvršitev pogojno
javni opomin	3	0	0	0	0	0	0
razporeditev na drugo delo	0	0	0	0	0	0	0
omejitev ugodnosti	7	0	0	0	0	0	0
samica s pravico do dela	40	30	10	0	0	0	21
samica brez pravice do dela	33	10	17	4	0	2	8
SKUPAJ	83	40	27	4	0	2	29

V letu 2004 je bilo obsojencem in mladoletnikom izrečenih skupaj 127 disciplinskih kazni, kar je za 17,5 % manj kot v letu 2003. Število izrečenih disciplinskih kazni se je zmanjšalo tako med obsojenci (za 22) kot tudi med mladoletniki (za 5). Tako se je zmanjšalo tudi število pogojno odloženih izvršitev disciplinskih kazni, in sicer za 50 %.

V oddelkih Ig, Rogoza, Novo mesto, Nova Gorica in Radovljica v letu 2004 niso izrekli nobene disciplinske kazni. Občutno se je zmanjšalo tudi število izrečenih disciplinskih kazni omejitev ugodnosti (za 12). Te so bile obsojencem izrečene le v zavodih Ig in Ljubljana ter oddelku Murska Sobota.

Disciplinska kazen razporeditve na drugo delovno mesto v letu 2004 ni bila izrečena. Institut ustavitve disciplinskega postopka so uporabljali zavodi Dob (11), Ljubljana (6) in Celje (1). Neizvršenih je ostalo 30 odločb o izrečeni disciplinski kazni, med njimi 25 v zavodu Dob, tri v zavodu Ig in dve v oddelku Murska Sobota.

Tabela 59: Struktura izrečenih disciplinskih kazni mladoletnikom v prevzgojnem domu po vrsti in trajanju v letu 2004

Vrsta disciplinske kazni	štev.	do 2 dni	do 4 dni	5 dni	6 dni	7 dni	izvršitev pogojno odložena
opomin	2	0	0	0	0	0	0
prepoved izhoda do treh mesecev	40	0	0	0	0	0	0
posebni prostor v prostem času	1	0	0	1	0	0	0
posebni prostor brez pravice do dela	1	0	1	0	0	0	0
SKUPAJ	44	0	1	1	0	0	0

Disciplinsko obravnavanje mladoletnikov

V zavodu Celje so mladoletnikom, ki prestajajo mladoletniški zapor, izrekli tri disciplinske kazni, kar je za eno manj kot v letu 2003. Enkrat so izrekli kazen oddaje v samico s pravico do dela in enkrat brez pravice do dela.

V prevzgojnem domu je bilo mladoletnikom izrečenih 44 disciplinskih kazni, od tega dva opomina, 40 prepovedi izhoda iz doma, ena namestitvev v posebni prostor v prostem času in ena namestitvev v posebni prostor brez pravice do dela. V primerjavi z letom 2003 se je število disciplinskih kazni prepovedi izhoda iz prevzgojnega doma zmanjšalo za eno. Podobno se je zmanjšalo tudi število disciplinskih kazni namestitve v posebni prostor v prostem času oziroma v posebni prostor brez pravice do dela (s pet na dve).

Število mladoletnikov, ki so bili v disciplinskem postopku obravnavani več kot dvakrat, se je v letu 2004 ponovno zmanjšalo. Od skupaj 26 mladoletnikov, obravnavanih v disciplinskem postopku, jih je bilo enkrat obravnavanih enajst, dvakrat enajst, trikrat dva, štirikrat eden in šestkrat eden.

3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni

Pravico do pritožbe zoper odločbo disciplinske komisije o izrečeni disciplinski kazni je v letu 2004 uveljavljalo 17 obsojencev, kar je za štiri manj kot v letu poprej. Pritožbe so vložili obsojenci iz zavodov Dob, Ljubljana, Maribor, Ig in oddelka Murska Sobota. Na ministrstvu za pravosodje, ki je pritožbeni organ druge stopnje, so 15 pritožb zavrnil kot neutemeljene, dvema pritožbama pa so ugodili, razveljavili odločbi disciplinske komisije ter ju vrnil v ponovno odločanje organu prve stopnje. Pri vlaganju in reševanju pritožb zoper odločbo o izrečeni disciplinski kazni obsojencem se v praksi še vedno pojavlja problem, da se pritožniki ne držijo pouka o pravnem sredstvu, po katerem bi morali pritožbe vlagati v zavodu, kjer jim je bila disciplinska kazen izrečena. Velika večina obsojencev pritožbe pošilja neposredno ministrstvu za pravosodje, ker zmotno mislijo, da zavod pritožbe ne bo poslal pristojnemu organu. Delavci zavodov so tako v dilemi, ker ne vedo, kdaj postane odločba izvršljiva. V takih primerih se zavleče tudi pritožbeni postopek, saj mora ministrstvo za pravosodje za disciplinski in osebni spis zaprositi zavod preko generalnega urada uprave. Obenem pa to pomeni hudo oviro pri spoštovanju rokov, v katerih mora biti izdana odločba na drugi stopnji.

3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV TER POMILOSTITVE

3. 10. 1. Pogojni odpust in predčasni odpust

V letu 2004 je postopek za pogojni odpust že potekal v skladu z novelo kazenskega zakonika, ki podrobno ureja merila za pogojni odpust. Novela pomeni tudi uresničitev zahteve obsojencev po zakonski opredelitvi meril za pogojni odpust.

3. 10. 1. 1. Pogojni odpust po komisiji za pogojne odpuste

Tabela 60: Pogojno odpuščeni obsojenci in mladoletniki po spolu in trajanju pogojnega odpusta v letu 2004

Kategorija obsojenih oseb	trajanje pogojnega odpusta								skupaj
	do 30 dni	nad 1 do 3 mes.	nad 3 do 6 mes.	nad 6 mes. do 1 leta	nad 1 do 2 leti	nad 2 do 3 leta	nad 3 do 5 let	nad 15 let	
obsojenci									
prvič kaznovani	2	96	74	45	35	9	2	0	263
povratniki	1	48	39	15	9	1	0	0	113
skupaj	3	144	113	60	44	10	2	0	376
obsojenke									
prvič kaznovane	2	4	4	2	4	0	0	0	16
povratnice	0	1	1	1	0	0	0	0	3
skupaj	2	5	5	3	4	0	0	0	19
mladoletni obsojenci									
prvič kaznovani	0	1	0	1	0	0	0	0	2
SKUPAJ	5	150	118	64	48	10	2	0	397

V letu 2004 je bilo pogojno odpuščenih 18 obsojencev manj kot v letu poprej.

3. 10. 1. 2. Predčasni in pogojni odpust po direktorju zavoda

Direktorji zavodov so v letu 2004 s prestajanja kazni zapora predčasno odpustili enega obsojenca manj kot v letu poprej. V primerjavi z letom 2003 se je v letu 2004 povečal delež tistih, ki so bili deležni predčasnega odpusta do deset dni (za 24,4 %), zmanjšal pa delež obsojencev s predčasnim odpustom od deset do 20 dni (23,7 %).

Tabela 61: Struktura predčasno in pogojno odpuščenih obsojencev in upravno kaznovanih po spolu in trajanju predčasnega odpusta v letu 2004

Kategorija zaprtih oseb	trajanje predčasnega odpusta				
	do 10 dni	10 do 20 dni	20 dni do 1 mesec	1 mesec	skupaj
obsojenci					
prvič kaznovani	41	26	86	0	153
povratniki	31	35	105	0	171
<i>skupaj</i>	72	61	191	0	324
obsojenke					
prvič kaznovane	0	1	5	0	6
povratnice	0	1	1	0	2
<i>skupaj</i>	0	2	6	0	8
mladoletni obsojenci					
prvič kaznovani	0	0	0	0	0
<i>upravno kaznovani</i>	35	1	0	0	36
SKUPAJ	107	64	197	0	368

3. 10. 2. Pomilostitve obsojencev

Obsojenci oziroma drugi upravičenci so v letu 2004 pri ministrstvu za pravosodje vložili 94 prošenj za pomilostitev. Ministrstvo jih je skupaj s svojim poročilom posredovalo uradu predsednika republike. Število obravnavanih vlog za pomilostitev se je v primerjavi z letom 2003 neznatno zmanjšalo. Ugodno je bilo rešenih 17 vlog, kar je za enajst več kot leto poprej. Delež ugodno rešenih vlog se je v primerjavi z letom poprej povečal za več kot trikrat.

S pomilostitvijo po uradni dolžnosti je bila trem obsojencem kazen znižana za eno leto, enemu za šest mesecev in enemu za štiri mesece, enemu je bila odpuščena izvršitev kazni, enemu izvršitev še neprestane kazni (v trajanju dveh let), enemu obtožencu pa so odpustili kazenski pregon.

3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB

3. 11. 1. Pravica do veroizpovedi

Duhovna oskrba v zavodih se izvaja v skladu z mednarodnimi dokumenti s področja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, s Standardnimi minimalnimi pravili o ravnanju z zaporniki, ki jih je sprejela Organizacija združenih narodov, in z Evropskimi zaporskimi pravili, sprejetimi v okviru Sveta Evrope.

V letu 2004 so v vseh zavodih skrbeli za spoštovanje in zagotavljanje pravice do veroizpovedi zaprtih oseb. Predstavniki različnih verskih skupnosti so obiskovali zaprte osebe, ki so to želele, izvajali pa so tudi verske obrede.

V septembru leta 2004 je uprava zaposlila koordinatorja za duhovno oskrbo. Duhovnik rimskokatoliške cerkve tako skrbi za sodelovanje in koordinacijo med potrebami zaprtih oseb in verskimi skupnostmi. Poleg predstavnikov rimskokatoliške cerkve so duhovno oskrbo zaprtih oseb izvajali še predstavniki adventistične in evangeličanske cerkve, pa tudi predstavniki islama in Jehovih prič. Zaradi nezanimanja zaprtih oseb predstavnikov drugih cerkev oziroma verskih skupnosti v letu 2004 ni bilo.

Duhovnik rimskokatoliške cerkve je obiskoval zaprte osebe v zavodih enkrat na teden, enkrat mesečno pa je v vsakem zavodu izvajal verske obrede. Svete maše so potekale po ustaljenem urniku vsako nedeljo. Posebna pozornost je bila namenjena verskim praznikom in svetim časom (velika noč, božič, ramadan itn.). V novembru 2004 je duhovnik koordiniral dejavnosti slovenske katoliške cerkve v okviru Tedna zaporov z naslovom "Pravičnost, ki obnavlja". V tem tednu so v zavodih maševali škofje vseh treh škofij.

V zavodih imajo največ težav z zagotavljanjem ustreznih prostorov za versko dejavnost in obredje, zato v ta namen uporabljajo tudi druge prostore. Samo v novem zavodu Koper, kjer imajo poseben, za izvajanje verskih dejavnosti opremljen prostor, se s tem problemom ne srečujejo. Literatura z versko vsebino je zaprtim osebam na voljo v zavodskih knjižnicah, nudijo pa jim jo tudi cerkve in verske skupnosti.

3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe

Generalnemu direktorju uprave, ki je pristojen za reševanje pritožb na prvi stopnji, je bilo v letu 2004 poslanih 89 pritožb. Med njimi so bile tudi pritožbe, ki so jih posamezniki ali skupine zaprtih oseb pošiljale predsedniku države, Državnemu zboru RS in Vladi RS. Nekaj pritožb je bilo podanih večkrat. Deset pritožb je bilo skupinskih, ena je bila anonimna. Največ pritožb so podali obsojenci iz zavodov Dob (50), Ljubljana (18) in Koper (10), sledijo zavod Maribor (5), oddelek Murska Sobota (4), zavod Celje (1) in oddelek Radovljica (1). Zaprte osebe so v letu 2004 vložile enajst pritožb manj kot v letu 2003.

Zaprte osebe so v pritožbah oziroma pobudah za začetek postopka za varstvo človekovih pravic navajale kršitev ene ali več pravic oziroma nepravilno ravnanje z njimi ter druge nepravilnosti, zaradi katerih so se počutile prizadete. Pritožniki oziroma pobudniki so se največkrat pritožili nad neustreznim ravnanjem in postopanjem delavcev zavoda (zlasti paznikov), nad neustreznim zdravljenjem, ker niso bili deležni zunajzavodskih ugodnosti, nad zahtevami zavodov po vključitvi v obravnavo odvisnosti, nad izvajanjem obiskov v prostoru s stekleno pregrado, nad kršitvijo pravic do telefonskih pogovorov, obiskov in sprejemanja pošilk, neustreznim režimom prestajanja kazni, bivanjskimi in nastanitvenimi razmerami, maltretiranjem in grdīm ravnanjem s strani obsojencev ter nad slabo in neustrezno postrežbo hrane. Po številu so sledile pritožbe zaradi kršitev pravice do dela, razporeditve na drugo delovno mesto, zaradi vklepanja med spremljanjem, nestrinjanja z izračunom izteka kazni zapora oziroma pripora ter zaradi onemogočanja izvajanja verskih pravic in volilne pravice. Pritožili so se tudi zaradi neustreznih cen v zavodski prodajalnah, neupravičenega posredovanja osebnih podatkov, neenake obravnave (diskriminacije) in onemogočanja razgovorov z direktorjem.

Vse pritožbe smo v pritožbenem postopku preučili in zbrali potrebne informacije. Delavci zavodov, kjer so pritožniki bivali, so morali podati izčrpna poročila o pritožbenih navedbah. Pred odločitvijo o utemeljenosti ali neutemeljenosti pritožbe so se delavci generalnega urada uprave, ki so pritožbeni postopek vodili, praviloma pogovorili tako s pritožnikom kakor tudi delavci zavoda, zoper katere je bila pritožba vložena, in tako preverili morebitne nejasne ali nasprotujoče si informacije, pridobljene v pritožbenem postopku. Če je bilo v pritožbenem postopku ugotovljeno, da je bila pritožba v celoti ali delno utemeljena, je vsak pritožnik v pisnem odgovoru prejel jasen odgovor o tem, katera pravica je bila kršena, oziroma v čem je bilo ravnanje

delavcev sporno. Da bi odpravili ugotovljene pomanjkljivosti, je odgovor na pritožbo v vednost prejel tudi zavod, v katerem je pritožnik bival.

V letu 2004 je bilo devet pritožb v celoti utemeljenih, osem pa le delno. Število utemeljenih, zlasti pa delno utemeljenih pritožb se je v primerjavi z letom poprej občutno zmanjšalo (za 3 oziroma 15). Pri utemeljenih in delno utemeljenih pritožbah ni šlo za grobe kršitve pravic zaprtih oseb, temveč za pomanjkljivo izvajanje veljavnih predpisov s strani delavcev zavoda. Utemeljene oziroma delno utemeljene pritožbe so se nanašale na odvzem TV sprejemnika in drugih predmetov, neustrezne bivalne razmere, prekoračitev uporabe prisilnih sredstev, neustrezno komuniciranje paznikov, neudeležbo pri verskem obredu, zmanjšane odmerka meta-donske terapije, zagotavljanje pravice do odgovora na pritožbo, onemogočanje obiskov in dopisovanja, neustrezno prehrano oziroma serviranje z neustreznim jedilnim priborom, zagotavljanje pravice do zdravljenja in zdravstvenih storitev, neustrezno ravnanje paznikov, odrejanje strožjega režima prestajanja kazni zapora, neustrezne bivalne razmere za pripornike in na opustitev izdaje upravne odločbe. Obsojenci in mladoletniki so bili z odgovori na pritožbe večinoma zadovoljni, saj jih je pritožbo zoper odločitev na prvi stopnji na ministrstvo za pravosodje vložilo le nekaj.

Varuh človekovih pravic je v letu 2004 upravi poslal 52 zahtev za poročilo o pobudah zaprtih oseb za varstvo človekovih pravic. Med pobudami je bila ena skupinska, ena pa namenjena varuhu bolnikovih pravic. Pobude so vložili obsojenci iz zavodov Dob (22), Maribor (9), Ljubljana (7), Koper (6) in Celje (4) ter oddelkov Novo mesto (3) in Murska Sobota (1). Število pobud se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za 13. Nekaj zaprtih oseb je pobude za varstvo človekovih pravic ponovilo (tudi večkrat), med pobudniki pa je bilo tudi nekaj takih, ki so (za isto zadevo) sočasno s pobudo za varstvo človekovih pravic vložile tudi pritožbo ali obratno. Dve pobudi sta bili po naši oceni utemeljeni, dve pa delno utemeljeni.

Vsako pobudo smo temeljito obravnavali, ugotovitve in stališča pa posredovali varuhu človekovih pravic. Varuhu človekovih pravic smo posredovali tudi poročila o ugotovitvah ter stališče ob nadzorih v zavodih Celje in Koper ter oddelkih Murska Sobota, Radovljica in Rogoza. V sodelovanju z ministrstvom za pravosodje smo državnemu zboru (komisiji za peticije) posredovali tri informacije.

3. 11. 3. Upravno odločanje

V letu 2004 smo v upravnem postopku na prošnjo upravičencev (obsojencev in mladoletnikov oziroma njihovih ožjih družinskih članov in drugih upravičencev) in po uradni dolžnosti z izdajo odločbe oziroma sklepa rešili 6.527 zadev.

Obravnavali smo 236 vlog oziroma predlogov za premestitev obsojencev in mladoletnikov. 143 vlog oziroma predlogov smo odobrili, 72 zavrnil, 13 zavrgli, v osmih primerih pa smo postopek ustavili. Obravnavali smo 34 vlog za prekinitev prestajanja kazni zapora. Osem vlog smo rešili ugodno, 19 vlog zavrnil, štiri zavrgli, v treh primerih pa postopek ustavili. Obravnavali smo šest vlog za prestajanje kazni zapora ob prostih dneh (t. i. vikend kazni). Od teh smo eno zavrnil, pet vlog pa odobrili. Ena vloga ni bila realizirana zaradi neuspešnega dogovora z delodajalcem. Obravnavali in odobrili smo tudi predlog zavoda za ločeno prestajanje kazni zapora za obsojenca, ki je ogrožal življenje drugih. Generalni direktor uprave je v 21 primerih podal soglasje k odločbi zavodov o razvrstitvi obsojencev v posebej varovani oddelek (206. člen zakona). Število vseh obravnavanih upravnih zadev se je v letu 2004 v primerjavi z letom poprej povečalo za dobra dva odstotka, medtem ko se je število upravnih zadev, ki smo jih obravnavali v generalnem uradu v okviru svojih pristojnosti, povečalo za dobrih 36 %.

3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB

3. 12. 1. Splošne varnostne razmere

Kakšne so splošne varnostne razmere v zavodih v letu 2004, odražajo naslednja dejstva:

- manjše število pobegov iz zaprtih delov zavodov;
- večje število napadov na delavce (tudi nevarnejših);
- manjša pogostost uporabe prisilnih sredstev;
- večje število odstranitvev zaprtih oseb v posebni prostor;
- zmanjšanje števila konfliktov med zaprtimi osebami;
- večje število najdenih prepovedanih predmetov (mobilni telefoni) in nekoliko manj odkritih drog;
- velika obremenjenost paznikov, ki se kaže predvsem v številu opravljenih nadur.

V zadnjih letih se povečuje število zaprtih oseb, vključenih v različne oblike kriminalnih združb. Zato smo tudi v letu 2004 na področju varnosti veliko pozornost namenili ločevanju zaprtih oseb. Begosumnost je razlog povečane udeležbe paznikov pri spremstvih na sodišča, kar je povzročalo kadrovske in logistične težave, ki pa smo jih z medsebojno pomočjo (med zavodi in oddelki) uspešno reševali. Zaradi premajhnega števila paznikov smo več spremstev in nalog opravili z enim samim paznikom, kar z varnostnega vidika ni bila vedno najustreznejša rešitev. Kljub težavam ocenjujemo, da so bile varnostne razmere v zavodih stabilne. K temu je vsekakor pripomoglo dobro in strokovno opravljeno delo. V drugi polovici leta se je preobremenjenost paznikov v večini zavodov postopoma pričela zmanjševati, saj smo zaposlili 44 carinskih delavcev, ki so po uvajalnem usposabljanju začeli delati samostojno.

3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb

Na osnovi rezultatov analize pobegov v preteklih letih smo v letu 2004 za preprečevanje pobegov:

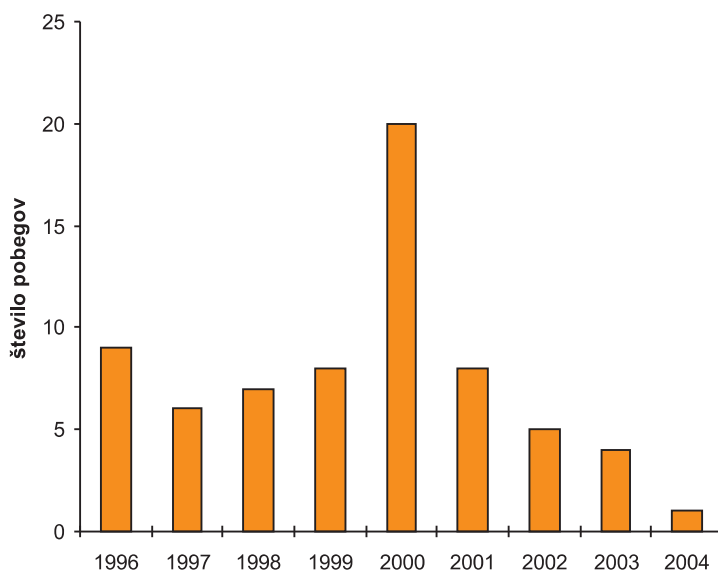
- uvajali tehnične izboljšave (video sistem v zavodu Ig in oddelku Novo mesto);
- nadzorovali organizacijo in izvajanje sistema varovanja;
- normativno uredili ukrepanje ob nevarnejših izrednih dogodkih in sodelovali s policijo;
- izboljševali varnostno kulturo, profesionalnost dela paznikov ter osebno odgovornost zaposlenih.

Tabela 62: Pobegi po vrsti in zavodih v letu 2004

Zavod	iz zaprtega dela	iz pol - in odprtih oddelkov	med spremstvom	iz bolnišnic	pobegi skupaj	nevmitve	skupaj	število prijetih
Dob	0	0	0	0	0	4	4	2
Slov. vas	0	0	0	0	0	1	1	1
Ig	0	1	0	0	1	0	1	1
Celje	1	0	2	0	3	6	9	8
Koper	0	0	0	1	1	1	2	1
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0
Ljubljana	0	1	2	0	3	13	16	12
N. mesto	0	1	0	0	1	2	3	2
Radovljica	0	1	0	0	1	2	3	3
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	0	0	0	1	1	11	12	9
M. Sobota	0	0	0	0	0	4	4	4
Rogoza	0	0	0	0	0	1	1	1
skupaj	1	4	4	2	11	45	56	44
Radeče	0	5	0	0	5	32	37	33
SKUPAJ	1	9	4	2	16	77	93	77

Število pobegov iz zaprtih delov zavodov se je v letu 2004 zmanjšalo na enega, kar je najmanj od leta 1991. Sprejeti ukrepi so se izkazali za učinkovite. Zaradi slabega nadzora sistema elektronskega varovanja je priporniku uspelo zbežati le iz zavoda Celje. Število pobegov med spremstvom je enako lanskoletnemu, kar pa je ob povečanju števila spremstev in obstoječih kadrovskih težavah še vedno sprejemljivo.

Grafikon 14: Gibanje števila pobegov iz zaprtih delov zavodov v letih 1996–2004

V letu 2004 smo zabeležili 17 poskusov pobega, kar je za dva manj kot v letu 2003. V petih primerih so zaprte osebe skušale pobegniti s kopanjem luknje v zid, v enem primeru z žaganjem rešetk, enkrat pa z napadom na paznike. Sedemkrat so zaprte osebe poskušale pobegniti med spremstvom. Trikrat smo pobeg zaradi pravočasnih informacij o pripravah na beg tudi preprečili.

Najodmevnejši je bil poskus pobega v oddelku Nova Gorica, kjer sta dva pripornika v nočnem času uprizorila okvaro. Ko sta paznika posredovala, sta ju napadla s kabli, priključenimi na napetost 220 V, vendar zaradi prisebnosti paznikov hujših posledic ni bilo. V Črnomlju so občani med spremstvom pred sodiščem obkrožili paznika, da je obsojenec lahko pobegnil, vendar se je kasneje sam vrnil v zavod. Poskus pobega pripornikov med pregledom v bolnišnici smo preprečili dvakrat. V enem primeru so pazniki v bolnišnici odkrili osebe, ki naj bi priporniku pomagale pri begu.

V zadnjih letih je bilo največ poskusov pobega v oddelku Novo mesto, zato smo ga tehnično posodobili in namestili napravo, ki zaznava poskuse kopanja zidu.

3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev

Postopki prisile sodijo med najbolj občutljive ukrepe, saj je med vestnim izvajanjem pooblastil in njihovo prekoračitvijo le korak. Zato so pazniki tudi v letu 2004 poročali o vsaki uporabi prisilnih sredstev, ki smo jo nato analizirali in ocenili njeno ustreznost oziroma upravičenost.

V tem letu prekoračitve pooblastil nismo zabeležili. V dveh primerih smo ocenili, da bi se lahko pazniki z drugačnim ravnanjem izognili ukrepanju s silo. V enem primeru (zavod Ljubljana), ki ni bil pravilno evidentiran (paznik ni poročal o dogodku), je nastopil dvom v resničnost navedb, vendar jih zaradi pomanjkanja prič ni bilo mogoče preveriti.

Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo lažje poškodovanih osem zaprtih oseb in 13 paznikov, v vseh primerih pa je šlo za odrgnine in podplutbe.

Uporaba prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom 2003 zmanjšala. Zaznavamo trend postopnega zmanjševanja uporabe prisile, saj pazniki sporne situacije uspešno obvladujejo tudi z milejšimi ukrepi in postopki.

Tabela 63: Pregled uporabe prisilnih sredstev v letu 2004

Zavod	vsa uporabljena	upravičena	nepotrebna	neupravičena	poškodba zaprte osebe	poškodba delavca
Dob	18	18	0	0	2	3
Slov. vas	0	0	0	0	0	0
Ig	8	8	0	0	0	0
Celje	10	10	0	0	0	1
Koper	4	4	0	0	1	2
N. Gorica	1	1	0	0	0	0
Ljubljana	10	10	1	0	2	4
N. mesto	5	5	0	0	1	1
Radovljica	1	1	0	0	1	1
OO Ig	0	0	0	0	0	0
Maribor	5	5	0	0	1	1
M. Sobota	1	1	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0
Radeče	5	5	1	0	0	0
SKUPAJ	68	68	2	0	8	13

Razloge za uporabo prisilnih sredstev v letu 2004 lahko razvrstimo v štiri skupine.

- Odklonitev ukaza (23 primerov). Gre za to, da se zaprte osebe ne želijo odstraniti z določenega mesta, ali oditi tja, kamor so jim odredili. Zaradi morebitne ogroženosti varnosti zavoda smo pri analizah in nadzorih še posebno ugotavljali, ali je bil ukaz dan zakonito, in ali je bila uporaba prisile nujna. Primera, ki bi kazal na napačno odločitev paznika, v letu 2004 ni bilo. Opozoriti moramo, da gre v večini primerov zgolj za uporabo manjše sile telesa brez uporabe strokovnih prijemov.
- Preprečitev konflikta (16 primerov). V teh primerih morajo pazniki preprečiti ali ustaviti konflikt med zaprtimi osebami. V letu je bilo takih primerov 16, kar je manj kot v predhodnem letu. Razlog je zlasti manjše število konfliktov. Zmanjšanje števila konfliktov pa je posledica prizadevanj za zmanjšanje napetosti med zaprtimi osebami in takšne organizacije dela, ki s prtim osebami preprečuje medsebojne stike.
- Uničevanje lastnine (10 primerov). V večini primerov so zaprte osebe uničevale inventar v sobah zavodov. Da lahko preprečijo nastanek večje materialne škode, morajo v takšnih primerih pazniki ukrepati takoj.
- Preprečevanje napadov in poskusov napadov (25 primerov). Število je največje v zadnjih letih. Trend je vsekakor zaskrbljujoč, zato ga moramo natančneje proučiti in ustrezno ukrepati. Tovrstni dogodki namreč slabo vplivajo tudi na odnose med zaprtimi osebami in uslužbenci zavodov.

Tabela 64: Razlogi za uporabo prisilnih sredstev po zavodih v letu 2004

Zavod	uničevanje lastnine	preprečitev pobega	poskus napada na delavca	napad na delavca	preprečitev samopoškodbe	preprečitev konflikta	odklonitev ukaza
Dob	3	1	1	4	3	3	4
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	0
Ig	1	0	1	2	0	5	1
Celje	1	0	0	1	0	5	4
Koper	0	0	1	2	0	0	1
N. Gorica	0	0	0	1	0	0	0
Ljubljana	0	0	1	4	0	1	5
N. mesto	2	0	3	0	0	1	3
Radovljica	1	0	0	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	1	0	0	3	0	0	1
M. Sobota	1	0	0	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	0	0	0	1	0	1	4
SKUPAJ	10	1	7	18	3	16	23

V nekaj primerih je uporabi prisilnih sredstev botrovalo več razlogov hkrati, v določenih primerih pa je bilo pri posredovanju obenem uporabljenih več prisilnih sredstev.

Tabela 65: Vrste uporabljenih prisilnih sredstev po zavodih v letu 2004

Zavod	vklepanje	telesna sila	telesna sila - udarec	telesna sila - met	gumijevka
Dob	5	16	1	0	1
Slov. vas	0	0	0	0	0
Ig	3	7	0	0	0
Celje	4	10	1	1	0
Koper	1	4	0	0	0
N. Gorica	1	1	0	0	0
Ljubljana	0	10	0	0	1
N. mesto	1	5	0	0	1
Radovljica	1	1	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	3	4	0	1	0
M. Sobota	0	1	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	0	5	0	0	0
SKUPAJ	19	64	2	2	3

Tudi v letu 2004 je prevladovala uporaba telesne sile (68-krat), 19-krat smo za preprečitev agresivnega vedenja uporabili vklepanje, le trikrat pa gumijevko. Drugih prisilnih sredstev v letu 2004 nismo uporabili, kar dokazuje, da potrebe po uvajanju novih vrst prisilnih sredstev (npr. elektroparalizatorjev) ni.

Običajen in pogost način uporabe prisilnih sredstev je tudi preventivno vklepanje med spremstvom zunaj zavoda. Z imobilizacijo rok, izjemoma pa tudi nog, se vkljenjenim osebam preprečuje pobeg. Ni namreč

mogoče pričakovati, da bi bili vsi pazniki tako dobro telesno usposobljeni, da bi lahko preprečili pobeg brez uporabe vklepanja. Na ta način se obenem izognemo uporabi drugih prisilnih sredstev in tako preprečimo možnost poškodb. Pomembno je, da se delavci v zavodih, ko obstaja nevarnost pobega, za vklepanje dejansko odločijo. Pri preventivnem vklepanju smo spoštovali načeli individualnosti in postopnosti. V drugi polovici leta smo začeli uporabljati tudi nov način vklepanja, in sicer vklepanje na pas. Ta zagotavlja primerno stopnjo varnosti, hkrati pa zaprte osebe ne omejuje pretirano. Kako so zavodi uporabljali posamezne načine vklepanja, je razvidno iz podatkov v Tabeli 65.

Tabela 66: Napadi na delavce zavodov po zavodih v letu 2004

Zavod	število napadov	težje poškodbe	lažje poškodbe	brez poškodb
Dob	5	0	1	4
Slov. vas	0	0	0	0
Ig	4	0	0	4
Celje	1	0	0	1
Koper	3	0	1	2
N. Gorica	1	0	0	1
Ljubljana	4	1	1	2
N. mesto	2	0	0	2
Radovljica	0	0	0	0
OO Ig	0	0	0	0
Maribor	3	0	1	2
M. Sobota	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0
Radeče	3	1	0	2
SKUPAJ	26	2	4	20

V letu 2004 se je število napadov povečalo za skoraj polovico (z 18 na 26). Dva napada sta bila izjemno resna.

Prvi se je zgodil v začetku leta v oddelku Nova Gorica, ko sta pripornika v nočnem času uprizorila okvaro na vodnih instalacijah. Po posredovanju paznikov sta ju napadla s kabli, priključenimi na napetost 220 V. Paznika sta se napada prisebno ubranila ter preprečila, da bi pripornika zbežala.

Drugi dogodek, tokrat s tragičnimi posledicami, se je konec junija 2004 dogodil v prevzgojnem domu Radeče. Mladoletnika sta v delavnici napadla učitelja praktičnega pouka in ga s kladivom večkrat udarila po glavi. Vzela sta mu ključke delavnic, osebne in avtomobilske ključke ter odklenila stranski izhod iz delavnice. Z avtom, parkiranim pred delavnico, sta pobegnili, vendar so ju kasneje prijeli. Delavec je utrpel zelo hude poškodbe glave, ki so pustile trajne težke posledice.

Kljub temu, da je bil opisani dogodek izjemen in ga zato ni mogoče posploševati, pa je kar nekaj časa slabo vplival na sproščene odnose med zaposlenimi in mladoletniki. Analizirali smo ga tudi z vidika izgrajevanja varnostne kulture in opozorili na odpravo drobnih pomanjkljivosti, ki so prispevale, da je dogodka sploh prišlo.

Ker je bilo število napadov v letu 2004 precej večje, kot smo pričakovali, se bomo v prihodnje zavzemali za večjo varnostno kulturo, spodbujali zavestno odgovornost za varnost in ustrezne medsebojne odnose, predvsem pa izvajali sistematične preprečevalne ukrepe.

3. 12. 4. Sprememba zunaj zavoda

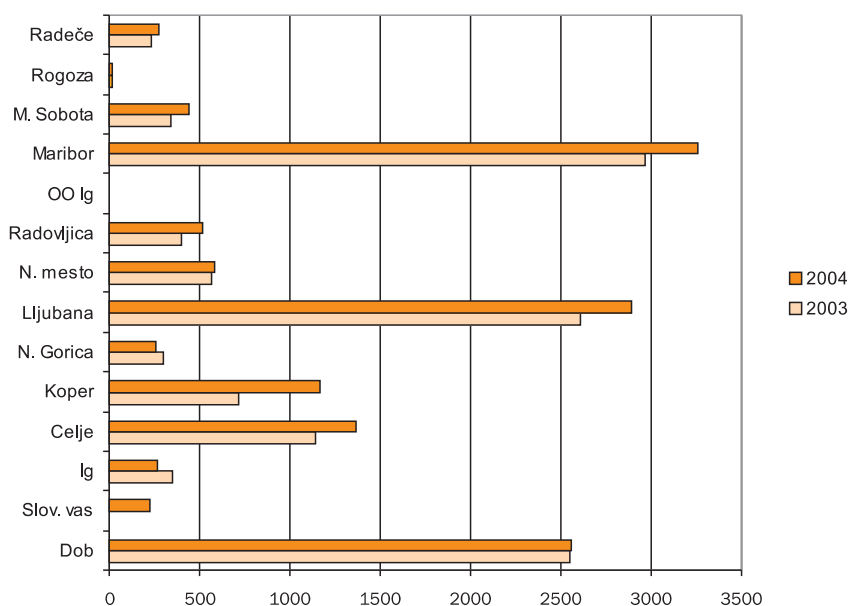
Število spremstev zunaj zavoda se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo le v zavodu Ig, v oddelku Nova Gorica in v zavodu Radeče, povečalo pa se je v vseh ostalih zavodih. Posebno zaskrbljujoč je vztrajen trend povečevanja števila spremstev v zavodu Dob in v zavodih s priporom.

Pazniki so večkrat spremljali skupine oseb, ki so zahtevale posebno varovanje. Taka spremstva so zahtevala posebno organizacijo z večjim številom paznikov in jih je bilo zato v manjših zavodih oziroma oddelkih težje izpeljati. V takih primerih so priskočili na pomoč pazniki iz drugih zavodov. Pri spremljanju varnostno zelo problematičnih oseb je v okviru svojih pristojnosti sodelovala tudi policija.

Tabela 67: Število spremstev zaprtih oseb po zavodih v letu 2004

Zavod	na sodišča	v zdravstvene ustanove	ostalo	skupaj
Dob	495	1.988	72	2.555
Slov. vas	72	152	2	226
Ig	73	169	26	268
Celje	857	432	79	1.368
Koper	899	238	27	1.164
N. Gorica	189	55	13	257
Ljubljana	2.081	504	308	2.893
N. mesto	315	188	79	582
Radovljica	253	223	37	513
OO Ig	2	0	0	2
Maribor	1.281	842	1.134	3.257
M. Sobota	213	168	62	443
Rogoza	6	13	0	19
Radeče	128	118	31	277
Skupaj	6.864	5.090	1.870	13.824

Grafikon 15: Primerjava števila spremstev v letih 2003 in 2004

Nadpovprečno obremenjenost paznikov nam najboljše ponazarja število ur varovanja v bolnišnicah. V letu 2004 jih je bilo 14.926, kar je kar za slabih štiri tisoč manj kot v letu poprej. Največja težava je, da je varovanje v bolnišnicah izjemno težko predvideti. Daljša hospitalizacija varnostno zahtevnega pripornika ali obsojenca namreč močno poveča obremenjenost paznikov. Z ustanovitvijo psihiatričnega oddelka zaprtega tipa za potrebe vseh zavodov bi lahko število ur varovanja pomembno zmanjšali, še vedno pa jih ne bi popolnoma odpravili. Večina hospitalizacij je namreč posledica specialističnih zdravstvenih posegov v zunanjih zdravstvenih ustanovah.

3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami

Pomemben kazalec splošnih varnostnih razmer v zavodih je število konfliktov med zaprtimi osebami. Ti so posledica slabih odnosov pred nastopom kazni, slabih odnosov med prestajanjem kazni, velikokrat pa tudi neustrezne nastanitve v več posteljnih sobah. Najnevarnejši so konflikti, ki so posledica izsiljevanj in različnih pritiskov.

V zavodih so v letu 2004 konflikte preprečevali na različne načine. Za problematične zaprte osebe so tako iskali najustreznejšo nastanitev, konflikte pa so tudi razreševali. Če ti ukrepi niso bili učinkoviti, so izrekli tudi disciplinske ukrepe oziroma predlagali premestitev v drug zavod.

V vseh primerih, ko je bil podan sum storitve kaznivega dejanja, ali pa so to zahtevali tisti, ki so bili v konfliktih oškodovani, smo obvestili policijo. Takih primerov je bilo v letu 2004 kar 26. Skupno število konfliktov je v primerjavi z letom 2003 nekoliko manjše. Ni pa še mogoče oceniti, ali je zmanjšanje posledica učinkovitejših preventivnih dejavnosti, ali pa gre le za ciklično gibanje, ki je odvisno tudi od trenutne strukture in števila zaprtih oseb.

Tabela 68: Število in posledice konfliktov po zavodih v letu 2004

Zavod	število	štev. udeležnih	število poškodovanih		obveščena policija
			lažje	težje	
Dob	35	77	26	0	4
Slov. vas	0	0	0	0	0
Ig	4	11	0	0	0
Celje	27	57	12	1	3
Koper	6	15	6	0	1
N. Gorica	0	0	0	0	0
Ljubljana	27	64	20	0	8
N. mesto	4	8	2	0	3
Radovljica	3	6	2	0	0
OO Ig	0	0	0	0	0
Maribor	14	32	8	0	5
M. Sobota	0	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0
Radeče	8	20	4	0	2
SKUPAJ	128	290	80	1	26

3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošiljk

Število paketov, ki so jih prejele zaprte osebe, se je z nekaj več kot 14 tisoč v letu 2003 povečalo na dobrih 20 tisoč v letu 2004. Z varnostnega vidika je povečanje števila prejetih paketov neugodno, saj vsak dodatni paket pomeni večjo verjetnost vnosa prepovedanih predmetov.

Paketi pomenijo enega od načinov vnašanja droge in drugih prepovedanih predmetov v zavode. Droga je bila v letu 2004 v paketih najdena le v desetih primerih (v letu 2003 v petnajstih). Zaprte osebe so pri vnašanju prepovedanih predmetov vedno bolj iznajdljive. Tako so za vnos največkrat uporabile kar originalno zaprta živila, ne da bi bila embalaža vidno poškodovana. Velikokrat so drogo skrivali v živila, ki so pakirana v kovinsko folijo, s čimer so poskušali preusmeriti pozornost paznikov. Rentgensko napravo za pregled paketov imata le dva zavoda, od teh je ena v zelo slabem stanju.

Eden od načinov preprečevanja vnosa prepovedanih snovi je tudi pregled pisemskih pošiljk. V letu 2004 je bilo z odredbo odprtih 407 pisem, droga pa je bila odkrita v 13 pismih, kar je toliko kot v letu 2003.

3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori

V letu 2004 so obiski zaprtih oseb v vseh zavodih potekali v skladu z individualnimi varnostnimi zahtevami. Že nekaj let izvajamo tudi obiske za stekleno pregrado, kjer neposredni stik zaprte osebe z obiskovalcem ni mogoč. Tako najlažje preprečimo tudi vnos nedovoljenih predmetov in substanc med obiskom, vendar pa je do poskusov njihovega vnosa v zavodih vseeno prihajalo. Ker pa pregrada onemogoča pristen človeški stik med zaprto osebo in obiskovalcem, so se v zavodih v letu 2004 za tovrstni način obiska odločali le, ko je bilo to potrebno iz varnostnih razlogov.

Tabela 69: Obiski pripornikov po vrsti nadzora v letu 2004

Zavod	število obiskov za stekleno pregrado	število nadzorovanih obiskov	število prostih obiskov	skupaj
Ig	14	0	36	50
Celje	996	648	0	1.644
Koper	576	303	0	879
N. Gorica	187	185	0	372
Ljubljana	2.531	824	0	3.355
N. mesto	134	252	0	386
Radovljica	89	243	0	332
Maribor	593	320	0	913
M. Sobota	131	24	0	155
SKUPAJ	5.251	2.799	36	8.086

Tabela 70: Obiski obsojencev, mladoletnikov in upravno kaznovanih po vrsti nadzora v letu 2004

Zavod	Število obiskov za stekleno pregrado	Število nadzorovanih obiskov	Število prostih obiskov
Dob	39	941	5.628
Slov. vas	0	0	1.292
Ig	47	0	624
Celje	49	18	1.049
Koper	213	409	1.044
N. Gorica	41	0	180
Ljubljana	234	0	3.059
N. mesto	0	0	704
Radovljica	5	0	624
OO Ig	0	0	270
Maribor	44	0	2.078
M. Sobota	0	24	487
Rogoza	0	0	802
Radeče	0	6	245
SKUPAJ	672	1.398	18.086

Pomembna oblika komunikacije obsojencev s svojci so bili tudi telefonski pogovori. Zakon omogoča prosto telefoniranje in telefoniranje z vizualnim nadzorom klicane številke. V nekaterih zavodih so dovoljevali telefoniranje le ob vizualnem nadzoru, drugje takih ukrepov niso izvajali. V zavodu Dob smo že leta 2002 uvedli elektronski nadzor, ki se je izkazal kot dober in uporaben, poleg tega pa paznikov dodatno ne obremenjuje.

Tabela 71: Delež obsojencev, ki so imeli nadzorovane telefonske razgovore, in število obsojencev s prepovedjo telefoniranja v letu 2004

Zavod	obsojenci z nadzorom telefoniranja v %	Število obsojencev s prepovedjo telefoniranja
Dob	100	16
Slov. vas	0	0
Ig	40	0
Celje	88	0
Koper	22	0
N. Gorica	64	0
Ljubljana	54	1
N. mesto	0	0
Radovljica	0	0
OO Ig	0	0
Maribor	60	0
M. Sobota	0	0
Rogoza	0	0
Radeče	100	0

Ukrepa prepovedi telefoniranja so se v letu 2004 posluževali v zavodih Dob (16) in Ljubljana (1). V zavodu Koper, kjer je bilo ukrepov prepovedi telefoniranja še v letu 2003 zelo veliko, tega ukrepa v letu 2004 niso izvedli v nobenem primeru.

3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc

Vnos nedovoljenih drog v zavode narašča, kar kažejo podatki o številu najdb droge v preteklih letih. V letu 2001 je bila droga najdena v 85 primerih, v letu 2002 v 104 primerih, v letu 2003 v 198 in v letu 2004 v kar 194 primerih.

Zaprte osebe so drogo v zavod vnašale na različne načine. Vse pogosteje jo skrivajo v telesu, kar povzroča dodatne težave pri odkrivanju, saj gre praviloma za manjše količine (nekaj gramov). Nekaj je bilo tudi primerov vnašanja droge z metanjem čez zid. Temeljitejši nadzor ob vstopu v zavod, redni pregledi prostorov in oseb, sodelovanje s policijo pri zbiranju informacij in odkrivanje drog s šolanimi psi (povprečno eden do dva pregleda na leto) v posameznem zavodu silijo zaprte osebe v vse večjo iznajdljivost pri iskanju načinov vnašanja droge v zavod.

Pazniki so v letu 2004 drogo odkrili v različnih znanih in manj znanih skrivališčih. Prvikrat smo naleteli na poskus tihotapljenja droge v bombonu in v plištasti igrači. V 62 primerih so drogo odkrili pri vnosu v zavod, v ostalih primerih pa šele potem, ko je bila v zavod že pretihotapljena. Največja najdena količina je bila 15,1 g heroina v zavodu Koper in 42 g kanabisa v oddelku Nova Gorica.

Poleg drog v ožjem pomenu pa so pazniki odkrili še več tablet, pribor za uživanje droge in tudi alkohol. Kot zanimivost naj omenimo, da je v zavodu Dob "priljubljena" izdelava domačega alkohola iz svežega sadja in sladkorja.

Tudi v prihodnjih letih bo prednostna naloga zavodov čim večje število najdb nedovoljenih drog in opojnih substanc že pri vstopu v zavod. Zavode bomo zato spodbujali k uvajanju novih in ustrežnejših organizacijskih prijemov ter k doslednemu nadzoru paznikov, zadolženih za izvajanje nalog preventivnega varovanja.

Tabela 72: Število najdb in količina najdenih drog in opojnih substanc po vrstah v letu 2004

Zavod	število najdb									količina						
	heroin	kanabis	kokain	crack	hašiš	metadon	tablete	alkohol	pribor	heroin v g	kanabis v g	kokain v g	crack v g	hašiš v g	metadon v ml	število tablet
Dob	19	10	0	0	0	0	21	13	5	34,49	42,74	0	0	0	0	297
Slov. vas	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3,36	0	0	0	0	0	20
Ig	4	1	1	0	0	0	0	0	0	16,3	0,3	4,5	0	0	0	0
Celje	9	13	4	0	0	0	4	3	1	23,78	98,85	6,15	0	0	0	211
Koper	7	0	0	0	0	0	1	1	1	19	0	0	0	0	0	15
N. Gorica	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	42	0	0	0	0	0
Ljubljana	16	18	1	1	5	0	2	0	2	33,49	107,3	2,3	1,5	42,7	0	56
N. mesto	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0,5	1	0	0	0	0	0
Radovljica	2	3	0	0	0	0	1	0	0	2,5	5,5	0	0	0	0	40
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	5	7	1	0	0	2	8	0	2	0,81	37,52	2	0	0	40	148
M. Sobota	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1,3	0	0	0	0	0
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	2	5	0	0	0	0	4	1	1	1,7	13	0	0	0	0	40
SKUPAJ	66	62	7	1	5	2	42	18	12	135,93	349,51	14,95	1,5	42,7	40	827

Tabela 73: Število najdb drog in opojnih substanc po kraju najdbe v letu 2004

Zavod	pri vnašanju v zavod						v zavodu	skupaj
	v paketu	v pismu	pri osebni pregledu	na dvorišču	drugje	skupaj		
Dob	0	1	0	0	0	1	61	62
Slov. vas	0	0	0	0	0	0	2	2
Ig	3	0	0	0	1	4	2	6
Celje	3	7	2	9	2	23	8	31
Koper	1	0	1	0	0	2	8	10
N. Gorica	0	0	0	0	0	0	1	1
Ljubljana	1	3	5	7	0	16	25	41
N. mesto	0	0	1	0	0	1	1	2
Radovljica	1	1	3	0	0	5	0	5
OO Ig	0	0	0	0	0	0	0	0
Maribor	1	0	4	0	1	6	14	20
M. Sobota	0	1	1	0	1	3	0	3
Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0
Radeče	0	0	1	0	0	1	10	11
SKUPAJ	10	13	18	16	5	62	132	194

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov

Med rednim nadziranjem bivalnih prostorov so pazniki tudi v letu 2004 izvajali obhode, varnostne in osebne preglede, pa tudi popolne preiskave prostorov. Namen preiskav je odkriti in odvzeti prepovedane predmete in snovi, ki so jih zaprte osebe pretihotapile v zavod ali jih v zavodu izdelale. Skupaj je bilo v tem letu najdenih 149 mobilnih telefonov in 64 kosov pribora za telefoniranje. Pazniki so našli dva kosa streliva, in odkrili večje število predmetov, ki so jih zaprte osebe odtujile drugim osebam ali zavodu. V zavodu Dob so našli kar 30 litrov alkohola, narejenega iz vode, sadja in kvasa.

Tudi v letu 2004 se je, podobno kot v letu poprej, zmanjšalo število preiskav, kar lahko pripišemo zlasti preveliki obremenjenosti paznikov. Za preiskave so se v zavodih odločali zlasti takrat, ko je obstajal sum, da zaprte osebe v svojih prostorih nekaj skrivajo.

Tabela 74: Opravljene preiskave bivalnih prostorov in najdbe prepovedanih predmetov v letu 2004

Zavod	število preiskav	kraj najdbe			vrsta predmeta		
		število najdb	v zavodu	na vhodu ali v pošti	telefoni	pribor za telefone	strelivo/štev. kosov
Dob	137	36	34	2	30	14	1
Slov. vas	25	2	2	0	1	1	0
Ig	10	0	0	0	0	0	0
Celje	15	2	2	0	2	0	0
Koper	39	3	2	1	4	2	0
N. Gorica	5	2	2	0	2	2	0
Ljubljana	116	69	56	13	78	39	0
N. mesto	14	0	0	0	0	0	0
Radovljica	31	1	1	0	1	0	0
OO Ig	3	0	0	0	0	0	0
Maribor	139	27	20	7	30	6	1
M. Sobota	36	1	1	0	1	0	0
Rogoza	4	0	0	0	0	0	0
Radeče	26	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	600	143	120	23	149	64	2

3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti

Preizkus alkoholiziranosti je klasična oblika nadzora, ki jo je potrebno izvajati na podlagi zakona. V tem letu je bilo opravljenih nekaj več preizkusov alkoholiziranosti kot v letu poprej, povečalo se je tudi število pozitivnih rezultatov testiranj. Skupaj so v vseh zavodih opravili 1.163 preizkusov, med njimi je bilo 74 pozitivnih. Majhno število pozitivnih preizkusov je posledica dejstva, da so v skupnem številu preizkusov upoštevani tudi preizkusi obsojencev na podlagi terapijskega dogovora. Bilo pa je tudi nekaj primerov, ko so obsojenci sicer bili vinjeni, a so pazniki ocenili, da je izvedba preizkusa lahko problematična in so zato o tem le poročali.

3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona

Odstranitve v posebni prostor so namenjene izločitvi osebe iz bivalnega prostora za krajši čas, kadar je potrebno zagotoviti red in mir, preprečiti pobeg ali pa ustaviti oziroma vsaj omiliti destruktivno vedenje osebe (zoper sebe ali druge). Bivanje v posebnem prostoru je omejeno na največ dvanajst ur.

V letu 2004 je bil ukrep odstranitve v posebni prostor uporabljen v 106 primerih (prejšnje leto 69-krat). Največkrat je šlo za odstranitev v posebni prostor za krajši čas (do največ 7 ur). V večini primerov je bil razlog odstranitve destruktivno vedenje (81 primerov), sledi oviranje drugih oseb pri počitku ali delu (24 primerov), sum storitve kaznivega dejanja (8 primerov), dvakrat pa je bil razlog izločitve preprečitev bega.

Med bivanjem v posebnem prostoru so bile vse osebe nadzorovane z video napravami, kar omogoča hiter odziv in zagotovitev varnosti izločene osebe.

3. 12. 12. Usposabljanje paznikov

V letu 2004 smo uspešno izvedli doslej najobsežnejše usposabljanje novih paznikov. Vseh je bilo 49, med njimi 44 nekdanjih carinskih delavcev. Usposabljanje smo izvedli časovno prilagojeno (krajši čas, kot je predvideno v pravilniku), vendar vsebinsko enako. V okviru tega smo prvič izvedli usposabljanje v komunikaciji.

Celoten proces usposabljanja je bil razdeljen na dva dela, in sicer na enomesečno centralno usposabljanje za vse paznike v Kranjski Gori ter na dvomesečno praktično delo v zavodu. Ob koncu smo izvedli predpisani interni preizkus. Večina je pokazala zelo dobro znanje, saj so morali preizkus ponavljati le trije. Po končanem usposabljanju in preizkusu so novi pazniki svečano prisegli na Lanšprežu blizu zavoda Dob.

Konec leta smo v zavodu Dob izvedli nenapovedano vajo zajetja talcev. Osnovni namen vaje je bil preverjanje systemskega sodelovanja s policijo pri reševanju izrednih dogodkov. Vaja je dobro uspela, saj je sodelovanje potekalo brez kakršnih koli problemov.

3. 12. 13. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja

Pomemben vidik varovanja predstavljajo arhitekturne in tehnične omejitve zavodov. Zavodi se večinoma nahajajo v starih in nefunkcionalnih zgradbah. Te so bile prvotno zgrajene za druge namene, zato sodobnih zahtev varovanja ne izpolnjujejo. V zavodih so se zato v letu 2004 morali posluževati dodatnih varovalnih ukrepov, ki so za paznike predstavljali dodatno obremenitev.

Pomanjkljivost starih zgradb je predvsem v tem, da ne omogočajo nastanitve v manjših in enoposteljnih sobah, poleg tega pa arhitektura ne dopušča preprostega nadzora z manjšim številom paznikov. Dodatna slabost so zidovi, ponekod pa tudi rešetke. Ker so zidovi iz materialov slabše kakovosti, omogočajo kopanje lukenj. Poseben problem so nizke varovalne ograje oz. zidovi, katerih višina močno odstopa od evropske prakse in standardov (6 do 7 m visoka betonska ograja z dodano 5 do 6 m visoko notranjo žično ograjo).

Oteženo je tudi tehnično varovanje osebja znotraj zavoda pred napadi zaprtih oseb. Večji zavodi že imajo interni alarmni klicni sistem, s katerim lahko v kritičnem trenutku pokličejo na pomoč, vendar je ta zastarel in ga bomo postopno zamenjali z novejšim (kot v zavodu Koper). Tak sistem bomo vzpostavili tudi v oddelkih, kjer se izvaja pripor.

V letu 2004 je bilo v zavodih na tem področju izvedenih več izboljšav. Najpomembnejša je nakup novega video sistema v zavodu Ig in oddelku Novo mesto, kjer smo namestili sistem za odkrivanje rezanja rešetk ter kopanja lukenj v zidu. Prvi rezultati so dobri, zato bomo takšen sistem postopoma namestili tudi v drugih zavodih.

3. 12. 14. Oprema in uniforme delavcev

V letu 2004 smo kupili vse uniforme, tako nadomestili zaostanek zadnjih let in vsem delavcem zagotovili uniforme v skladu z določili pravilnika. Le s kakovostjo obutve nekateri pazniki niso bili zadovoljni. Čeprav je bil dobavitelj izbran tako, da je vzorce testirala komisija iz vrst paznikov, pa se zaradi različnih pogojev dela zahteve po kakovosti obutve precej razlikujejo. Čeprav je s pravilnikom določen izbor obutve ustrezen (letni, prehodni, zimski in terenski čevlji), vsem željam na žalost ni mogoče ustreči.

3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB

3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo

Delo zaprtim osebam omogoča, da med prestajanjem kazni zapora ohranjajo oziroma pridobivajo delovne navade in ustrezen odnos do dela. V letu 2004 smo zaprtim osebam zagotavljali delo predvsem v JGZ, nekaterim pa tudi zunaj zavoda in pri hišnih delih. Zaprte osebe so bile razporejene na delo v skladu s sistematizacijo delovnih mest. V večini zavodov tudi v letu 2004 nismo mogli zagotoviti dela vsem, ki so želeli delati, saj je bilo delovnih mest premalo. Čeprav vsem obsojencem dela ni bilo mogoče zagotoviti, so se le redki pritožili.

Tabela 75: Razporeditev zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu na dan 1. 1. 2004

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	P	UK	ml	skupaj
JGZ	301	11	8	1	17	338
hišna dela	124	4	7	0	4	139
zunaj zavoda	44	5	0	0	0	49
terapevtske delavnice	10	0	0	0	0	10
redno izobraževanje	0	0	0	0	7	7
<i>skupaj</i>	479	20	15	1	28	543
dela ni bilo mogoče zagotoviti	151	0	214	19	0	384
odklonili	35	0	16	2	1	54
za delo nezmožni	70	7	5	7	0	89
<i>skupaj</i>	256	7	235	28	1	527
vsi skupaj	735	27	250	29	29	1.070

Tabela 76: Razporeditev vseh zaprtih oseb na delo po kategorijah in spolu v letu 2004

Razporeditev na delo	obsojenci	obsojenke	P	UK	ml	skupaj
JGZ	589	35	83	26	33	766
hišna dela	280	10	24	3	7	324
zunaj zavoda	181	8	0	1	0	190
terapevtske delavnice	17	0	0	0	0	17
redno izobraževanje	0	0	0	0	12	12
<i>skupaj</i>	1.067	53	107	30	52	1.309
ni bilo mogoče zagotoviti	287	3	883	1.292	0	2.465
odklonili	56	2	67	72	1	198
za delo nezmožni	176	10	46	140	0	372
<i>skupaj</i>	519	15	996	1.504	1	3.035
vsi skupaj	1.586	68	1.103	1.534	53	4.344

V letu 2004 je delalo ali se redno izobraževalo 1.309 zaprtih oseb, kar pomeni da je bilo delo zagotovljeno za 30,1 % vseh zaprtih oseb (brez pridržanih). Število na delo razporejenih oseb se v primerjavi z letom poprej ni bistveno spremenilo. Tako je delo imelo 1.120 ali 67,7 % obsojencev, 9,7 % pripornikov, 1,9 % upravno kaznovanih in skoraj vsi mladoletniki (razen enega, ki je delo odklonil). Delež na delo razporejenih upravno kaznovanih in pripornikov se v primerjavi s predhodnimi leti nekoliko zmanjšuje. Delež na delo razporejenih obsojencev se je v letu 2004 rahlo povečal, medtem ko je njihovo število ostalo skoraj nespremenjeno.

Struktura zaposlenih zaprtih oseb je bila podobna kot leto poprej, saj je bilo med njimi največ (1.120 ali 85,6 %) obsojencev in obsojenk, sledijo priporniki (107 ali 8,2 %) in upravno kaznovani (30 ali 2,3 %). Med mladoletniki se je stanje v primerjavi s predhodnim letom, ko dela ni bilo mogoče zagotoviti kar 14 mladoletnikom, bistveno izboljšalo, saj so bili v delo oziroma izobraževanje vključeni vsi, razen enega. Vseh dvanajst mladoletnikov, ki so se izobraževali, je obiskovalo redni program nižjega poklicnega izobraževanja, za kar so prejeli nagrado.

Med zaposlenimi zaprtimi osebami jih je več kot polovica delala v JGZ. V primerjavi z letom poprej se je število zaprtih oseb, ki so delale zunaj zavoda, povečalo za 48,4 %.

Število oseb, ki so delo odklonile, se je v letu 2004 v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za skoraj polovico, število za delo nezmožnih pa je za 22,8 % večje. Med zaprtimi osebami, ki v letu 2004 niso delale, je bilo največ upravno kaznovanih. Njihovo bivanje v zavodih je bilo večinoma zelo kratko, tako da jim primerne delo ni bilo mogoče zagotoviti.

3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnem domu

V letu 2004 je bilo v prevzgojnem domu na delo razporejenih 34 mladoletnikov, med njimi jih je 28 pridobivalo delovne navade v JGZ, šest pa pri hišnih delih. Dvanajst mladoletnikov (ti niso bili razporejeni na delo) se je v zavodu izobraževalo v nižjem poklicnem programu, kjer so se pod strokovnim vodstvom učiteljev praktičnega pouka usposabljali za različna delovna področja.

Mladoletniki so se vključevali tudi v vzdrževalna in obnovitvena dela učnih delavnic in bivalnih prostorov. Občasno so posamezni mladoletniki delo sicer odklonili, vendar popolne odklonitve dela v letu 2004 ni bilo.

Mladoletniki, ki so se poklicno izobraževali, so prejeli tudi nagrado. Ta se je v prvem letniku gibala od 13.515 SIT do 18.217 SIT na mesec, v drugem letniku pa od 20.061 SIT do 27.144 SIT mesečno.

V letu 2004 se je pri delu lažje poškodovalo osem mladoletnikov. Poškodbe (ureznine, udarnine ter odrgnine pri brušenju) so bile posledica nepazljivosti.

3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb

Tabela 77: Mesečno plačilo obsojencev za delo v rednem delovnem času po zavodih v letu 2004

Zavod	JGZ		hišna dela		delo zunaj zavoda	
	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje
Dob	10.593	56.910	14.420	28.385	0	0
Maribor	20.319	42.864	16.701	32.280	19.934	35.542
Ljubljana	13.102	24.238	13.102	20.810	15.642	19.140
Celje	14.452	28.231	16.813	23.611	0	0
Koper	14.616	18.548	14.372	21.837	17.470	19.610
Ig	13.102	24.847	13.102	20.201	17.034	30.902
Radovljica	13.432	13.432	14.372	18.653	13.763	36.944
Nova Gorica	14.144	19.136	8.733	10.412	18.032	20.737
Novo mesto	0	0	13.102	18.409	13.763	19.140
Murska Sobota	0	0	19.942	31.687	19.274	30.950
Rogoza	19.912	28.532	16.876	29.002	18.818	30.950

Višino plačila za delo zaprtih oseb smo oblikovali po Pravilniku o količnikih za določitev osnovnih plačil, o kriterijih in merilih za ocenjevanje uspešnosti in rezultatov dela obsojencev ter o nagradah mladoletnikov. Plačilo za delo zaprtih oseb je sestavljeno iz osnove, ocene delovne uspešnosti in dodatkov ter je v veliki meri odvisno tudi od rezultatov dela. To potrjuje podatek o najvišjem in najnižjem plačilu v letu 2004 v JGZ. Obsojenec, ki je prejel najvišje plačilo, je presegel normo za kar dvakrat, obsojenec, ki je prejel najnižje plačilo, pa je dosegel le polovično normo.

Najvišje plačilo je v JGZ znašalo 56.910 SIT, za hišna dela 32.280 SIT in za delo zunaj zavoda 36.944 SIT na mesec. Najnižje mesečno plačilo pa je znašalo 10.593 SIT v JGZ, 8.733 SIT za hišna dela in 13.763 SIT za delo zunaj zavoda.

Povprečna mesečna plačila v letu 2004 so znašala:

- v JGZ: najnižje 13.280 SIT in najvišje 28.526 SIT;
- za hišna dela: najnižje 14.685 SIT in najvišje 23.207 SIT;
- za delo zunaj zavoda: najnižje 17.079 SIT in najvišje 27.097 SIT.

Tabela 78: Delo obsojencev v podaljšanem delovnem času po zavodih v letu 2004

Zavod	Število obsojencev	Število opravljenih nadur
Dob	377	10.176
Ig	37	1.646
Celje	12	186
Koper	29	1.542
N. Gorica	13	272
Ljubljana	44	1.306
N. mesto	6	55
Radovljica	7	186
Maribor	106	4.997
M. Sobota	15	383
OO Ig	20	373
Rogoza	43	1.564
SKUPAJ	709	22.686

V letu 2004 sta v podaljšanem delovnem času delali skoraj dve tretjini na delo razporejenih obsojencev. Število obsojencev, ki so delali nadure (63 %), se je v primerjavi z letom poprej povečalo za tretjino, število opravljenih nadur pa se je zmanjšalo za 15 %.

3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi

Vladi Republike Slovenije smo v mnenje in soglasje posredovali letne programe dela in finančne načrte JGZ za leto 2004 ter na podlagi poslovnih poročil za leto 2003 pripravili gradivo za odločitev o razporejanju in pokrivanju presežkov oziroma primanjkljajev. Realizirali smo sistemizacije delovnih mest v JGZ. Iz uprave smo tako v JGZ prerazporedili vse uslužbenke, katerih delovna mesta se financirajo iz JGZ.

V letu 2004 se je redno sestajal projektni svet, ki je spremljal sanacijo JGZ Pohorje. Vlada RS je dala soglasje k strateškemu poslovnemu načrtu JGZ Pohorje in odobrila proračunsko financiranje plač za 16 inštruktorjev. Redno so se sestajali tudi upravni odbori vseh ostalih JGZ, in spremljali ter obravnavali problematiko njihovega poslovanja. Skupaj z ministrstvom za pravosodje in ministrstvom za finance smo si prizadevali za sistemsko ureditev delnega proračunskega financiranja JGZ. Dogovorjeno je bilo, da v proračunu uprave oblikujemo posebno proračunsko postavko, kar bo mogoče šele po rebalansu proračuna v letu 2005.

3. 13. 5. Hišna dela

Skoraj četrtnina, ali 310 zaposlenih zaprtih oseb, je bila v letu 2004 razporejena na hišna dela. Sem so zavodi razporejali večinoma obsojence, v manjšem številu pa tudi pripornike, upravno kaznovane in mladoletnike. Med hišna dela, ki so opredeljena v sistemizaciji delovnih mest obsojencev, sodijo dela v kuhinji, pekarni, razdeljevalnici hrane, pomivalnici, zavodski pralnici in likalnici. Nekateri zavodi so v okviru hišnih del zaprte osebe razporejali tudi na dela, kot so hišniško delo, čiščenje kopalnic, pleskanje prostorov, čiščenje upravnih in ambulantnih prostorov, čiščenje okolice zavoda, vzdrževalna dela v zavodu, delo na vrtu ipd.

Tudi v letu 2004 je v zavodih poseben problem predstavljalo pomanjkanje strokovne usposobljenosti in motivacije zaprtih oseb za usposabljanje za nekatera hišna dela. To še zlasti velja za dela, povezana s pripravo hrane, kjer sta potrebni ustrezna izobrazba in sanitarno-higienska ustreznost.

3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost

Dejavnosti na področju varstva in zdravja pri delu so v zavodih tudi v letu 2004 obsegale preverjanje izvajanja predpisov v zvezi z varstvom pri delu, uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter usposabljanje zaprtih oseb in delavcev zavoda za varno in zdravo delo. Pred razporeditvijo na delo so zaprte osebe opravile zdravniški pregled in preizkus znanja s področja varstva pri delu.

Posebno pozornost smo namenjali tudi tehničnemu varstvu pri delu, varnemu delovnemu okolju in sredstvom za delo. Izvajali smo vizualne preglede in preizkuse delovne opreme, odpravljali pomanjkljivosti, izločali iz uporabe dotrajano opremo ter nameščali dodatna opozorila in navodila za varno in zdravo delo. Ocenjujemo, da je bilo v letu 2004 izvajanje varstva in zdravja pri delu na ustrezni ravni, kljub temu pa nekateri inštruktorji (galvanski obrat v JGZ Kozjak) še vedno premalo pozornosti posvečajo doslednemu izvajanju predpisov o uporabi zaščitnih sredstev.

Požarna varnost v zavodih je bila v letu 2004 ustrezna. Evidentiranih je bilo pet manjših požarov v bivalnih prostorih oziroma v pisarni, ki so jih iz malomarnosti oziroma namenoma povzročile zaprte osebe. Vse požare, ki so jih na srečo odkrili že na začetku, so z uporabo opreme za gašenje pravočasno pogasili.

3. 13. 7. Nesreče pri delu

V letu 2004 smo evidentirali 126 nesreč pri delu zaprtih oseb. Največ poškodb pri delu se je zgodilo v JGZ, in sicer kar 94. Pri hišnih delih jih je bilo 25, sedem pa pri delu na delovnih mestih zunaj zavoda. 122 poškodb je bilo lažjih, štiri pa težje. Tudi v tem letu smo preverjali obravnavo nesreč pri delu in opozarjali na ugotovljene pomanjkljivosti. Med poškodbami so bile najpogostejše mehanske poškodbe prstov in gornjih okončin, nekaj poškodb pa je bilo posledica opeklin, ureznin, zdrsov, udarnin in padcev ter kemikalij oziroma delcev, ki so odleteli v oči in obraz.

Do nesreč pri delu je najpogosteje prihajalo zaradi nespoštovanja splošnega režima dela, opustitve uporabe osebnih varovalnih sredstev, prenizke zbranosti pri delu, neurejenega delovnega okolja in spleta različnih nevarnih tveganj. V galvanskem obratu in kovinski delavnici zavoda Rogoza (JGZ Kozjak), kjer je do večine poškodb prišlo zaradi opustitve uporabe osebnih varovalnih sredstev, je inženir za varstvo pri delu ugotovil, da kljub številnim opozorilom odgovorni delavci, strokovne službe in vodstvo JGZ niso ukrepali dovolj hitro.

V primerjavi z letom 2003 se je število nesreč pri delu povečalo za sedem. Bolj zaskrbljujoče pa je, da so bile kar štiri nesreče težje vrste, ko je šlo za poškodbe prstov, ki so zahtevale amputacijo. Zaprte osebe so uveljavljale odškodninske zahtevke pri zavarovalnicah tudi za neznatne poškodbe. V letu 2004 se je največ nesreč zgodilo v zavodu Dob (73), sledijo zavod Maribor (18), oddelek Rogoza (13), zavoda Celje (11) in Ljubljana, oddelek Ig (9), zavod Ig (1) in oddelek Murska Sobota (1).

Na podlagi pogodbe o zavarovanju civilne odgovornosti, sklenjene med upravo in zavarovalnimi družbami, je 87 poškodovanih zaprtih oseb uveljavljalo odškodnino za posledice nesreče pri delu. Število odškodninskih zahtevkov se je v primerjavi z letom 2003 podvojilo. V letu 2004 so zavarovalnice 17 oškodovancem izplačale odškodnino (ta je bila vselej dogovorjena v poravnalnem postopku), 15 oškodovancem so plačilo odškodnine zavrnile, 55 odškodninskih postopkov pa do konca leta še ni bilo končanih.

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU

4. 1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU

4. 1. 1. Sodelovanje z mediji

V letu 2004 se je število prošelj predstavnikov medijev za obiske v zavodih in za posredovanje informacij s področja izvrševanja kazenskih sankcij v primerjavi z letom poprej bistveno povečalo. Novinarji so zastavljali vprašanja o življenju in delu zaprtih oseb v zavodih, nastanitvenih razmerah, spoštovanju pravic zaprtih oseb, ravnanju z zaprtimi osebami, zlasti pa so jih zanimali posamezni izgredi in izredni dogodki. Še posebno so si želeli navezati stik z osebami, ki so bile obsojene oziroma osumljene storitve hudih kaznivih dejanj.

V letu 2004 je bilo objavljenih 31 televizijskih in radijskih prispevkov s področja izvrševanja kazenskih sankcij (RTV Slovenija, Pop TV, hrvaška in italijanska televizija, litovski radio idr.). Novinarji 21 časopisnih hiš (med njimi Delo, Dnevnik, Slovenske novice, Večer, Mladina, Jana, pa tudi Kleine Zeitung) so objavili 68 prispevkov. Tudi v letu 2004 so posamezni obsojenci vzpostavljali stike z novinarji brez vednosti zavoda, zlasti zato, da bi javnost seznanili s svojimi problemi. Stike obsojencev z novinarji smo dovoljevali, kadar so zainteresirani novinarji v skladu s predpisi prej pridobili dovoljenje.

Da bi medije pravočasno in izčrpno seznanili z vsemi pomembnimi dogodki v posameznih zavodih, smo v letu 2004 izdali tudi nekaj sporočil za javnost in organizirali tiskovne konference. Zaradi zakonskih zadržkov želenih podatkov v nekaterih primerih nismo mogli posredovati, v enem primeru pa v sodelovanje ni privolil obsojenec.

4. 1. 2. Obiski v zavodih

V letu 2004 je za obisk v zavodih zaprosilo 51 ustanov in posameznikov. Med njimi je bilo največ študentov, strokovnih delavcev sodišč, tožilstva, policije in drugih ustanov, za obisk pa so zaprosili tudi študenti visoke strokovne šole za socialno delo z avstrijske Koroške. Število obiskov se je v primerjavi z letom 2003 povečalo za skoraj dve tretjini. Povečalo se je tudi število prošelj študentov in dijakov za opravljanje prakse, izdelavo seminarske oziroma diplomske naloge ali za raziskovalno delo s področja izvrševanja kazenskih sankcij. V večini primerov smo zbiranje podatkov in obiske omogočili, izjema so bili le obiski dijakov in učencev ter društva upokojeencev.

Obiski so bili organizirani tako, da so bili čim manj moteči za življenje v zavodih, pri tem pa smo upoštevali tudi želje zaprtih oseb. Prošnjo za snemanje reklamnih akcij v enem izmed zavodov smo zavrnil.

4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU

V letu 2004 je uprava aktivno sodelovala s pristojnimi organi Sveta Evrope, z upravami za izvrševanje kazenskih sankcij drugih držav, mednarodnimi raziskovalnimi inštituti in mednarodnimi organizacijami s področja izvrševanja kazenskih sankcij. Tujim zaporskim upravam, inštitutom in organizacijam smo nudili želene informacije in poročila. Na ta način se vključujemo v evropske informacijske mreže, ki omogočajo sodelovanje v mednarodnih projektih na področju izvrševanja kazenskih sankcij.

Uprava vsako leto sodeluje v projektu Sveta Evrope SPACE – letna zaporska statistika.

Skupaj z Uradom za človekove pravice in demokracijo (ODIHR) Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) smo v Ljubljani za predstavnike Hrvaške, Federacije BiH, Republike Srbske, Makedonije in Črne Gore organizirali konferenco o probacijskih službah. Moderator konference je bil ekspert Sveta Evrope in EU.

V zavodu Dob so zaključili z izobraževanjem obsojencev v okviru mednarodnega projekta Leonardo da Vinci "Exit – poklicna in socialna rehabilitacija obsojencev". Gre za programe usposabljanja in izobraževanja, v okviru katerih je dvanajst obsojencev pridobilo izobrazbo strojni mehanik in strugar. Rezultati projekta so bili predstavljeni avgusta na konferenci v Ljubljani.

Mednarodno sodelovanje nam je tudi v letu 2004 omogočalo izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter razvoj strokovnega dela na različnih področjih izvrševanja kazenskih sankcij.

4. 2. 1. Obiski tujih delegacij v Sloveniji

V letu 2004 so novi zavod Koper obiskali predstavniki ministrstva za pravosodje Avstrije, skupina strokovnjakov s srbskega ministrstva za pravosodje, delegacija švedskega parlamenta in delegacija hrvaške uprave za izvrševanje kazenskih sankcij. Vsem delegacijam smo predstavili sistem izvrševanja kazenskih sankcij v Republiki Sloveniji.

Vodstvo makedonske uprave za izvrševanje kazenskih sankcij je obiskalo generalni urad ter zavode Celje, Dob, Koper in Radeče. Dr. John Houston, profesor kriminologije iz ZDA, je obiskal generalni urad ter zavoda Koper in Dob. Delegacija iz Uzbekistana je bila na obisku v zavodu Ljubljana, študenti visoke strokovne šole za socialno delo iz Avstrije pa v zavodu Ig.

V prevzgojnem domu je gostovala skupina pantomime "Reto Centar" iz centra za rehabilitacijo odvisnih iz Zagreba in na zanimiv način prikazala prizore iz življenja odvisnikov. Dve skupini strokovnjakov, ki v Srbiji in Črni gori razvijata programe obravnave in zdravljenja uživalcev drog, sta v sodelovanju s centrom za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od drog iz Ljubljane obiskali zavode Dob, Koper, Ig in Radeče.

V zavodu Celje je potekala že 4. fotografska delavnica pod mentorstvom fotografa Klavdija Slubana iz Pariza.

4. 2. 2. Obiski predstavnikov uprave v tujini

Na 7. evropski konferenci o drogah v zaporih z naslovom "Zapori, droge in družba v razširjeni Evropi" v Pragi sta sodelovala dva predstavnika uprave. Dva uslužbenca uprave sta se udeležila konference v Trstu z naslovom "Zapori in Evropska Unija", dva predstavnika pa sta sodelovala na konferenci Kriminalexpo. Sodelovali smo na 14. konferenci direktorjev zaporskih uprav v Rimu, ki sta jo organizirala Svet Evrope in italijanska zaporska uprava. Glavna tema konference so bile alternativne sankcije in ukrepi ter osnutek novih Evropskih zaporskih pravil. Sodelovali smo še na kongresu Mednarodne organizacije za probacijo v Švici, udeležili pa smo se tudi mednarodne konference o probaciji v Londonu.

Sodelovali smo na seminarju v organizaciji Sveta Evrope za direktorje in zdravstvene delavce zaporov Federacije Bosne in Hercegovine ter Republike Srbske z naslovom "Odzivanje na zlorabo drog v zaporih" v Sarajevu, kjer smo predstavili tudi naše izkušnje na tem področju. Udeležili smo se tudi prve mednarodne konference direktorjev zaporskih uprav jugovzhodne Evrope v Beogradu in mednarodne konference "Vanguard" o zmanjševanju škode v zvezi z drogami v Beogradu. Tam je predstavnica prevzgojnega doma predstavila oddelek brez drog. V Angliji smo obiskali ustanove, ki izvajajo programe za odvisne od drog, med drugim nekaj zaporov, generalni urad, policijo in nevladne organizacije. Študijsko pot je organizirala nevladna organizacija Cranstoun Drug Services iz Londona. Sodelovali smo na konferenci o zdravstvenem varstvu v zaporih v Londonu ter na mednarodni konferenci z naslovom "Evropski zaporski sistemi" na Češkem.

Predstavniki prevzgojnega doma se je udeležil strokovne ekskurzije Društva defektologov z obiskom vzgojnega zavoda, zavoda za zdravljenje odvisnosti in fakultete za defektologijo v Beogradu.

Udeležili smo se sestanka predstavnikov držav, vključenih v projekt poklicne rehabilitacije in integracije zaprtih oseb v družbo Leonardo da Vinci v Estoniji in sodelovali na sestanku Mednarodne organizacije za izobraževanje v zaporih (EPEA) o promociji izobraževanja v evropskih penalnih ustanovah v Lizboni. Na Norveškem smo se udeležili pripravljalnega sestanka v okviru programa Socrates za sodelovanje v projektu "Izobraževanje in resocializacija zaprtih oseb v okolju svetovnega spleta".

Obiskali smo zapore v Avstriji in na Madžarskem, hrvaško upravo za izvrševanje kazenskih sankcij, okrožni zapor v Zagrebu ter zapor in izobraževalni center v Lipovici. Generalni direktor uprave se je skupaj z drugimi predstavniki ministrstva za pravosodje udeležil delovnega sestanka v Makedoniji.

Predstavniki vseh zavodov so se udeležili športnega tekmovanja delavcev evropskih uprav za izvrševanje kazenskih sankcij. Organizatorica tekmovanja je bila češka uprava.

5. KADROVSKE, FINANČNE IN PROSTORSKE RAZMERE

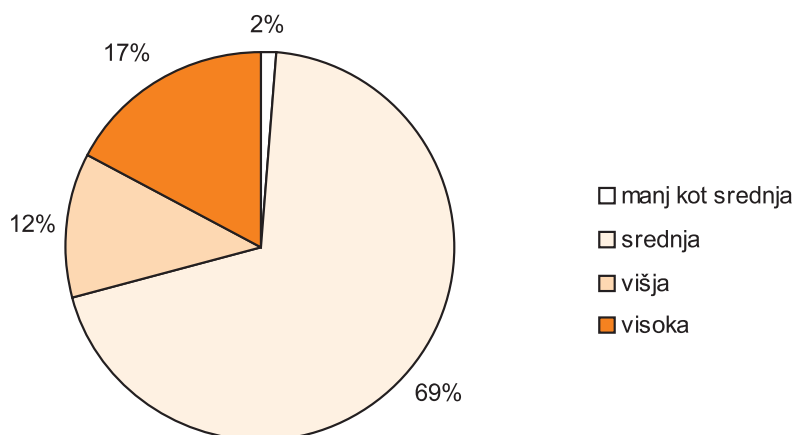
5. 1. KADROVSKE RAZMERE

5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi zaposlenih ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo

Tabela 79: Pregled števila zaposlenih v upravi na dan 31. 12. 2004

Zaposleni	tarifna skupina					spol		skupaj
	VII.	VI.	V.	II., III., IV.	skupaj	m	ž	
Položajna delovna mesta								
generalni direktor	1	0	0	0	1	1	0	1
namestnik	1	0	0	0	1	1	0	1
direktor zavoda	7	0	0	0	7	5	2	7
vodja sektorja	1	0	0	0	1	0	1	1
vodja oddelka	33	2	1	0	36	19	17	36
vodja referata	5	2	0	0	7	5	2	7
<i>skupaj</i>	48	4	1	0	53	31	22	53
Specializirani kadri								
pedagogi	35	10	0	0	45	12	33	45
psihologi	8	0	0	0	8	5	3	8
socialni delavci	10	2	0	0	12	2	10	12
drugi strokovni delavci v vzgojni službi	6	0	0	0	6	3	3	6
medicinski tehniki	2	5	6	0	13	1	12	13
inštruktorji	0	0	57	4	61	57	4	61
delovni inštruktorji	0	0	40	0	40	38	2	40
diplomirani inženirji	4	0	0	0	4	3	1	4
inženirji	0	9	0	0	9	8	1	9
tehniki	0	0	1	0	1	1	0	1
diplomirani ekonomisti	4	0	0	0	4	0	4	4
ekonomisti	0	5	0	0	5	1	4	5
ekonomski tehniki	0	0	17	0	17	0	17	17
pazniki	3	52	398	0	453	424	29	453
administrativni in drugi delavci	17	9	33	8	67	12	55	67
<i>skupaj</i>	89	92	552	12	745	567	178	745
skupno število vseh zaposlenih	137	96	553	12	798	598	200	798

Grafikon 16: Struktura zaposlenih po stopnji izobrazbe v letu 2004

5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja

V letu 2004 smo uresničili zmanjšanje števila zaposlenih, ki ga določa skupni kadrovski načrt organov državne uprave za leti 2004 in 2005. Zmanjšanje števila zaposlenih smo izvedli tako, da delavcev, ki jim je prenehalo delovno razmerje oziroma so se upokojili, nismo nadomeščali z novimi zaposlitvami. Ker pa je bilo tudi v letu 2004 na področju zaposlovanja temeljno vodilo zagotavljanje nemotenega opravljanja dejavnosti izvrševanja kazenskih sankcij, smo delavce, ki opravljajo naloge varnosti in zavarovanja in morajo biti v zavodih stalno prisotni, ter strokovne delavce s specifičnimi znanji vseeno nadomestili. V letu 2004 je bilo s carinske uprave k nam prerazporejenih 44 delavcev, in sicer na delovna mesta paznikov.

V letu 2004 je prenehalo delovno razmerje 56 delavcem, med njimi jih je bilo 26 prerazporejenih v JGZ, 16 se jih je upokojilo, 14 delavcem pa je prenehalo delovno razmerje na lastno željo.

Del razpoložljivih sredstev za plače je bil v skladu s pravilnikom o napredovanju zaposlenih v državni upravi namenjen napredovanju delavcev. V letu 2004 jih je napredovalo 123.

5. 1. 3. Izobraževanje delavcev

Delavci uprave so se udeleževali različnih oblik izobraževanja. Zakon o javnih uslužbencih, ki se je začel uporabljati 28. 6. 2003, določa za uradniška delovna mesta kot pogoj za imenovanje v naziv poseben strokovni izpit, ki ga morajo glede na določbo 193. člena opraviti tudi tisti uradniki, ki so na dan začetka uporabe tega zakona imeli manj kot pet let službene dobe. V letu 2004 je bilo v izobraževanje kot pripravo na strokovni izpit vključenih 86 delavcev, strokovni izpit pa je opravilo 23 delavcev.

Novi zakon o splošnem upravnem postopku določa, da lahko posamezniki vodijo upravni postopek oziroma odločajo v upravnih stvareh le, če imajo ustrezno izobrazbo in opravljen strokovni izpit iz upravnega postopka. Zato so delavci z opravljanjem izpitov iz upravnega postopka nadaljevali tudi v letu 2004.

Za pridobitev višje stopnje izobrazbe na podlagi sklenjene pogodbe o izobraževanju se je 15 delavcev izobraževalo na Pravni, Pedagoški, Filozofski in Ekonomski fakulteti, Fakulteti za upravo, Visoki policijski šoli in Visoki šoli za podjetništvo.

Generalni urad je v letu 2004 organiziral usposabljanje za nove paznike in različne seminarje za posamezne skupine zaposlenih, kjer so predavali priznani strokovnjaki. Tovrstnega izobraževanja se je udeležilo 258 delavcev. Delavci so se dodatno usposabljali za obravnavo odvisnih od drog, za obravnavo storilcev kaznivih

dejanj zoper spolno nedotakljivost, za ugotavljanje samomorilne ogroženosti in za mentorje študijskih krožkov. Organizirali smo drugo stopnjo senzitiviti treninga. Funkcionalno izobraževanje je potekalo tudi v okviru aktivov, pedagoških vodij, pedagogov, socialnih delavcev, terapevtov za odvisnosti, zdravstvenih delavcev, psihologov, delavcev pazniške službe in delavcev splošnih služb.

V letu 2004 smo se udeležili večjega števila slovenskih, pa tudi mednarodnih posvetov in konferenc ter različnih drugih posvetov in seminarjev, ki so jih pripravile zunanje ustanove.

5. 1. 4. Pripravnštvo in učna oziroma delovna praksa

Zaposlovanje pripravnikov je bilo v letu 2004 omejeno samo na zaposlovanje pripravnikov štipendistov. Tako smo v letu 2004 zaposlili tri pripravnike štipendiste.

Tudi v letu 2004 smo na prošnjo Visoke upravne šole in Visoke policijsko-varnostne šole njihovim študentom omogočili opravljanje obvezne prakse. V zavodih je bilo v letu 2004 na učni oziroma delovni praksi 37 študentov in dijakov.

5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod

Zaradi bolezni, posledic nesreč pri delu ter nege družinskih članov so bili zaposleni v zavodih v letu 2004 odsotni z dela 88.575 ur, kar pomeni stalno odsotnost 42 delavcev.

Odsotnost z dela je bila v letu 2004 v povprečju za 9,5 % manjša kot v letu poprej. Število bolniških odsotnosti se je najbolj povečalo v zavodih Radeče (za 56 %), Celje (za 24 %) in Ljubljana (za 16 %). Občutno se je v primerjavi z letom poprej odsotnost znižala v zavodih Maribor (za 55 %) in Ig (za 52 %). Tudi v zavodih Dob in Koper je bila odsotnost v letu 2004 v primerjavi s predhodnim letom nekoliko nižja. Delavci so bili v letu 2004 odsotni z dela predvsem zaradi bolezni (83 %). Nesreče pri delu so bile vzrok za odsotnost pri 11 % delavcev, nega družinskih članov pa pri nekaj manj kot 6 %. Odsotnost zaradi nesreč pri delu se je v primerjavi z letom 2003 znižala za 4 %.

Tabela 80: Podatki o odsotnosti z dela (v urah) po zavodih v letu 2004

Zavod	bolezen delavca	nesreča pri delu	nega družinskih članov	skupaj
Dob	29.607	1.944	1.992	33.543
Ig	2.272	0	0	2.272
Celje	5.056	1.552	152	6.760
Koper	7.808	632	548	8.988
Ljubljana	12.104	3.820	1.368	17.292
Maribor	6.272	720	1.048	8.040
Radeče	10.320	1.160	200	11.680
SKUPAJ	73.439	9.828	5.308	88.575

5. 1. 6. Disciplinski postopki zoper delavce

V letu 2004 je bil uveden en postopek za ugotavljanje odgovornosti delavca za kršitev delovnih obveznosti. Delavcu je bil izrečen opomin.

5. 1. 7. Nadurno delo

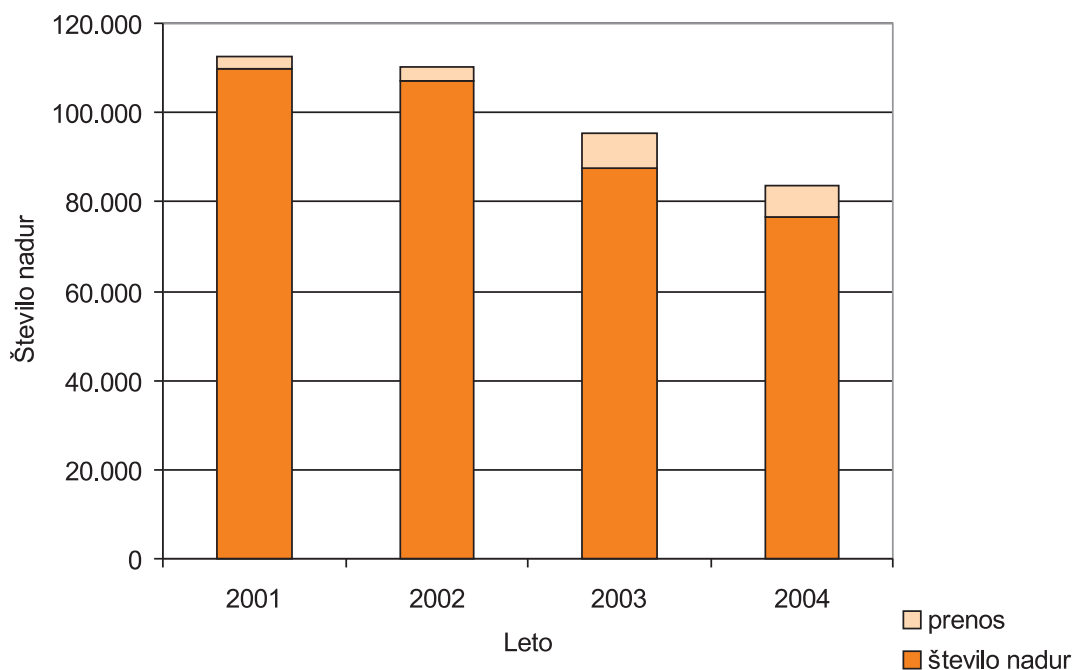
V letu 2004 je bilo v službah za varnost in varovanje v posameznih zavodih izplačanih 76.601 ur nadurnega dela, kar je za 12,62 % manj kot v letu poprej. Znižanje je posledica uveljavitve določb zakona o delovnih

razmerjih, ki je stopil v veljavo 1. 1. 2003, in dovoljuje največ 20 nadur na mesec oziroma 180 nadur na leto. Tako v leto 2005 prenašamo preko sedem tisoč (natančneje 7.162) opravljenih, a neplačanih nadur.

Tabela 81: Število izplačanih nadur po zavodih v letu 2004

Zavod	število izplačanih nadur
Celje	6.935
Dob	19.669
Ig	2.538
Koper	6.254
Ljubljana	27.738
Maribor	10.818
Radeče	2.649
SKUPAJ	76.601

Grafikon 17: Število izplačanih nadur in prenos neizplačanih ur v naslednje leto v letih 2001–2004

Pazniki, pa tudi nekateri inštruktorji (npr. tisti, ki delajo v kuhinjah), so z nadurnim delom preobremenjeni. Čeprav se je v zadnjih desetih letih število zaprtih oseb skoraj podvojilo, zaradi spremembe predpisov pa se je povečal tudi obseg nalog, se je število zaposlenih celo zmanjšalo.

Do nadurnega dela prihaja predvsem zaradi izrazito povečanega števila spremstev zaprtih oseb na sodišča in v zdravstvene ustanove. Teh ni mogoče načrtovati, dolžni pa smo jih izvajati.

Zaradi kršitev delovne zakonodaje je Inšpektorat RS za delo v letu 2004 izdal dve ureditveni odločbi. Sprejeli smo številne ukrepe za zmanjšanje števila nadur. Tako smo s prerazporeditvijo carinikov in s prenehanjem varovanja nekaterih sodišč povečali število paznikov, zmanjšanja števila zaposlenih po sklepu vlade nismo uresničili na račun števila paznikov, izboljšali smo organizacijo dela in podobno. Kljub sprejetim ukrepom in dejstvu, da se število nadur v zadnjih letih postopoma zmanjšuje, pa brez novih zaposlitev in spremembe zakona o izvrševanju kazenskih sankcij razmer dokončno ne bo mogoče urediti. Ministrstvu smo zato že posredovali predlog za 35 novih zaposlitev in predlog spremembe zakona.

5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA

V upravi smo v letu 2004 porabili 6.118.822 tisoč SIT, kar predstavlja 97,3 % veljavnega proračuna.

Tabela 82: Poraba glede na podskupine izdatkov v letu 2004

Oznaka podskupine	naziv podskupine	poraba (v tisoč SIT)	delež porabe (v %)
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	3.309.331	54
401	Prispevki delodajalcev	758.967	12,4
402	Izdatki za blago in storitve	1.506.084	24,6
411	Transferji posameznikom	43.038	0,7
413	Drugi tekoči domači transferi	171.453	2,8
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	329.949	5,4

Od celotne porabe se na sredstva, zagotovljena iz proračuna, nanaša 6.063.663 tisoč SIT (99,1 % veljavnega proračuna), na prejeta sredstva v okviru programa Socrates 191 tisoč SIT, na porabo sredstev iz naslova lastne dejavnosti 54.351 tisoč SIT (0,89 % veljavnega proračuna) in na porabo sredstev iz prejetih odškodnin 617 tisoč SIT (0,01 % veljavnega proračuna). Glede na veljavni proračun je 2,7 % sredstev ostalo neporabljenih.

Lastna dejavnost v upravi obsega organizirano prehrano delavcem in počitniško dejavnost. Sredstva iz prejetih odškodnin se nanašajo na sredstva, prejeta na podlagi zavarovanj stvarnega premoženja v letih 2003 in 2004.

Razlika med sprejetim in veljavnim proračunom za leto 2004 znaša 157.366 tisoč SIT in se nanaša na povečanja:

- sredstev lastne dejavnosti v višini 37.886 tisoč SIT;
- sredstev iz naslova odškodnin v višini 2.793 tisoč SIT;
- sredstev iz naslova donacij v višini 191 tisoč SIT;
- po sklepu vlade v višini 116.496 tisoč SIT.

Razlika med veljavnim in realiziranim finančnim načrtom znaša 168.883 tisoč SIT. Po vrsti porabe se ostanek nanaša na:

- neporabljena sredstva na postavkah tipa 1 (157.219 tisoč SIT);
- neporabljena sredstva odškodnin (2.176 tisoč SIT);
- ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti (9.488 tisoč SIT).

Ostanek sredstev, ki se nanaša na proračunski del, se deloma nanaša na ostanek na postavki plače (prejete refundacije bolnih), deloma pa na ustavitev prevzemanja obveznosti po 8. 10. 2004. Neporabljena sredstva odškodnin se prenašajo v naslednje proračunsko leto, ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti pa se nanaša na del za obveznosti iz naslova davkov in na neporabljena sredstva.

Iz naslova sredstev odškodnin smo v leto 2004 prenašali 2.327 tisoč SIT. V leto 2004 smo prenašali še nekrite odhodke leta 2003, za katere nam je zmanjkalo sredstev v okviru materialnih stroškov, stroškov najemnin ter zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja zaprtih oseb.

Tabela 83: Pregled porabe po podprogramih in proračunskih postavkah v letu 2004
(vir financiranja: proračun)

PODPROGRAM	OZNAKA PRORAČUNSKE POSTAVKE	NAZIV PRORAČUNSKE POSTAVKE	PORABA V LETU 2004 V SIT
09042001 Delovanje uprave za izvrševanje kazenskih sankcij	6028	plače	4.201.268.768,20
	4016	najemnine poslovnih prostorov	200.624.112,16
	4508	materialni stroški	1.067.082.718,89
	6395	izobraževanje delavcev	11.131.640,53
	6680	oprema paznikov	35.072.651,86
	6681	oborožitev in posebna varnostna oprema	24.672.166,00
	2876	investicije in inv. vzdrževanje	305.464.684,90
	1009	odškodnine po sodnih sklepih	3.855.309,44
20032001 Socialno varstvo obsojencev	7448	zdravstveno zavarovanje obsojencev	214.491.272,53
SKUPAJ			6.063.663.324,51

V letu 2004 smo porabili 6.063.663 tisoč SIT proračunskih sredstev, kar je za 62.649 tisoč SIT ali 1,02 % manj kot v letu 2003. Upoštevaje, da v letu 2004 nismo plačevali obveznosti za pokojninsko in invalidsko zavarovanje obsojencev (sprememba predpisov) in da smo za prezaposlene delavce s carinske uprave prejeli 116.496 tisoč SIT, poraba v letu 2004 bistveno ne odstopa od porabe v letu 2003. Porabili smo za 11.181 tisoč SIT (ali 0,2 % več kot v letu 2003). Se pa razlikuje poraba po proračunskih postavkah. Tako smo za investicije in investicijsko vzdrževanje namenili 44,5 % manj kot v letu 2003, prav tako so bili manjši izdatki za zdravstveno zavarovanje obsojencev (za 31 %) in za odškodnine po sodnih sklepih (36,8 %). Poraba na postavkah oprema paznikov (1,2 % manj), materialni stroški (0,13 % več – v leto 2005 prenašamo za 45.888 tisoč SIT neporavnanih obveznosti), plače (5,1 % več) ter oborožitev in posebna oprema (7 % več) ni bistveno odstopala od porabe v letu 2003. Izrazito povečanje porabe pa v primerjavi z letom 2003 beležimo na postavki za izobraževanje delavcev (za trikrat) in na postavki za najemnine poslovnih prostorov (za dvakrat). V okviru izobraževanja smo izvedli usposabljanje paznikov, ki smo ga v preteklih letih zaradi pomanjkanja sredstev in manjšega števila na novo sprejetih delavcev izpeljali zgolj v skrajšani obliki. Poleg usposabljanja paznikov smo izvedli še več dodatnih izobraževanj, s katerimi smo izboljšali in povečali znanje ter usposobljenost zaposlenih za delo z zaprtimi osebami. S proračunske postavke najemnine poslovnih prostorov smo v skladu s pogodbo poravnali zapadle obroke najemnine Slovenski frančiškanski provinci Sv. Križa (od 27. 2. 1997 do 31. 12. 2000) z zamudnimi obrestmi v višini 147.775 tisoč SIT.

Uresničene so bile vse ključne naloge iz programa uprave. Nismo pa uresničili nekaterih nalog na področju investicij v izboljšanje prostorskih razmer. Pri projektu izgradnje forenzičnega oddelka so dejavnosti zaradi neizvajanja in zaradi spreminjanja dogovorov s strani ministrstva za zdravje in psihiatrične klinike popolnoma zastale, zato bo potreben nov dogovor. Neuresničena je izgradnja čistilne naprave v zavodu Dob ter nekaj manjših investicij, katerih izvedbo smo bili zaradi pravilnika o zaključku izvrševanja državnega in občinskih proračunov za leto 2004 prisiljeni prenesti v leto 2005. Neuresničena ostaja tudi načrtovana vključitev zavodskih ambulant v javno zdravstveno mrežo oziroma uresničitev 49. člena zakona o izvrševanju proračuna za leti 2004 in 2005, saj se je izkazalo, da je pred tem potrebno spremeniti zakon o izvrševanju kazenskih sankcij. Ocenjujemo, da smo ne glede na težke finančne razmere tako zaposlenim kot zaprtim osebam uspeli zagotoviti osnovne pogoje bivanja in dela ter gospodarno in racionalno potrošili dodeljena proračunska sredstva.

Tabela 84: Povprečno število zaprtih oseb in vrednost oskrbnega dne v letih 1996–2004

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
povprečno število zaprtih oseb	682	763	810	949	1131	1203	1147	1120	1132
oskrbni dan (v SIT)	13.383	12.153	12.436	12.030	10.896	12.415	13.594	14.986	14.676

Stroški oskrbnega dne so izračunani tako, da je višina vseh proračunskih sredstev uprave deljena s številom dni v letu in s povprečnim številom zaprtih oseb.

5. 3. PROSTORSKE RAZMERE

5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost

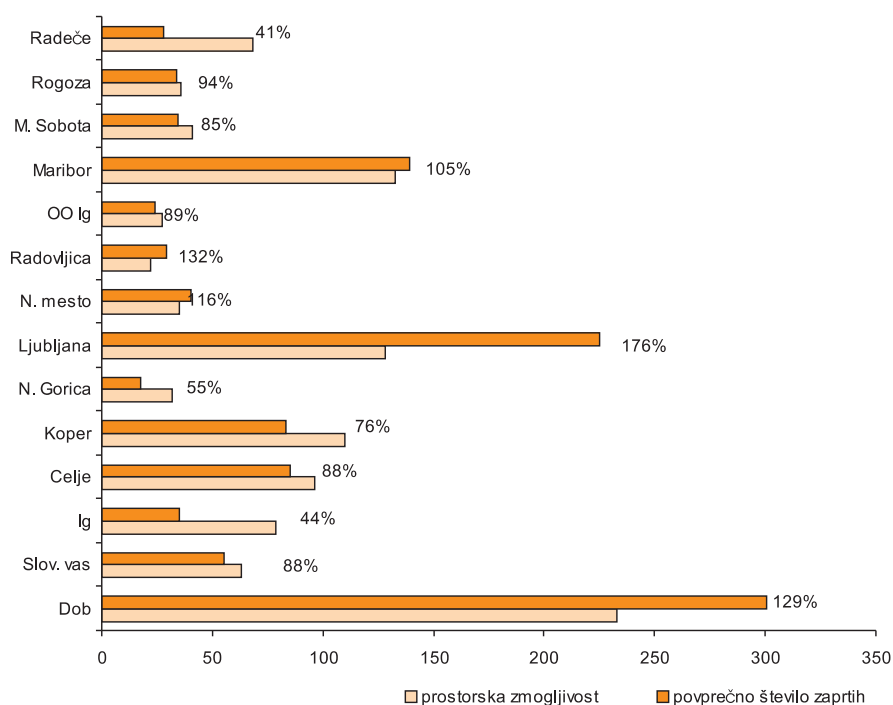
Prostorska zmogljivost zavodov se izračunava na osnovi predpisanih standardov, ki znašajo 9 m² za samsko in 7 m² na osebo za večposteljno sobo. Po navedenih standardih je tako v letu 2004 prostorska zmogljivost vseh zavodov znašala 1.103 mesta, kar je 36 mest več kot v letu poprej. Nove zmogljivosti smo pridobili po preselitvi zavoda Koper v novo stavbo. V vseh zavodih je bilo v povprečju za 2,6 % več zaprtih oseb, kot je bilo prostorskih zmogljivosti. Podatki kažejo, da je bila meja prostorske zmogljivosti na petih lokacijah presežena.

Najbolj so bili zasedeni zavod Ljubljana, oddelek Radovljica, zavod Dob, oddelek Novo mesto in zavod Maribor, najmanj pa zavoda Radeče in Ig. V primerjavi z letom 2003 se je povprečno število zaprtih oseb povečalo v zavodih Koper, Celje, Ig in Radeče ter v oddelkih Ig in Murska Sobota, v vseh ostalih pa se je zmanjšalo. Različna je bila tudi zasedenost znotraj posameznih zavodov, saj se je pogosto dogajalo, da so bili posamezni oddelki prenapolnjeni, v drugih pa je bilo še dovolj prostora. Težave zaradi prenapoljenosti zavodov smo reševali s prerazporejanjem zaprtih oseb iz bolj zasedenih v manj zasedene sobe, oddelke in zavode in s številnimi drugimi ukrepi, kot so povečana skrb za higieno ipd.

Tabela 85: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb v letu 2004

Zavod	zmogljivost	povprečno število zaprtih	delež zasedenosti (v %)
Dob	233	300,62	129,02
Slov. vas	63	55,53	88,14
Ig	79	35,15	44,49
Celje	96	84,90	88,44
Koper	110	83,10	75,55
N. Gorica	32	17,51	54,72
Ljubljana	128	225,34	176,05
N. mesto	35	40,54	115,83
Radovljica	22	29,09	132,23
OO Ig	27	24,10	89,26
Maribor	133	139,07	104,56
M. Sobota	41	34,70	84,63
Rogoza	36	33,80	93,89
Radeče	68	28,10	41,32
SKUPAJ	1.103	1.131,55	102,59

Grafikon 18: Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb v letu 2004

5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih

Večina zaporov se nahaja v zelo starih zgradbah, ki so bile zgrajene za povsem druge namene in že po svoji arhitektonski zasnovi ne ustrezajo sodobnim zahtevam izvrševanja pripora in kazni zapora. V preteklih desetletjih se je zelo malo vlagalo v izboljšanje prostorskih razmer. Novi zavod v Kopru je prvi zapor, ki je bil zgrajen po več kot štiridesetih letih. Slabe prostorske razmere spremlja še prenapolnjenost, s katero se v zadnjih letih srečujemo predvsem v največjih zavodih – Dob, Ljubljana in Maribor. Na nujnost izboljšanja prostorskih razmer so opozorili tudi varuh človekovih pravic, CPT – odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope, Evropska komisija, kakor tudi Komisija za peticije in Odbor za notranjo politiko in pravosodje pri državnem zboru. Zato imamo izdelan program prostorskega razvoja, za njegovo uresničitev pa bo potrebno zagotoviti ustrezna proračunska sredstva.

Bivalne, delovne in prostorske razmere se med posameznimi zavodi in oddelki močno razlikujejo. Tudi v letu 2004 so večini zavodov težave povzročali veliki bivalni prostori, kjer je bilo nastanjeno veliko število zaprtih oseb. Razumljivo je, da takšne bivalne razmere slabo vplivajo na počutje zaprtih oseb, vzdrževanje higiene in zagotavljanje zasebnosti. Predpise, ki določajo ločeno nastanitev posameznih kategorij zaprtih oseb (priporniki, obsojenci, upravno kaznovani, ženske, moški, mladoletniki), je v nekaterih oddelkih zaradi pomanjkanja prostorov težko izvajati. Slabe prostorske razmere ponekod tudi zmanjšujejo možnosti za izvajanje določenih pravic zaprtim osebam v večji meri (npr. zagotavljanje dela, omogočanje telesnih dejavnosti in rekreacije, verskih obredov ipd.). V nekaterih zavodih priporniki in upravno kaznovani bivajo v slabših razmerah kot obsojenci. Poseben problem predstavlja zastarela, dotrajana in pomanjkljiva oprema bivalnih in drugih prostorov, saj za nakup nikoli ni dovolj sredstev.

5. 3. 3. Dejavnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih

Najpomembnejši prostorski pridobitvi v letu 2004 sta nov zavod v Kopru (110 mest) in prenova oddelka pripora v zavodu Maribor (34 mest).

V letu 2004 smo pridobili projektno dokumentacijo za prostorske predelave v zavodih Celje in Ig ter dokumentacijo o statični preveritvi objektov oddelka Rogoza. Pridobili smo gradbeno dovoljenje za priključek na javno kanalizacijo oddelka Novo mesto in pripravili projekt za priključek na javno kanalizacijo oddelka Rogoza. Začeli smo z obnovo strehe na upravni zgradbi, obnovili kopalnico in sanitarije ter vgradili nova vrata v zavodu Radeče. Obnovili smo hišni priključek kanalizacije, tlak na dvorišču, dimnik in sanitarije na vhodu v zavod Ig.

Obnovili smo streho nad kurilnico ter sanitarije in kopalnico za paznike v zavodu Ljubljana. Zgradili smo priključek na javno kanalizacijo in delno obnovili hišno kanalizacijo v oddelku Novo mesto ter zavodu Celje. Obnovili smo kopalnice v oddelku Murska Sobota ter sanirali kotlovnico in elektroinštalacije v pralnici oddelka Slovenska vas. Namestili smo nov dimnik za centralno kurjavo v zavodu Dob.

V letu 2004 smo kupili novo opremo za novozgrajeni zavod Koper in za obnovljene prostore pripora zavoda Maribor (pohištvo za bivalne sobe, oprema za pralnice). Kupili smo nekaj osnovne opreme za rekreacijo zaprtih oseb in za zavodske ambulante. Za oddelek Novo mesto in zavod Ig smo kupili sistem elektronskega varovanja. Kupili smo tudi nove uniforme in obutev za paznike, tri vozila (osebni avto za generalni urad, kombinirano vozilo za oddelek Murska Sobota in motorno kolo za zavod Dob) in računalniško opremo (datotečni strežnik za zavod Celje, poštni strežnik Domino 6.5 z operacijskim sistemom Linux, 26 osebnih računalnikov z ustrežno programsko opremo, enajst laserskih tiskalnikov, enajst enot aktivne mrežne opreme, programsko in strojno opremo za vodenje kuhinj za zavode Dob, Ig, Celje, Koper, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Rogoza in Radeče ter testni strežnik za centralno posodabljanje protivirusne zaščite).

V skladu z načrtom razvojnih programov pri projektu Prenova in dozidava objektov zavoda Dob so potekale dejavnosti, povezane z izdelavo projektne naloge. V sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor (v nadaljevanju: ZAPS) smo si prizadevali za najboljšo idejno rešitev prenove. Zaradi dolgotrajnih usklajevanj z ZAPS in njenih organizacijskih sprememb smo objavili javni natečaj, izbiro najboljše idejne rešitve pa preložili v naslednje leto.

6. SKLEP

V upravi bomo tudi v letu 2005 največ pozornosti namenili doslednemu izvajanju zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in podzakonskih predpisov ter skrbi za enotno in zakonito obravnavo zaprtih oseb, zmanjševanju negativnih posledic zaradi prenapolnjenosti zavodov in reševanju pereče prostorske problematike.

Nadaljevali bomo obnovo zavoda Maribor, začeli izdelavo projekta prenove zavoda Dob in priprave na nadomestno gradnjo zavoda Ljubljana.

Prizadevali si bomo tudi za ustrezno povečanje v kadrovskega načrtu in pridobitev novih zaposlitev (povečanje števila paznikov), s katerimi bi zagotovili pogoje za odrejanje nadurnega dela v zakonskih okvirih.

Posebna pozornost bo namenjena tudi zagotavljanju stabilnih varnostnih razmer, strokovnemu delu, nadaljevanju prizadevanj za vključitev zavodskih ambulant v javno zdravstveno mrežo, delovanju javnih gospodarskih zavodov, učinkovitejši organizaciji dela in poslovanja, zaposlenim, izobraževanju in mednarodnemu sodelovanju.

NEKAJ UTRINKOV V SLIKI

PROSTORSKE IN DRUGE IZBOLJŠAVE

Novi zavod v Kopru

Prostor za obiske

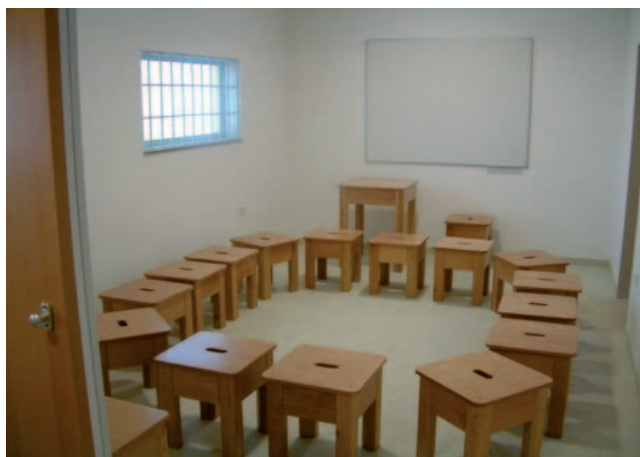
Soba za bolnike

Dvoposteljna soba

Prostor za duhovno oskrbo

Učilnica

Obnova pripora v Mariboru v času obnove...

... in sedaj

Sanitarije prej...

... in sedaj

Obnovljena soba v oddelku Murska Sobota

Novi prostori za paznike v zavodu Ljubljana

PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

Mladoletniki prevzgojnega doma pri splavarjenju na Dravi

Prostočasne dejavnosti v zavodu Celju

Glasbeni koncert v novi telovadnici zavoda Koper

Priprava kulinarčnih dobrot

Pred prazniki

Glasbenika

ZANIMIVOSTI S PODROČJA VAROVANJA

Preverjanje kakovosti posebnega železa za rešetke za obnovljeni del pripora v Mariboru

Oddelek Novo mesto z novim video sistemom

Oddelek Murska Sobota je dobil novo vozilo za prevoz zaprtih oseb

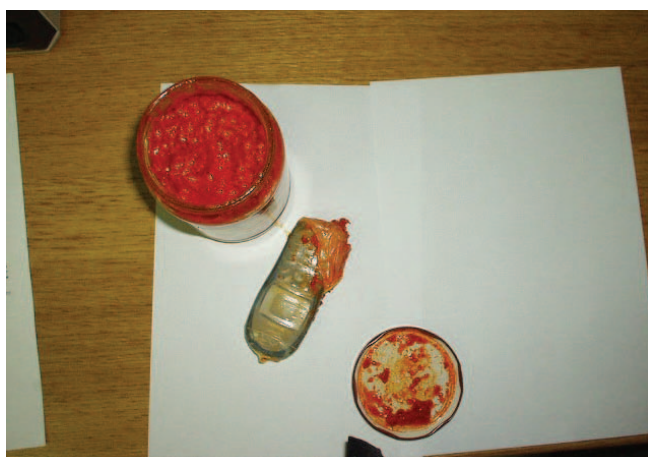
Ta tip kombiniranih vozil se je pokazal v zadnjih letih kot najboljši

Zavod Ig z novim video sistemom

Testiranje signalizacije rezanja okenskih rešetak

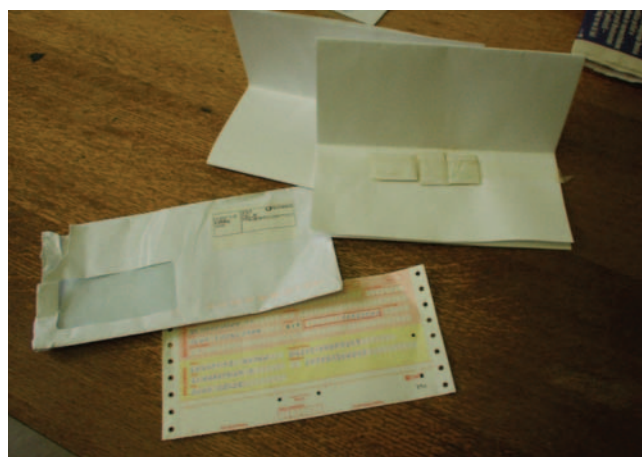
V tem ajvarju je bil skrit mobilni telefon

Plišasta igrača, primerna tudi za skivanje mobilnih telefonov

V tem tetrapaku ni bil sok, ampak alkohol

V pismu je bil skrit heroin

Zaseka kot skrivališče se pojavlja že drugič

Tudi takšna rastlinica (kanabis) zraste v zaporskem okolju

DOGODKI

Otvoritev novega zavoda v Kopru

Minister za pravosodje Ivan Bizjak ob dnevu Uprave v novem zavodu Koper

Ministrica za pravosodje Zdenka Cerar na otvoritvi fotografske razstave v zavodu Celje

Minister za pravosodje Lovro Šturm na otvoritvi obnovljenega pripora v zavodu Maribor

Usposabljanje paznikov v Kranjski Gori

V telovadnici

Ob svečani zaprisegi novih paznikov...

...gledališka predstava "Državni lopov" na Lanšprežu na Dolenjskem

Skupna taktična vaja s policijo na temo zajetja talcev v zaporih

Prva pogajanja z "ugrabitelji"

"Odhod ugrabiteljev" s talci iz zavoda Dob...

...in "osvoboditev" na Lanšprežu

Mednarodna konferenca o zaporskem sistemu na Češkem

Obisk predstavnikov švedskega parlamenta

Obisk delegacije makedonske zaporske uprave

Na obisku pri hrvaški upravi

Študijski obisk v Avstriji

Udeležba naše ekipe na turnirju zaporskih delavcev Evrope v Češki republiki

Vsebina

PREGOVOR	3
1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI UPRAVE V LETU 2004	11
2. STATISTIČNI PODATKI	13
2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2004	13
2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2003 S PRETEKLIMI LETI	15
2. 3. OBSOJENCI	16
2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev	16
2. 3. 2. Struktura priliva obsojencev	18
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni	19
2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenega kaznivega dejanja	20
2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni	21
2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti	21
2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi	22
2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni po mednarodnih pogodbah	23
2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR, IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU	23
2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov	23
2. 4. 2. Priliv mladoletnikov v mladoletniški zapor in prevzgojni dom	23
2. 4. 3. Starostna struktura mladoletnikov	24
2. 4. 4. Struktura mladoletnikov po vrsti kaznivih dejanj	24
2. 4. 5. Struktura mladoletnih obsojencev po dolžini kazni	25
2. 4. 6. Odliv mladoletnih oseb iz mladoletniškega zapora in prevzgojnega doma	25
2. 5. UPRAVNO KAZNOVANI (OSEBE, KAZNOVANE V POSTOPKU O PREKRŠKU)	26
2. 6. PRIPORNIKI	28
2. 6. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb	28
2. 7. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI	31
2. 7. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami	31
2. 7. 2. Obsojenci in mladoletniki - tujci	32
2. 7. 3. Tujci med upravno kaznovanimi	33
2. 7. 4. Tujci v priporu	34

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB	36
3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI	36
3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih	36
3. 1. 2. Namestitvev obsojencev in mladoletnikov v režime oziroma oddelke prestajanja kazni	37
3. 1. 3. Prestajanje zaporne kazni ob vikendih ter nadomestna kazen zapora z opravljanjem dela v korist humanitarnih organizacij ali lokalne skupnosti	39
3. 2. IZOBRAŽEVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	39
3. 3. PROSTOČASNE DEJAVNOSTI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	42
3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST	43
3. 5. SOCIALNO DELO IN POSTPENALNA DEJAVNOST	45
3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov	45
3. 5. 2. Socialna obravnava upravno kaznovanih	45
3. 5. 3. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov	45
3. 5. 4. Svetovanje v postpenalni obravnavi	49
3. 6. ZDRAVSTVENO VARSTVO	49
3. 6. 1. Zdravstveni pregledi zaprtih oseb v zavodskih ambulantah	50
3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda	50
3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja	50
3. 6. 4. Bolezni zaprtih oseb	50
3. 6. 5. Metadonska terapija	51
3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov	52
3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah	52
3. 6. 8. Poškodbe zaprtih oseb	52
3. 6. 9. Samopoškodbe in poskusi samomorov	52
3. 6. 10. Smrti	53
3. 6. 11. Gladovne stavke	53
3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA	53
3. 7. 1. Odvisnost od alkohola	53
3. 7. 2. Odvisnost od prepovedanih drog	55
3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov	58
3. 7. 4. Obravnava obsojencev in mladoletnikov - tujcev	58
3. 7. 5. Obravnava obsojencev in mladoletnikov - invalidov, na smrt bolnih in starih oseb	58
3. 7. 6. Obravnava obsojencev in mladoletnikov - storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost	58
3. 7. 7. Obravnava žensk	59
3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov	59
3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	60
3. 8. 1. Podeljene ugodnosti	60
3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti	61

3. 8. 3. Podeljevanje ugodnosti	61
3. 8. 4. Namenski izhodi	61
3. 9. DISCIPLINSKO OBRAVNAVANJE IN KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	62
3. 9. 1. Vodenje disciplinskih postopkov	63
3. 9. 2. Ocena učinkovitosti izrekanja disciplinskih kazni	63
3. 9. 3. Pregled izrečenih disciplinskih kazni	63
3. 9. 4. Pritožbe na disciplinske kazni	64
3. 10. POGOJNI ODPUST OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV TER POMILOSTITVE	64
3. 10. 1. Pogojni odpust in predčasni odpust	64
3. 10. 2. Pomilostitve obsojencev	65
3. 11. IZVAJANJE PRAVIC IN PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB	65
3. 11. 1. Pravica do veroizpovedi	65
3. 11. 2. Druge pravice in pritožbe	66
3. 11. 3. Upravno odločanje	67
3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE TER DELO PAZNIŠKE SLUŽBE	67
3. 12. 1. Splošne varnostne razmere	67
3. 12. 2. Pobegi zaprtih oseb	68
3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev	69
3. 12. 4. Spremljanje zunaj zavoda	73
3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami	74
3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk	75
3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori	75
3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog in opojnih substanc	77
3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov	78
3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti	79
3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona	79
3. 12. 12. Usposabljanje paznikov	80
3. 12. 13. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja	80
3. 12. 14. Oprema in uniforme delavcev	80
3. 13. DELO ZAPRTIH OSEB	81
3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo	81
3. 13. 2. Delo mladoletnikov v prevzgojnem domu	82
3. 13. 3. Plačilo za delo zaprtih oseb	82
3. 13. 4. Javni gospodarski zavodi	83
3. 13. 5. Hišna dela	84
3. 13. 6. Varstvo pri delu in požarna varnost	84
3. 13. 7. Nesreče pri delu	84

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU	85
4. 1. DELOVANJE NA NACIONALNEM PODROČJU	85
4. 1. 1. Sodelovanje z mediji	85
4. 1. 2. Obiski v zavodih	85
4. 2. DELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU	85
4. 2. 1. Obiski tujih delegacij v Sloveniji	86
4. 2. 2. Obiski predstavnikov uprave v tujini	86
5. KADROVSKE, FINANČNE IN PROSTORSKE RAZMERE	89
5. 1. KADROVSKE RAZMERE	90
5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi zaposlenih ter zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistematizacijo	89
5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja	90
5. 1. 3. Izobraževanje delavcev	90
5. 1. 4. Pripravištvo in učna oziroma delovna praksa	91
5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi	91
5. 1. 6. Disciplinski postopki zoper delavce	91
5. 1. 7. Nadurno delo	91
5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA	93
5. 3. PROSTORSKE RAZMERE	95
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost	95
5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih	96
5. 3. 3. Dejavnosti za izboljšanje prostorskih in bivalnih razmer v zavodih	97
6. SKLEP	98

Republika Slovenija**Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij****Letno poročilo 2004**

(Deseto redno letno poročilo)

Založila: Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij

Jezikovni pregled: Katarina Faganel

Tehnični urednik: Rok Dvornik

Tisk in oblikovanje: Laser print grafika d. o. o., Ljubljana

Pri izdelavi letnega poročila so sodelovali:

Aldo Carli

Mojca Hren

Aleksander Kotnik

Nataša Magjster

Slavi Novak

Olga Perhac

Božidar Peteh

Dušan Valentinčič

Živa Zor

Letno poročilo je objavljeno tudi na spletnih straneh na naslovu:

<http://www.gov.si/mp/uiks>

ISSN 1581-6338

Natisnjeno v 200 izvodih.